

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN FİZİKSEL AKTİVİTELERE KATILIMINI
ENGELLEYEN FAKTÖRLER ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ**

Sıtkı ÖZBEK

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

(DOKTORA TEZİ)

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK

2019-Kırıkkale

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN FİZİKSEL AKTİVİTELERE KATILIMINI
ENGELLEYEN FAKTÖRLER ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ**

Sıtkı ÖZBEK

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

(DOKTORA TEZİ)

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK

2019-Kırıkkale

KABUL VE ONAY

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Programı çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma aşağıdaki jüri üyeleri tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 03 / 07 / 2019

Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK
Kırıkkale Üniversitesi. Spor Bilimleri Fakültesi
Jüri Başkanı

Doç. Dr. Mehmet ÖÇALAN
Kırıkkale Üniversitesi.
Spor Bilimleri Fakültesi
Üye

Doç. Dr. İdris YILMAZ
Karadeniz Teknik Üniversitesi.
Spor Bilimleri Fakültesi
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YILDIRIM
Yozgat Bozok Üniversitesi.
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bekir Barış CİHAN
Yozgat Bozok Üniversitesi.
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
Üye

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	IV
SİMGELER ve KISALTMALAR	V
ŞEKİLLER	VII
ÇİZELGELER	VIII
ÖZET	X
SUMMARY	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	3
1.2. Çalışmanın Sınırlılıkları	4
1.3. Çalışmanın Önemi	4
1.4. Fiziksel Aktivite (FA):	5
1.4.1. Fiziksel Aktivite Kavramları	7
1.4.2. Fiziksel Aktiviteyi Etkileyen Faktörler	11
1.4.3. Fiziksel Aktivite Ölçüm Yöntemleri	15
1.5. Ölçek	22
1.5.1. Ölçek Geliştirme Aşamaları	24
1.5.2. Ölçek Geliştirmede Kullanılan Terimler	26
1.5.3. Geçerlik ve Güvenirlik Kavramları	28
2. GEREÇ VE YÖNTEM	34
2.1. Araştırmanın Modeli	34
2.2. Evren ve Örneklem.....	34
2.3. Verileri Toplama Araçları	36
2.4. Uygulama Aşamaları	37
2.4.1. Aşama (Ölçeğin Kapsamı - LiteratürTaraması).....	37
2.4.2. Aşama (Madde Havuzunun Oluşturulması).....	37
2.4.3. Aşama (Denemelik Ölçeğin Oluşturulması)	38
2.4.4. Aşama (Taslak - Denemelik Ölçeğin Uygulanması).....	39

2.4.5. Aşama (Denemelik Ölçeğin Güvenirlik-Geçerlik Çalışması).....	39
2.4.6. Aşama(Denemelik Ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizlerinin Yapılması)	40
2.4.7. Aşama (Madde Toplam Korelasyonlarına ve Alt Üst Grup Ortalamalarına Dayalı Madde Analizlerine Bakılması).....	42
2.4.8. Aşama(Denemelik Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analizlerinin Yapılması)	42
2.4.9. Aşama(Asıl Uygulamanın Yapılması ve Alt Problemlerin İncelenmesi)	43
2.5. Verilerin Analizi.....	46
3. BULGULAR	47
3.1. Pilot Uygulamaya Ait Bulgular	47
3.1.1. Verileri Toplama Aracı:	47
3.1.2. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFÖ).....	47
3.1.3. Pilot Uygulamaya Ait Demografik Bilgiler	48
3.1.4. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Geçerlilik Güvenirlik Analizi Sonuçları	52
3.1.5. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları.....	56
3.1.6. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları ...	62
3.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Bulgular.....	66
3.2.1. Verileri Toplama Aracı:	66
3.2.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Demografik Bilgiler	66
3.2.3. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Ait Analiz Sonuçları	70
3.2.4. Alt Problemlere Ait Bulgular	71
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	90
4.1. Pilot Uygulamaya Ait Sonuçlar.....	96
4.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Sonuçlar	103
4.2.1. Alt Problem 1	106
4.2.2. Alt Problem 2	108
4.2.3. Alt Problem 3	110
4.2.4. Alt Problem 4	111
4.2.5. Alt Problem 5	113

4.2.6. Alt Problem 6	115
4.2.7. Alt Problem 7	116
4.2.8. Alt Problem 8	116
4.2.9. Alt Problem 9	118
4.2.10. Alt Problem 10	120
4.2.11. Alt Problem 11	124
5. ÖNERİLER.....	128
6. KAYNAKLAR.....	130
EKLER.....	145
ÖZGEÇMİŞ.....	150

ÖNSÖZ

Sağlıklı bir yaşamın sürdürülebilmesi için düzenli yapılan fiziksel aktivitenin önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır. Fiziksel aktivite lise çağındaki gençlerin fiziksel, sosyal, psikolojik ve duygusal açıdan gelişimini gerçekleştirebilmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Fiziksel aktivitenin birçok faydası bilinmesine rağmen lise çağındaki öğrenciler çeşitli nedenlerden dolayı fiziksel aktivitelerden uzaklaşmakta ve bunun birçok nedeninin olduğu düşünülmektedir.

Lise öğrencilerinin sosyal ve fiziksel gelişiminin arttığı bir dönemde fiziksel aktivitelerden neden uzaklaştığı ve yaşamlarının içerisinde fiziksel aktivitelerini engelleyen faktörlerin ne olduğunu belirlemek ve lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyen faktörleri araştırmaya yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Fiziksel Aktivitelere Katılımı Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFÖ).

Araştırmamın tüm aşamalarında bilgi ve tecrübesiyle yoluma ışık tutan yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen ve sürekli desteğini hissettiğim tez danışmanım Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK'a ve her ihtiyacım olduğunda destek olan Dr. Öğretim Üyesi Melike YONCALIK'a şükranlarımı sunarım. Tez çalışmam sırasında ihtiyacım olduğunda bana yol gösterici olan değerli hocam Doç. Dr. Bayram TAY'a içten teşekkürlerimi sunarım. Doktora eğitimim süresince hep desteklerini gördüğüm kıymetli hocam ayrıca desteğini her zaman yanımda hissettiğim. Dr. Öğretim Üyesi Bekir Barış CİHAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Ve dört yıllık eğitimim sürecince beni sürekli destekleyen ve hep yanımda olan hayat arkadaşım kıymetli eşim Ayşe ÖZBEK'e teşekkür ederim.

SİMGELER ve KISALTMALAR

ACSM	: Amerika Spor Hekimliği Koleji (American College of Sport Medicine)
AET	: Aktif Enerji Tüketimi
AFA	: Açıklayıcı Faktör Analizi
AGFI	: Düzenlenmiş İyilik Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index)
BKİ	: Beden Kütle İndeksi
BMR	: Bazal Metabolik Oran (Basal Metabolic Rate)
CDC	: Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention)
CFI	: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comperative Fit Index)
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
FA	: Fiziksel Aktivite
FAO	: Birleşmiş Milletler Besin ve Tarım Örgütü (Food and Agriculture Organization of the united Stations)
FAS	: Fiziksel Aktivite Seviyesi
FİZAKEFÖ	: Fiziksel Aktivitelere Katılımı Engelleyen Faktörler Ölçeği
GFI	: İyilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index)
HHS	: Birleşik Devletler İnsan ve Sağlık Servisleri Departmanı (United States Department of Health and Human Services)
KMO	: Kaiser Meyer Olkin Testi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MET	: Metabolik Equivalent
NFI	: Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index)
NNFI	: Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index)
RMR	: Artık Ortalamaların Karekökü (Root Mean Square Residual)
RMSEA	: Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation)
Sd	: Serbestlik Derecesi

TET	: Toplam Enerji Tüketimi
UNU	: Birleşmiş Milletler Üniversitesi (United Nations University)
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
X₂	: Ki-Kare
X₂/sd	: Düzeltilmiş Ki-Kare Değeri

ŞEKİLLER

Şekil 1. 1. Fiziksel aktiviteyi etkileyen faktörler	14
Şekil 3. 1. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Scree Plot Test Sonucu	58
Şekil 3. 2. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Path Diyagram	64

ÇİZELGELER

Çizelge 1. 1. Fiziksel Aktivite ve Enerji Tüketimi Değerlendirme Yöntemleri	15
Çizelge 3. 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	49
Çizelge 3. 2. Öğrencilerin Okula Giriş Puanlarına Ait Bulgular	49
Çizelge 3. 3. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Ait Bulgular	50
Çizelge 3. 4. Öğrencilerin Spor Geçmişlerine Ait Bulgular	50
Çizelge 3. 5. Öğrencilerin Haftalık Spor Yapma Gününe Ait Bulgular	51
Çizelge 3. 6. Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumlarına Ait Bulgular	51
Çizelge 3. 7. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine İlişkin İstatistikler.....	52
Çizelge 3. 8. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine İlişkin Yenilenmiş İstatistik Değerleri	54
Çizelge 3. 9. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğinin Madde ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri	55
Çizelge 3. 10. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği KMO ve Barlett Testi Sonucu.....	56
Çizelge 3. 11. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğinin Öz Değerleri ve Açıkladıkları Varyans Düzeyleri.....	57
Çizelge 3. 12. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Maddeleri Faktör Yük Değerleri.....	59
Çizelge 3. 13. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Boyutlarına Ait Güvenirlilik Analizi Katsayıları.....	60
Çizelge 3. 14. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait %27 Alt-Üst Dilim Analizi Sonucu	61
Çizelge 3. 15. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri	62
Çizelge 3. 16. Uyum İndeksi Kriterlerine Ait Değerler.....	65
Çizelge 3. 17. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri	65
Çizelge 3. 18. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	67
Çizelge 3. 19. Öğrencilerin Okula Giriş Puanlarına Ait Bulgular	67
Çizelge 3. 20. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Ait Bulgular	68
Çizelge 3. 21. Öğrencilerin Spor Geçmişlerine Ait Bulgular	68

Çizelge 3. 22. Öğrencilerin Haftalık Spor Yapma Gününe Ait Bulgular	69
Çizelge 3. 23. Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumlarına Ait Bulgular	69
Çizelge 3. 24. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlere İlişkin Betimsel Bulgular	70
Çizelge 3. 25. Verilerin Dağılımına Ait Normallik Testi Sonuçları	70
Çizelge 3. 26. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları.....	71
Çizelge 3. 27. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	73
Çizelge 3. 28. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Yaş Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	74
Çizelge 3. 29. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Okula Giriş Puanı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları	76
Çizelge 3. 30. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Ailenin Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları	78
Çizelge 3. 31. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Spor Geçmişlerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	80
Çizelge 3. 32. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları	81
Çizelge 3. 33. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	82
Çizelge 3. 34. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	84
Çizelge 3. 35. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Okul Türü Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları.....	86
Çizelge 3. 36. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	88

ÖZET

Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi (FİZAKEFÖ)

Hazırlayan: Sıtkı ÖZBEK

Danışman: Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK

Bu araştırmanın amacı. Lise öğrencilerinin sosyal ve fiziksel gelişiminin arttığı bir dönemde fiziksel aktivitelerden neden uzaklaştıklarını ve yaşamlarının içerisinde fiziksel aktivite yapmalarını engelleyen faktörlerin ne olduğunu belirlemek amacıyla geçerliliği ve güvenilirliği yüksek bir ölçek geliştirmektir.

Araştırmamızın Evreni gerekli izinler alındıktan sonra. Kırşehir ilinde 2017-2018 ve 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında MEB'na bağlı devlet okullarında lise eğitimine devam eden lise öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmamızın örneklemini ise Kırşehir ilinde 2017-2018 ve 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında MEB'na bağlı liselerde eğitim hayatına devam eden toplam 1990 lise öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırmamızda veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen faktörler ölçeği (FİZAKEFÖ)" çalışmanın hem taslak aşamasında, hem denemelik ölçek aşamasında hem de ilk uygulama aşamasında veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ayrıca araştırmamızda öğrencilerin demografik bilgileri ile ilgili verilere sekiz sorudan oluşan kişisel bilgi formu ile ulaşılmaya çalışılmıştır.

Ölçme araçları ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına kodlanıp SPSS 25.0 paket programından yararlanılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır. Araştırmamıza katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ait dağılımlarını belirlemek için frekans ve yüzde analizinin yanı sıra betimsel analizlerden ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmamızda geliştirilen ölçeğin güvenilirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach's Alpha iç tutarlılık analizinden yararlanıldı. Ardından madde toplam korelasyon analizinden, ölçeğin AFA (Açıklayıcı Faktör Analizi) analizlerinden ve ölçeği doğrulamak için DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) analizlerinden yararlanılmıştır. Yapılan bu analizler sonrasında geliştirilen ölçeğe ait uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir uyum indeksi ölçütleri arasında olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeğin alandaki ilk uygulamasında; ölçeğe ait faktörler ile öğrencilere ait demografik özellikler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan alt problemlere ait sonuçlar incelenmiştir. Yapılan pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre ortaya çıkan 5 faktör arasındaki en yüksek ilişki Okul faktörü ile Eğitim Sistemi faktörü arasında olduğu ($r=0.563$; $p<0.01$) belirlenmiştir.

Alt probleme ait bu sonuca göre okul faktöründe, okul idaresi ve öğretmenler tarafından fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin desteklenmemesi, okuldaki program yoğunluklarının azaltılmaması, beden eğitimi ders saatlerinin yetersizliği, okullardaki spor salonlarının yetersizliği gibi problemler ile ilgili düzenlemeler yapılmazsa eğitim sistemimiz içerisinde fiziksel aktivitelere olan olumsuz bakış açısının artabileceği, fiziksel aktivitelere verilen önemin azalabileceği, fiziksel aktivitelere gereken önemi veren öğrencilerin azalabileceği ve eğitim sistemimizin aile-öğrenciler üzerinde daha fazla baskı oluşturabileceği düşünülmektedir.

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen 27 maddelik ve 5 faktörden oluşan ‘‘FİZAKEFÖ’’ geçerliliği ve güvenilirliği yüksek, madde ölçme gücü yeterince güçlü ve ölçeğin ölçülmesi beklenen yapıya ait düzeyi saptamada yeterli bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Engeller, Lise Öğrencileri, Ölçek Geliştirme

SUMMARY

Developing The Scale of Factors That Prevent Participation to Physical Activities of High School Students

Author: Sıtkı ÖZBEK

Supervisor: Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK

The aim of this study is to develop a high validity and a high reliability scale in order to determine the reasons why high school students are away from physical activities in a period when social and physical development increases in their lives and what are the factors that prevent their physical activities. ‘‘The Scale of Factors That Prevent Participation to Physical Activities of High School Students’’ (PHYACPFS).

The Universe of our research be composed of high school students who continue their high school education in the public schools affiliated to the Ministry of National Education in the 2017-2018 and 2018-2019 academic year after obtaining the necessary permissions. The sample of this study consist of 1990 high school students who continue their high school education in the public schools affiliated to the Ministry of National Education in the 2017-2018 and 2018-2019 academic year in Kirsehir province.

In our study was developed by the researcher The Scale of Factors That Prevent Participation to Physical Activities of High School Students (PHYACPFS) in order to collect data. It was used both in the drafting stage of our study and in the experimental scale stage and in the main application as a data collection tool. In addition, the data on demographic information of the students in our study was tried to be accessed with a personal information form consisting of eight questions.

The data obtained with the measurement tools were coded into computer and the statistical analysis was made by using SPSS 25.0 package program. In order to determine the distributions of demographic characteristics of the students who participant our study. were used mean and standard deviation from descriptive analyses alongside frequency and percentage analysis. Cronbach's Alpha internal consistency analysis was used to determine the reliability levels of the scale

developed in our study. After. item total correlation analysis. AFA (Explanatory Factor Analysis) analysis of the scale and DFA (Confirmatory Factor Analysis) analysis were used to verify the scale. After these analyses. it was determined that the fit index values of the scale developed were among the acceptable fit index criteria.

In addition, in the first application of the scale developed by the researcher; The results of belongs to sub-problems were investigated to determine whether there were significant differences between the factors of the scale and the demographic characteristics of the students. According to the results of the Pearson correlation analysis. the highest correlation between the 5 factors was found to be between the School and Education System factors ($r = 0.563$; $p < 0.01$).

According to this results of the sub-problem. in the school factor non-support the students who participating in the physical activities by the school administrations and teachers. non-decrease the program intensities in the school. insufficient hours of physical education lessons. insufficient of the sports halls in schools. if it is non-solved these problems It is thought that may increase negative perspective to sport. the importance given to physical activities may decrease. the students giving the necessary importance to physical activities may decrease and our education system may put more pressure on family-students.

Based on these findings. it can be said that (PHYACPFS) a consisting of 27 items and 5 factors developed by the researcher is high in reliability and validity. the item measuring power is strong enough and the scale is a sufficient scale to determine the level of the structure expected to be measured.

Key Words: Physical Activity, Barriers, High School Student, Scale Development

1. GİRİŞ

Türkiye’de insanların fiziksel aktivite yapmasını arttıran ve azaltan faktörlerin detaylı şekilde anlaşılmasına ihtiyaç vardır. Sportif ve fiziksel aktiviteyi yaygınlaştırma politikalarının veri tabanlarına dayandırılması gerekmektedir. Bu tip araştırmalar. Türkiye’de insanların egzersize yönelik olumlu veya olumsuz davranış eğilimlerinin anlaşılmasına ve doğru politikaların oluşturulması temel oluşturacaktır. Bu noktada, ülkemizde yaşayan tüm vatandaşların serbest zamanlarında sağlık ve fiziksel uygunluklarını geliştirmek için fiziksel aktivite ve egzersize katılıma güdüleyen veya katılımlarını engelleyen etkenlerin belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılması önem kazanmaktadır (Aksoy 2016).

Sağlıklı bir hayat için düzenli bir şekilde yapılan fiziksel aktivitenin önemi her gün biraz daha artmaktadır. Bu sebeple devamlı aktif bir hayat için öncelikle fiziksel aktiviteyi etkileyen sebepler araştırmalı ve bu aktiviteleri engelleyen nedenlerin ortadan kaldırılması gerekir (Jackson ve Henderson 1995).

Düzenli fiziksel aktivite yapmak, fiziksel ve psikolojik sağlıkla doğrudan ilişkili olup düzenli fiziksel aktivite yapmayı özendirmek toplum sağlığı açısından önceliklidir (HHS. 1996). Bu alanda doğru politikalar ve hedefine uygun çalışmalar geliştirebilmek adına öncelikle fiziksel aktivite yapma konusunda hangi faktörlerin etken olduğunu ortaya koymak gerekir (Dishman ve Sallis 1994).

Günlük hayatta fiziksel aktivitenin alışkanlık haline getirilmesi, hayat boyu devam ettirilmesi hem birey ve hem de toplum sağlığı açısından oldukça önemlidir. Sağlıklı bir hayat için fiziksel aktivite insanların günlük hayatının bir parçası olmalı ve yaşam tarzı haline getirilmelidir (Gür ve Küçüköglü 1992).

Çocukluk ve gençlik dönemi kişilerin fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması açısından ve yaşam boyu devam ettirilmesi açısından en uygun dönemdir. Genç yaşta edinilen hareketsiz bir hayat tarzı alışkanlığını daha sonraki dönemlerde değiştirmek oldukça zordur (Akyol ve ark. 2008).

Fiziksel aktivitelerin sağlık ve yaşam kalitesi bakımından önemi her gün biraz daha artmaktadır. Ayrıca fiziksel aktivitenin faydalarından birçok çalışma bahsetmektedir. Fiziksel aktiviteler düzenli yapıldığında bireyin her yaşta kemik ve kas sağlığını destekler (Aslan ve ark. 2003, Esen ve ark. 2008). Kalp-damar sistemi

ve fonksiyonlarının sağlıklı ve düzgün bir şekilde çalışmalarını sağlarken, yüksek tansiyon, kalp hastalıkları, aşırı kilo, şeker hastalığı, kolesterol gibi sağlık için risk faktörlerini etkili bir biçimde azaltır (Demir ve Filiz 2004, Güçlü ve ark. 2008, Tunay 2008). Düzenli fiziksel aktivite, kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve yüksek kan basıncı ve kalp krizi riskini önemli derecede azaltmaktadır (Cavill ve ark. 2006). Fiziksel aktivite yönünden aktif olan insanlar; kolon, göğüs, akciğer ve prostat gibi kanser türlerine yakalanma oranları da düşüktür (Cavill ve ark. 2006. Schule 2006). Ayrıca fiziksel aktivite yaptıkça vücut ağırlığının azalmasıyla iskelet-kas sistemlerine bağlı bel ağrılarından korunma ile kişinin fiziksel ve psikolojik sağlıklı olma düzeyini artırmaktadır (WHO 2004, Airaksinen ve ark. 2004, Biallas ve ark. 2007).

Toplumlar teknolojinin gelişmesiyle hareketsiz bir yaşam sürmeye başlayarak daha az hareket etmeye başlamıştır. İnsanların fiziksel aktivite ile ilgili bilgi eksikliğinin olması fiziksel ve zihinsel sağlık için faydalarının yeterince anlaşılabilmesi ve gittikçe daha hareketsiz bir yaşam şeklinin benimsenmesi sonucunda insanlar sağlık yönünden ciddi problemlerle karşılaşmaktadır. Ve bu hareketsiz yaşamın tercihinin bir sonucu olarak toplumda diyabet, osteoporoz, obezite, kalp-damar hastalıkları, hipertansiyon gibi kronik hastalıkların görülme olasılığı artmaktadır (Gür ve Küçüköğlü 1992).

Fiziksel aktivitenin bu çalışmalarda olduğu gibi ve daha birçok çalışmada ortaya konan faydalarına rağmen Lise çağındaki gençlerin Fiziksel Aktivitelere dahil olma oranı gelişen teknoloji, kolay yaşam tarzı, eğitim hayatı ve başka birçok nedenden dolayı gittikçe azalmaktadır. Lise çağındaki gençlerimiz fiziksel aktivitelerden uzaklaştıkça sosyal ilişkilerinin zayıflayabilecekleri, sağlık yönünden olumsuz yönde etkilenebilecekleri, ülkemizdeki yetenekli sporcuların zamanla spordan uzaklaşabilecekleri, kaçınılamayacak, gerçeklerdendir. Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelerle katılmama nedenlerini tespit etmek belki de liseli gençlerin belirtilen bu sorunlardan uzaklaşmalarına yardımcı olabilir.

Fiziksel aktivite lise çağındaki gençlerin fiziksel, sosyal, psikolojik ve duygusal açıdan gelişimini gerçekleştirebilmesi açısından önemlidir. Lise çağındaki öğrencilerin çeşitli nedenlerden dolayı fiziksel aktivitelerden uzaklaştığı ve bu nedenlerin ne olduğunu tespit edebilecek bir ölçeğin geliştirilmeye çalışılması bu

araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin belirleyebilecek birçok yöntem varken lise öğrencilerinin fiziksel, sosyal, psikolojik ve duygusal açıdan gelişmelerinin hız kazandığı bir dönemde fiziksel aktivitelerden neden uzaklaştıklarını belirleyebilecek, anlayabilecek sınırlı sayıda çalışmanın olduğu yapılan alan taramasında anlaşılmıştır. Yapılan bu sınırlı çalışmalardan; Öğrencilerin. rekreasyonel etkinliklere katılımının önündeki engelleri öğrenci algısına göre belirlemek için Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen, Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan, Gürbüz ve ark. (2012) tarafından doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısı yeniden test edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği”, Öcal (2012) tarafından geliştirilen serbest zaman kısıtlayıcıları isimli bir ölçek ve Karaca (1998) tarafından fiziksel aktiviteleri değerlendirme anketi geçerlik güvenirlik çalışması, Raymore ve ark. (1993) çalışmalarından yararlanılacaktır.

Yapacağımız bu çalışmada lise çağındaki gençlerimizin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörlerin ne olduğunu belirleyebilecek geçerliliği ve güvenirliği yüksek bir ölçek geliştirmeye çalışacağız. Ve geliştireceğimiz bu ölçek sayesinde lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere uzak kalma nedenlerini belirleyebileceğiz.

Bu bilgiler ışığında geliştirmeye çalışacağımız “Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği” sayesinde fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden hızlı bir gelişim döneminde bulunan ve sportif performans gelişimi yönünden önemli çalışmaların yapılabildiği ve dünya çapında sporcuların kendini geliştirdiği yaşlarda olan ülkemizin gençlerinin spordan ve fiziksel aktivitelerden uzaklaşma nedenlerini belirleyebilmek, bu ülkede sosyal, ruhsal ve fiziksel açıdan sağlıklı bireylerin yetişmesine ve ülkemizdeki var olan sporcu yeteneklerimizi daha üst seviyelere getirmemize katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada; Lise öğrencilerinin fiziksel, ruhsal, sosyal vb. birçok

gelişimlerinin arttığı bir dönemde fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyen faktörlerin neler olduğunu belirleyebilecek geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir ölçek geliştirmeye çalışılacaktır.

1.2. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kırşehir ili merkezinde devlete bağlı liselerde eğitim hayatlarına devam etmekte olan 9.sınıf. 10. Sınıf ve 11. sınıf toplam 1990 ortaöğretim öğrencisi ile sınırlandırılmıştır.

12. Sınıfların yoğun sınav maratonu ve yıl boyunca düzenli şekilde okulda bulunamayacak olmaları düşünülerek çalışmaya dahil edilmemişlerdir.

1.3. Çalışmanın Önemi

Lise öğrencilerinin sosyal ve fiziksel gelişiminin arttığı bir dönemde fiziksel aktivitelerden neden uzaklaştığı ve yaşamlarının içerisinde fiziksel aktivitelerini engelleyen faktörlerin ne olduğunu anlayabilmek ve bu engellerle ilgili önlemler geliştirebilmek ülkemiz gençlerinin düzenli fiziksel aktivite yapmasına katkı sağlayabilir, fiziksel ruhsal açıdan sağlıklı bireylerin yetişmesine katkı sağlayabilir, yetenekli sporcuların spordan uzaklaşmaları engellenebilir, toplumsal olarak fiziksel aktivite bilincimizin artmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada ortaya çıkan fiziksel aktivitelere katılımları engelleyen faktörlerden hareketle gençlerin fiziksel aktivitelere yönelmeleri konusu desteklenerek katılımlarının artırılması, kötü alışkanlıklardan uzak, hareketli, sağlıklı ve iletişim becerileri yüksek birer birey olarak yetişmesi açısından sportif faaliyetlerin planlanması ve projelerin hazırlanması konusunda yardımcı olması beklenmektedir.

1.4. Fiziksel Aktivite (FA):

Fiziksel aktivite, enerjyi kullanan bir kas hareketi olarak tanımlanır (Ness ve ark. 2007, Jenz ve Becker 1984).

Temel fiziksel aktivite, yürümek veya küçük nesnelere kaldırmak gibi gün içinde karşılaşılan görevleri yerine getirme hareketlerini ifade ederken, sağlığı geliştiren fiziksel aktivite ise ağırlık kaldırmak ve koşmak gibi sağlığı geliştirebilen ekstra çalışmalardır (Jenz ve Becker 1984).

FA, günlük yaşamımızda kas ve eklemlerimizi hareket ettirerek enerji harcatan, kalp ve solunum hızımızı arttıran, farklı yoğunluklarda yapılabilen yorgunlukla sonuçlanan ekstra aktivitelerdir. (Baltacı 2008, Acsm 2009). Bu nedenle günlük fiziksel yaşam aktivitelerimiz “günlük işlevlerimiz sırasında iskelet kaslarıyla meydana gelen istemli hareketlerin bütünü” olarak da değerlendirilebilir (Steele ve ark. 2003).

Fiziksel aktivitelerin sağlık ve yaşam kalitesi bakımından önemi her gün biraz daha artmaktadır. Ayrıca fiziksel aktivitenin faydalarından birçok çalışma bahsetmektedir. Fiziksel aktiviteler düzenli yapıldığında bireyin her yaşta kemik ve kas sağlığını destekler (Aslan ve ark. 200, Esen ve ark. 2008). Kalp-damar sistemi ve fonksiyonlarının sağlıklı ve düzgün bir şekilde çalışmalarını sağlarken, yüksek tansiyon, kalp hastalıkları, aşırı kilo, şeker hastalığı, kolesterol gibi sağlık için risk faktörlerini etkili bir biçimde azaltır (Demir ve Filiz 2004, Güçlü ve ark. 2008, Tunay 2008). Penedo ve Dahn (2005), fiziksel aktivitelerin sadece bedensel katkıları değil aynı zamanda ruh sağlığı açısından da önemli faydaları vardır. Gönüllü yapılan fiziksel aktiviteler stresin getirdiği etkileri azalttığı, depresyonu engellediği ve bağışıklık sistemini güçlendirdiği görülmektedir (Moraska ve Fleshner 2001).

Birçok bilimsel çalışma egzersizin, sağlık ve zindelik üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koyar. Pastor ve ark. (2003), sağlığın geliştirilmesi ve korunması için zihinsel, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden birçok faydası olan fiziksel aktivite ve egzersiz çalışmalarını önermektedirler. Amerikan Spor Hekimliği Koleji orta şiddette düzenli aralıklar ile yapılan fiziksel aktivitelerin insan sağlığına olumlu etkileri üzerinde durmaktadır (Pate ve ark. 1995). Çünkü FA sağlıklı ve mutlu yaşamada, hastalıklardan korunmada ve iş veriminde olumlu bir etkiye sahiptir. Hala

günümüzde dünya nüfusunun önemli bir kısmının önerilen seviyede fiziksel aktivite ve egzersiz programlarına katılmadığı ise bir gerçektir (Rhodes ve Dean 2009).

Birçok araştırma sonucuna göre de FA alışkanlığı, sağlığın korunması ve yaşam kalitesinin artırılması üzerine önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Yapılan araştırmalar, günlük 150 kcal veya haftalık 1000 kcal enerji tüketilen düzenli ve orta şiddette fiziksel aktivitenin (yürüme, bisiklet gibi) birçok faydalar sağladığını (Özer 2003). Kardiyovasküler hastalıklar, tip 2 diyabet, kolon kanseri, akciğer kanseri ve depresyon riskini azalttığını, vertebra kırıklarının önlenmesi ve kilo kontrolüne de yardımcı olduğunu göstermektedir (Hallal ve ark. 2012, Das ve Horton 2012).

Ergenlerin ve çocukların sağlığı üzerinde fiziksel aktivitelerin etkisinin araştırıldığı 86 çalışmanın sistematik olarak incelendiği bir çalışma göstermiştir ki yapılan fiziksel aktivitelerin artması sağlık üzerindeki olumlu etkilerini de arttırmıştır (Kowalski ve ark. 1997).

Amerikalılar için Fiziksel Aktivite Kılavuzları 2008 de; çocukların ve ergenlerin düzenli fiziksel aktivitelere dahil olmaları, kardiyovasküler ve metabolik risk faktörlerini azalttığını, kemik sağlığını, genel uygunluğu iyileştirdiğini ve daha sağlıklı bir vücut ağırlığının kazanılmasına yardımcı olduğunu bildirmişlerdir (Ness ve ark. 2007).

Fiziksel hareketsizliğin gelişmiş ülkelerde daha yüksek seviyelerde olduğu fakat gelişmekte olan ülkelerde de hızlı şehirleşmenin ve teknolojik gelişmelerin fiziksel inaktiviteyi artıracığı bildirilmektedir. Bu doğrultuda fiziksel aktivite düzeyinin artırılmasına yönelik acil önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Guthold ve ark. 2008).

Çocukluk çağından itibaren çevresel faktörlerin etkisiyle obezite gelişimini artıran sebeplerin başında beslenme alışkanlıkları ve hareketsizlik gelmektedir. Özellikle erişkin dönemde de devam edebilen fiziksel aktivite ve yeme alışkanlıkları çocukluk çağı obezitesinde önemli rol oynamaktadır (Klesges ve ark. 1991, Birch ve Davison 2001). Sağlıklı beslenme alışkanlıklarının oluşmasında birçok etken rol oynamaktadır. Ancak sosyo-ekonomik durumun en önemli etken grubu olduğu bilinmektedir. Eğitim durumu, gelir düzeyi, yapılan meslek gibi sosyal ve ekonomik göstergeler beslenme olanaklarını ve beslenme davranışlarını, dolayısıyla sağlık durumunu etkilemektedir. Aşırı ve yanlış beslenme ile fiziksel aktivite yetersizliği

şışmanlığa neden olan davranışlar arasında ilk sırada yer almaktadır (Peterson ve ark. 2008). Ayrıca kaygılı ve sınırlandırıcı aile tutumları çocukların yemek yeme alışkanlıkları ve gelişimi üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceğini onaylamışlardır. (Costanzo ve Woody 1985).

Birey için ilk sosyalleşme aile ortamında yaşanmaktadır. Psikolojik gelişiminin büyük bölümü ailenin yönlendirmesiyle oluşur (Özdiç 2005). Spora ilgili anne ve babaların çocuklarını da spor için teşvik ettiklerini ve spora teşvik konusunda anne ve babanın eğitim düzeyinin önemli bir kriter olduğunu ortaya koymuşlardır (Amman ve ark. 2000).

FA enerji harcanmasıyla sonuçlanmakta ve toplam enerji tüketimi (TET) üç bileşenden oluşmaktadır. Bunlar, aktif enerji tüketimi (AET), bazal metabolik hız (BMR) ve besin alımı ile artan enerji harcaması olup (Coopoo ve ark. 2008) TET yaş arttıkça progresif olarak azalmaktadır (Toraman ve ark. 2002).

FA ile alakalı enerji harcamasına katkıda sağlayan farklı seviyede aktiviteler vardır. Rivera (2009)'a göre FA tipleri ev, iş, ulaşım (seyahat, iş), serbest zaman aktiviteleri olarak dört gruba ayrılmakta iken Vanhees ve ark. (2005) göre, planlı yapılan aerobik egzersizler, ev, serbest zaman, ulaşım, spor gibi gruplara ayrılmaktadır. Bu doğrultuda FA ile birlikte bazı kavramların bilinmesi de önemlidir (sağlık, egzersiz, spor, egzersiz, fiziksel uygunluk, sedanter davranış, FAS, obezite).

1.4.1. Fiziksel Aktivite Kavramları

1.4.1.1. Sağlık

Uluslararası Fiziksel Aktivite, Fiziksel Uygunluk ve Sağlık Konseyine göre, "Sağlık; fiziksel, psikolojik ve sosyal yönleri olan bir insani durum" olarak tanımlamış ve her özelliğin bir negatif ve de pozitif yönünün olduğu belirtilmiştir. Pozitif yön, sağlık olayları ile başa çıkabilmek ve yaşamdan zevk alma; negatif yön ise morbidite ve erken ölümlle ilgilidir (Hhs&Cdc. 1996).

1.4.1.2. Egzersiz

Zindeliği ve sağlığı geliştirmek amacı ile özel olarak hazırlanmış planlı ve yapısal olarak dzenli bir sfire devam eden hareketlerdir (Akyol ve ark. 2008). Diğer bir deyişle planlı bir şekilde yapılandırılmış, istemli olarak yapılan fiziksel uygunluğun bir ya da birkaç özelliğini geliştirmeyi amaçlayan sfirekli aktivitelerdir (Özer 1993).

1.4.1.3. Spor

Kişinin kendisini ya da rakibini aşmasını amaçlayan, belli bir rekabet iğer, belirli kurallarla sınırlandırılan, bireysel veya takım olarak yapılabilen ve belli kurallarla yönetilen fiziksel aktivitelerdir (Akyol ve ark. 2008).

1.4.1.4. Fiziksel Uygunluk

Hareketlerin doğru bir şekilde yapılmasını ve fiziksel dayanıklılıkla ilgili olarak vücudun var olan kondüsyon durumunu ifade eder. Bu tanıma göre fiziksel uygunluğu en üst seviyede olan kişi yorulmadan en uzun sfire hareket edilebilen kişidir (Zorba 1999).

1.4.1.5. Sedarter Davranış

Haftada 5 gün, günde 30 dakikadan daha az ya da orta şiddette fiziksel aktivite yapanlar veya 20 dakikadan daha az şiddetli fiziksel aktivite yapan kişileri tanımlamak için kullanılır. “Sedarter” kelimesinin FAS’ı ≤ 1.4 olarak ifade edilmektedir (Rivera 2009).

1.4.1.6. Fiziksel aktivite seviyesi (FAS)

24 saatlik TET’in BMR’ye oranı olarak ifade edilmektedir (FAO/WHO/UNU 2001). FAO/WHO/UNU (2001)’e göre, sedanter bir yaşam tarzına sahip bireyler, fiziksel olarak fazla efor harcamayan, uzun süreli yürüyüşler ve dzenli bir şekilde

egzersiz yapmayan, genellikle motorlu araçları kullanan, serbest zamanlarının çoğunu TV, tablet, bilgisayar vb. etkinliklerle geçiren kişilerdir. Kentsel yaşam alanlarında. ofis çalışanlarının yalnızca çalışma saatleri dışında kalan zamanlarda çok az fiziksel aktivite yapmaları sedanter davranış ile ilgilidir (FAO/WHO/UNU 2001). Geçmiş yıllarda yapılmış olan birçok çalışma sedanter olarak geçirilen zamanın sağlık üzerine zararlı etkilerinin olduğunu belirtmiştir. Kanada'da 2007-2009 yılları arasında objektif yöntemlerle yapılan bir çalışmada Kanadalı yetişkinlerin %69'unun sedanter bir yaşam geçirdiğini, 2003-2004 yılında yapılan başka bir araştırmada Amerikalı yetişkinlerin %50-60'ının sedanter bir yaşam sürdürdüğünü göstermiştir (Patton ve Gorman 2012). Sedanter bir yaşam tarzı ile orantılı olarak obezite ve beraberinde birçok hastalık meydana gelmektedir.

1.4.1.7. Obezite

WHO'ya göre. "Sağlığı bozacak miktarda vücutta normalden fazla veya aşırı yağ birikmesi" olarak tanımlanmaktadır (WHO 2011). Yetişkin erkeklerde ortalama vücut ağırlığının %15-20'sini, kadınlarda ise ortalama vücut ağırlığının %25-30'unu yağ dokusu oluşturmaktadır (Şakar 2006, Akbulut 2007). Erkeklerde bu oranın %25, kadınlarda ise %30'un üzerine çıkması durumunda obeziteden söz edilmektedir (Tüzün 1995). Obeziteyi belirleyebilmek için DSÖ'nün obezite sınıflamasında genellikle Beden Kütle İndeksi (BKİ) esas alınmaktadır. BKİ, bireyin vücut ağırlığının (kg), boy uzunluğunun (m²) karesine (BKİ=kg/m²) bölünerek elde edilebilen değerdir (WHO 2000). BKİ boy uzunluğuna göre vücut ağırlığını değerlendiren bir gösterge olduğundan vücutta yağ dağılımı hakkında bilgi vermemektedir.

Beslenme alışkanlıkları ve hareketsiz bir yaşam tarzı çocukluk çağından itibaren çevresel faktörlerin de etkisiyle obezite gelişimini artıran unsurlardır. Özellikle yetişkinlik döneminde de devam edebilen fiziksel aktivite ve yeme alışkanlıkları çocukluk çağı obezitesinde etkin rol oynamaktadır (Klesges ve ark. 1991, Birch ve Davison 2001). Sağlıklı beslenme davranışlarının kazanılmasında pek çok etken rol oynamakla birlikte sosyo-ekonomik durumun en önemli etken grubu olduğu bilinmektedir. Bireylerin öğrenim durumu, gelir düzeyleri, sahip oldukları meslekler gibi sosyal ve ekonomik göstergeleri beslenme olanaklarını ve beslenme

davranışlarını, dolayısıyla da bireyin sağlık durumlarını da etkilemektedir. Şişmanlığa sebep olan davranışlar arasında aşırı beslenme, yanlış beslenme ve fiziksel aktivite eksikliği ilk sırada yer almaktadır (Peterson ve ark. 2008). Ayrıca çocukların yemek yeme alışkanlıklarının oluşmasında kaygılı ve sınırlandırıcı aile tutumlarının çocuğun gelişimi üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceğini onaylamışlardır (Costanzo ve Woody 1985).

FA'nın sağlık üzerinde faydalarının olabilmesi için istenilen şiddet ve sürede yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütüne göre bu süre; 18-64 yaş arası yetişkinler için haftada en az 150 dakika orta şiddette veya en az 7 dakika şiddetli aerobik egzersiz şeklinde olması önerilmektedir. Ayrıca haftada 300 dakika orta şiddetli, 150 dakika şiddetli yapılan aerobik fiziksel aktivitenin veya kombine egzersizlerin de sağlık için birçok fayda sağladığı belirtilmektedir (WHO 2010). FA'ya katılım seviyesinin artırılması için sağlık politikaların geliştirilmesi ve FA rehberlerinin hazırlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Samdal 2007, Guthold ve ark. 2008). Sedanter bireylerin FA'ya katılım oranlarının artırılmasının toplumların sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmesini ve bunu takiben sağlık giderlerinin azalmasına yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bireylerin FAS'larının artırılması için yaşamlarının uygun zamanlarında orta ve/veya şiddetli aktivite yapmaları sağlanmalı ve buna ilişkin öneriler yapabilmek için ise öncelikle bireylerin FAS'ın belirlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Haskell 1996).

Fiziksel aktivite ve egzersize yönelik farklı seviyelerde (olumlu, olumsuz) tutum sergileyen erkeklerin ve kadınların davranışlarının temelinde yatan bireyleri fiziksel aktiviteye güdüleyen ve onların fiziksel aktiviteye katılımlarını engelleyen sebeplerin ortaya çıkarılmasıdır. Böylelikle fiziksel aktivite ve egzersizin toplumda yaygınlaşması yönünde daha somut ve gerçekçi politikaların geliştirilmesi mümkün olacaktır (Aksoy 2016).

Türkiye'de insanların fiziksel aktivite yapmasını artıran ve azaltan nedenlerin ayrıntılı şekilde araştırılmasına ihtiyaç vardır. Sportif ve fiziksel aktiviteyi yaygınlaştırma politikalarının veri tabanlarına dayandırılması gerekmektedir. Bu tip araştırmalar, Türkiye'de insanların egzersize yönelik olumlu davranışlarını veya olumsuz davranış eğilimlerinin daha iyi anlaşılmasına ve bu yönde doğru politikaların oluşturulmasına temel oluşturacaktır (Aksoy 2016).

Bu noktada, ülkemizdeki gençlerin fiziksel uygunluklarını geliştirmek için ve fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen etkenlerin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılması gerektiği önem kazanmaktadır.

Bizimde bu çalışmadaki asıl amacımız Lise çağındaki gençlerimizin fiziksel etkinliklerden ve spordan uzaklaşma nedenlerini belirleyebilecek nitelikte bir ölçek geliştirmek olacaktır.

1.4.2. Fiziksel Aktiviteyi Etkileyen Faktörler

Fiziksel aktiviteleri etkileyen faktörler olarak; biyolojik faktörler, fiziksel faktörler ve sosyal çevre faktörleri önemli rol oynamaktadır. Bu belirleyiciler aynı zamanda fiziksel aktivitelere katılımı kolaylaştıran faktörler olarak da ifade edilmektedir. Zaman eksikliği fiziksel aktiviteyi engelleyen faktörlerden en önemlisinin olduğu belirtilmiş ancak psikolojik, fizyolojik ve davranışsal değişkenler gibi birçok değişkenin de fiziksel aktiviteyi etkilediği gösterilmiştir. Vücut kompozisyonunun fiziksel aktivite alışkanlığının kuvvetli bir belirleyicisi olmamasına rağmen. obez olan kişilerin genellikle inaktif oldukları belirtilmektedir. Sigara içenler ile yapılan bir araştırmada, sigara içenlerin içmeyenlere göre egzersiz programlarını bırakma meyillerinin daha yüksek oldukları rapor edilmiştir (Trost ve ark. 2002, Kirtland ve ark. 2003).

Yapılan bazı araştırmalar teknolojinin hızlı bir şekilde gelişimi, ekonomik büyüme, şehirleşme oranlarının hızla artış göstermesi gibi durumların bireyleri hareketsiz bir yaşama yönlendirdiği ve fiziksel inaktivite prevalansının gelişmiş ülkelerde daha fazla olduğunu göstermektedir (Branca ve ark. 2007. Guthold ve ark. 2008). Bazı çalışmalar da ise sosyo-ekonomik düzeyleri yüksek olan bireylerin daha çeşitli ve daha güvenli rekreasyonel alanlara ulaşılabildiğini ve böylece bireylerin aktif yaşama yönlendirilmesiyle pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirtmektedir. FA'ya katılımda rekreasyonel alanlara ulaşılabilirlik önemli olmakla birlikte (Cerin ve Leslie 2008) yaş, cinsiyet, eğitim, sosyo-ekonomik düzey, çevresel (iklim, hava kirliliği, hava durumu gibi) faktörler, biyolojik ve psikolojik faktörlerin de FA'ya katılımı etkilediği belirtilmektedir (Karaca 2008).

Yaş ile fiziksel aktivite arasında ortaya çıkan ilişkide yaş ilerledikçe fiziksel inaktivitenin arttığı ancak 50 yaş sonrasında fiziksel aktivite yapma seviyesinde görülebilir bir artış olduğu belirtilmektedir (Guthold ve ark. 2008). ABD’de kırsal kesimlerde yaşayan 20-50 yaş arasında 1000 kadınla yapılan bir çalışmada bireylerin fiziksel aktivite yapmalarında sosyal, kişisel ve fiziksel çevrelerinin etkisi araştırılmıştır. Bireylerin medeni durumları ve eğitim düzeyleri ile FAS arasında anlamlı bir fark olmadığı fakat yüksek gelir durumuna sahip bireyler ile meslek sahibi olan çalışan kadınların fiziksel aktivite yapma oranının daha fazla olduğu belirtilmiştir. Buna ilaveten tek çocuğu olanların birden fazla çocuğu olanlara göre daha fazla aktif oldukları belirtilmiştir. Ayrıca bireyler fiziksel aktivite yapmamalarına neden olarak öncelikli olarak zaman yetersizliğini, ev işlerini, çocuk bakımını, iş, dernek vb. gibi yerlere katılım gibi sosyal çevresel faktörlerinde engel teşkil ettiğini bildirmişlerdir (Eylar 2003).

Fiziksel aktiviteyi etkileyen başlıca faktörler olarak.

1.4.2.1. Demografik ve Biyolojik Faktörler:

Yaş, meslek, çocuk sayısı, eğitim, cinsiyet, kalıtım, kronik hastalık varlığı, gelir düzeyi, medeni durum ve sosyo–ekonomik durum, yaralanma hikayesi, ırk ve obezite,

1.4.2.2. Psikolojik. Zihinsel ve Duygusal Faktörler

Davranışlar, egzersizden zevk alma, sağlık ve egzersiz hakkında bilgi, yetersiz zaman, ruhsal durum bozukluğu, inanç, ruh sağlığı, kendine güven, motivasyon, stres,

1.4.2.3. Beceriler ve Davranışsal Nitelikler

Çocukluk ve yetişkinlik dönemi aktivite geçmişi. A tipi kişilik, alkol, beslenme alışkanlıkları, spor geçmişi, okul sporları, engellerle başa çıkma becerileri, sigara içme durumu (Vanhees ve ark. 2005. Branca ve ark. 2007).

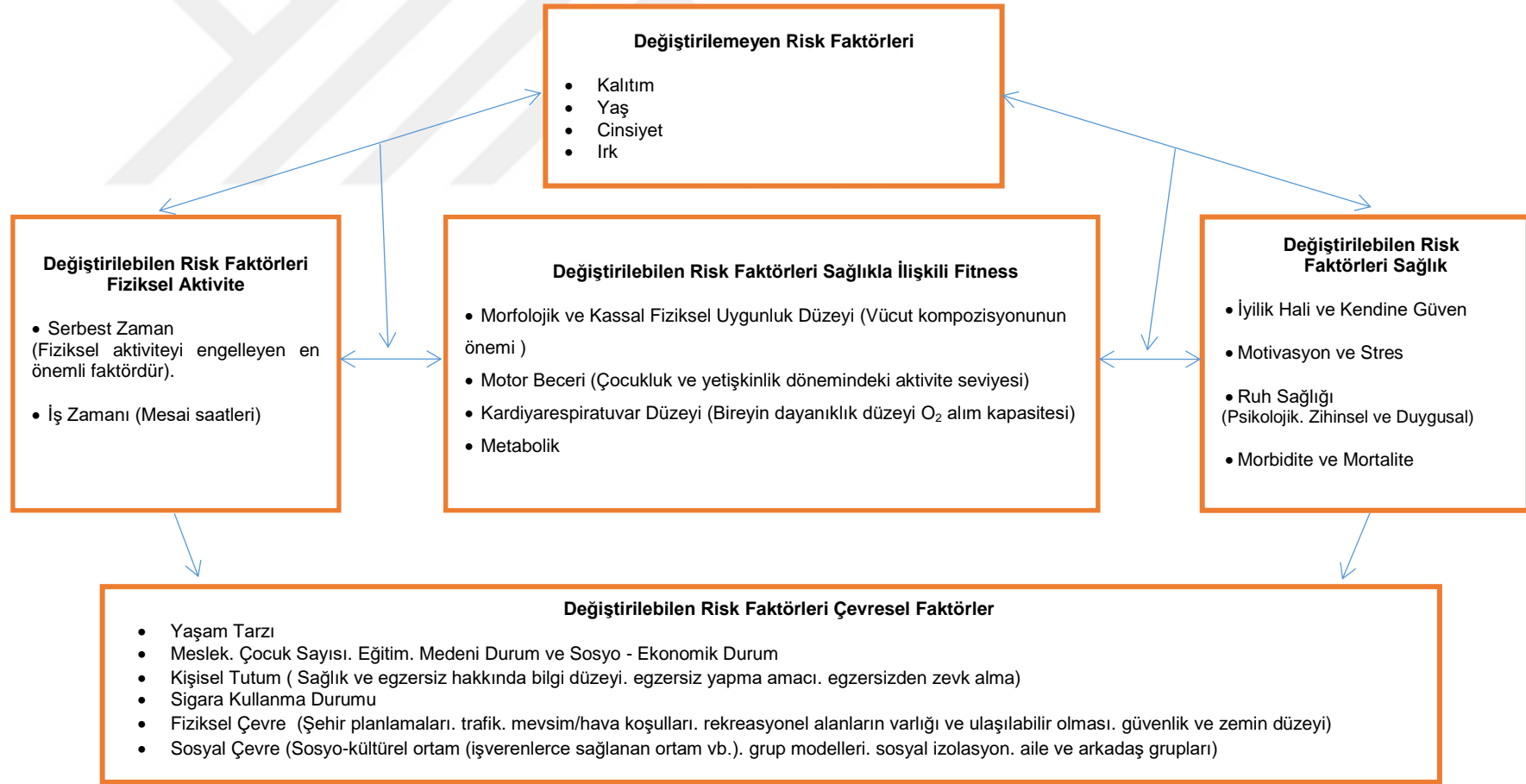
1.4.2.4. Sosyal ve Kültürel Faktörler

Sosyal sınıf, egzersiz modelleri, grup uyumu, aile ve arkadaş grupları fiziksel aktiviteye katılımıda önemli rol oynamaktadır. İşverenler tarafından sağlanan sosyo-kültürel ortam, çalışanların fiziksel aktiviteye katılımı açısından belirleyici bir etkidir. Özellikle masa başındaki işlerde çalışan bireylerin sayısının artmış olması fiziksel aktiviteye katılım oranlarında da azalmaya neden olduğundan iş ortamlarında fiziksel aktivite imkanlarının sağlanması, spor ve fitness aktivitelerine katılma ve aktif ulaşım fırsatlarının sunulması fiziksel aktiviteye katılım açısından önem taşımaktadır (Branca ve ark. 2007).

1.4.2.5. Fiziksel Çevre

Mevsim/hava koşulları, programların maliyeti, yoğun trafik, ev ekipmanları (egzersiz bisikleti, egzersiz videosu), yürüme/bisiklete binme ve rekreasyonel alanların (basketbol veya golf sahası, jimnastik salonu, park) varlığı ve bu alanların kolay ulaşılabilir olması, suç işleme oranı ve güvenlik, fiziksel aktivitenin yapıldığı zeminin yüzeyi vb. gibi etkenler fiziksel aktiviteyi etkilemektedir (Kirtland ve ark. 2003. Trost ve ark. 2002, Nahas 2003).

Kentlerin planlama şekilleri veya fiziksel koşulları hareketli bir yaşam stiline artması veya azalmasına neden olabilmektedir. Doğru tasarlanan bir şehir planlaması, gündelik yaşamımızı, işlerimizi, alışveriş ve hobilerimiz gibi aktivitelerimizi etkilemekte, bireyleri bisiklet kullanmaya ve yürümeye teşvik edebilir. Ulaşım araçları yerine bisiklet kullanımına teşvik eden Avrupa ülkeleri bulunmaktadır.

Şekil 1. 1. Fiziksel aktiviteyi etkileyen faktörler (Vanhees ve ark. 2005, Branca ve ark. 2007) uyarlanmıştır.

1.4.3. Fiziksel Aktivite Ölçüm Yöntemleri

Fiziksel aktivite ölçümünde belli bir standart olmamakla beraber değerlendirmek için kullanılan farklı yöntemler, fiziksel aktivitenin bazı boyutlarını ve niteliğini ölçmekte ve çoğu değerlendirme yöntemi, enerji tüketim miktarı üzerinde odaklanmaktadır (Pereira ve ark. 1997). Epidemiyolojik araştırmalarda pratikliği ve kolay uygulanması nedeniyle çoğunlukla “fiziksel aktivite anketleri” kullanılmaktadır. Anketlerden elde edilen sonuçların doğrulanması objektif ölçümlerle yapılmakta ve bu ölçümlerde ise toplam enerji tüketimi (TET) üzerinden hesaplama yapılmaktadır (Scott 2008). Fiziksel aktivite değerlendirme yöntemleri bazen yalnızca fiziksel aktivite miktarını ölçerken farklı değerlendirme yöntemleri ise fiziksel aktivitede tüketilen enerjiyi ölçmektedir. Ayrıca fiziksel aktivite miktarı, fiziksel aktivitede yer alan hareketlerin süresi (saat, dakika) ve uygulanan anket sorularına verilen cevapların puanları dikkate alınarak belirlenmektedir. Fiziksel aktivite esnasında harcanan enerji ise, metabolik equivalent (MET) olarak ifade edilir. MET kullanımı fiziksel aktiviteler sırasında harcanan enerji miktarını ifade etmektedir. Fiziksel aktivite seviyesi (FAS) günlük bireyin tükettiği toplam enerji miktarı olarak hesaplanmaktadır. Sedanter bireyler için FAS 1.5 puan civarındadır. FAS, yüksek seviyede antrenman yapanlarda 3.5-4.5’e kadar çıkabilmektedir (Bouchard 2000).

Fiziksel aktivite seviyesi ve fiziksel aktivite esnasında harcanan enerji tüketiminin değerlendirilmesi için doğrudan ve dolaylı ölçüm yöntemleri geliştirilmiştir (Lamonte ve Ainsworth 2001).

Fiziksel aktiviteyi değerlendirmek için kullanılan ölçüm yöntemleri çizelge 1.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1. 1. Fiziksel Aktivite ve Enerji Tüketimi Değerlendirme Yöntemleri (Lamonte ve Ainsworth 2001)

Doğrudan Ölçüm Yöntemleri	Dolaylı Ölçüm Yöntemleri
Gözlem	Endirekt Kalorimetre
Oda (Direkt) Kalorimetresi	Beslenme Ölçümleri
Çift Katmanlı Su Yöntemi	Fizyolojik Ölçümler
Pedometre	Fiziksel Aktivite Anketleri
Akselerometre	

1.4.3.1. Doğrudan Ölçüm Yöntemleri

Fiziksel aktivite ve enerji tüketiminin değerlendirilmesi için kullanılan doğrudan ölçüm yöntemleri; gözlem, oda kalorimetresi, çift katmanlı su yöntemi, pedometre. Akselerometre, fiziksel aktivite kaydı veya günlüklerdir.

1.4.3.1.1. Gözlem

Gözlem yöntemi, tüm vücut hareketlerini gösteren fiziksel aktivite değerlendirme yöntemleri arasından objektif bir yöntemdir. Bu yöntemle fiziksel aktivite sırasında harcanan zamana göre fiziksel aktivitenin şiddeti, sıklığı, süresi ve harcanan enerji miktarı belirlenebilmektedir. Alan ve laboratuvar çalışmalarında geçerliliği ve güvenilirliği birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir (Welk ve ark. 2000).

Fiziksel aktivite seviyesinin belirlenmesinde gözlem yöntemi kullanışlı bir yöntemdir ancak çok uzun süre gerektirmektedir (Welk ve ark. 2000). Bu yaklaşımın önemli bir alt tipi gereken fiziksel aktivite miktarına dayanan iş sınıflandırmasıdır. Bu yaklaşımlar yoğun iş gücü gerektirebilir (Vanhees ve ark. 2005, Podl 1999). Kapsamlı çalışmalar da yüksek maliyetli ve yardımcılarının eğitim süresi oldukça zordur. Ancak küçük gruplarda, kesitsel karşılaştırmalarda veya diğer tekniklerin geçerliliklerinin değerlendirilme aşamasında kullanışlı bir yöntemdir (Welk ve ark. 2000). Çalışmaya katılanlar tarafından kolay kabul edilir. Ayrıca diğer tekniklerin çocuklara uygun olmamasından dolayı çocuklar için en çok kullanılan yöntemdir (Podl 1999, Vanhees ve ark. 2005).

1.4.3.1.2. Oda Kalorimetresi

Laboratuvar ortamında istirahat ederken ve fiziksel aktivite esnasında ortaya çıkan ısı oluşumunu ölçmektedir. Enerji tüketim miktarını en doğru şekilde ölçen yöntemdir. Maliyetli ve zor bir yöntemdir. Büyük sayılara uygulanma zorluğu ve laboratuvar koşullarını gerektiğinden araştırmalarda fazla tercih edilmemektedir

(Tremblay ve ark. 2001, Laporte ve ark. 1985).

1.4.3.1.3. Çift Katmanlı Su Yöntemi

Çift katmanlı su yöntemi önemli bir fizyolojik ölçümdür. Enerji harcamasını değerlendirmede araştırmacılara yol göstermektedir. İki stabil izotop ($2H_2O$ ve $H_2^{18}O$) kullanılarak, idrarda bir kaç hafta veya birkaç gün sürekli ölçülür (Bonney 2001, Conway ve ark. 2002). Bu fiziksel aktivite ölçüm yöntemi bireylerin laboratuvar koşulları dışında, günlük hayatlarında herhangi bir ekipman kullanmadan enerji tüketimini doğru ölçebilen tek yöntemdir. Bu nedenle diğer ölçüm yöntemlerinin geçerliliklerinin değerlendirilmesinde önemli bir konumdadır (Laporte ve ark. 1985). Bu yöntem endirekt kalorimetrenin bir formudur. Diyetteki yiyeceklerin karbondioksit üretimini ölçmede kullanılan direkt bir yöntemdir (Welk ve ark. 2000). Bu yöntem, az bir çabayla objektif veriler sağlar. Ancak göreceli olarak yüksek maliyetlidir. Ayrıca yapılan fiziksel aktivitelerin tiplerini ayırt etmede yetersiz kalmaktadır. Bu yöntem, endirekt kalorimetre ile karşılaştırıldığında doğru sonuç verdiği ispatlanmıştır (Vanhees ve ark. 2005).

1.4.3.1.4. Pedometre

Pedometre fiziksel aktivite sırasında atılan adım sayısını sayan, aktivitenin toplam miktarını veya süresini işaretleyebilen ve fiziksel aktivite ölçümlerinde kullanılan bir hareket algılayıcısıdır (Welk ve ark. 2000). Vücudun vertikal salınımlarını algılar, koşma mesafesini veya yürüme mesafesini ölçer (Tudor Locke ve ark. 2004, Welk ve ark. 2000). Yalnızca yürüme ve koşma benzeri fiziksel aktiviteleri algılayabildiği için bisiklet binme, üst ekstremitte hareketleri, yüzme, tırmanma veya ağırlık taşıma gibi hareketleri doğru olarak kaydedemez. Ancak yürüme ve koşmanın fiziksel aktivite örüntülerinin önemli bir kısmını oluşturmasından dolayı bireyin bir günde yapmış olduğu hareketlerin toplam miktarını belirlemek için pedometre uygulamaları önemlidir. Ayrıca pedometreler “günde 10000 adım” gibi sağlık kampanyaları için çok yararlıdır Vanhees ve ark.

(2005), Couter ve ark. (2003) 10 farklı pedometrenin geçerliliği üzerine yapmış oldukları araştırma sonucunda pedometreler adımların değerlendirilmesinde en geçerli yöntem olduğunu tespit etmişlerdir. Laboratuvar veya alan araştırmalarında kullanılmasına rağmen bütün pedometreler yeterli derecede güvenilir bir fiziksel aktivite ölçüm aracı değildir (Welk ve ark. 2000). Araştırmada fiziksel aktiviteleri değerlendirirken kullanılan pedometreler kat edilen mesafeyi değerlendirmede daha az geçerli bir yöntem, kilokalorinin değerlendirilmesi için ise en az geçerli yöntem olduğu ortaya konulmuştur.

1.4.3.1.5. Akselerometre

Akselerometre vücut hareketlerini her dakika takip eden ve kaydeden fiziksel aktivite ölçümlerinde kullanılan bir hareket algılayıcısıdır (Welk ve ark. 2000). Gövde ve ekstremitelerin hızlanmasına bağlı olarak enerji tüketimini hesaplayabilen taşınabilir bir cihazdır. Uyku, banyo gibi aktiviteler haricinde tüm gün birey üzerinde takılı durur ve veriler cihazın hafızasında depolanır. Laboratuvar ve saha koşullarında kullanılabilir (Hendelman ve ark. 2000, Lamonte ve Ainsworth 2001). Pedometrede geçerli olan engeller akselerometreler için de geçerlidir (Vanhees ve ark. 2005). Serbest yaşam koşullarına uygun olması, uzun süre kayıt alabilmesi, özel aktivitelerin ölçümünde kullanılabilmesi ve hafif olması akselerometrenin avantajlarından (Welk ve ark. 2004).

1.4.3.1.6. Fiziksel Aktivite Kaydı veya Günlükler

Fiziksel aktivite kaydı ve günlükler ile birey kendini rapor eder. Gün boyu yapılan aktiviteler tipiyle ve süresiyle birlikte belirli aralıklarla kaydedilir (Laporte ve ark. 1985, Lamonte ve Ainsworth 2001). Fiziksel aktivite kaydı veya günlük, yöntemlerinde her bir aktivitenin şiddeti ve süresi kullanılarak bireyin enerji tüketimi hesaplanabilmektedir (Lamonte ve Ainsworth 2001).

Fiziksel aktivite günlüğü yöntemi, birey belli bir zaman aralığında yaptığı fiziksel aktiviteleri kapsamakta ve aktiviteler çok ayrıntılı bir şekilde kaydedilmektedir (Montoye ve ark. 1996). Bu yöntem hem araştırmacı için hem de denekler için zordur (Washburn ve Montoye 1986). Aktivite günlüğü kısa bir zaman

dilimi için bilgi verir ve bireyin uzun süreli fiziksel aktivite alışkanlıklarını ölçmez. Eğer aktivite günlüğü metodu ile yapılan fiziksel aktivite ve aktivite zamanının kaydı ayrıntılı bir şekilde yapılırsa her aktivitenin enerji tüketim değerleri kullanılarak toplam enerji tüketimi hesaplanabilir. Bu yöntem, az maliyetli olması, gözlemci gerektirmemesi ve büyük örneklem gruplarına uygulanabilmesine rağmen zor ve çok yoğun çalışma gerektirir (Montoye ve ark. 1996).

1.4.3.2. Dolaylı Ölçüm Yöntemleri

Fiziksel aktivite ve enerji tüketiminin değerlendirilmesi için kullanılan dolaylı ölçüm yöntemleri; indirekt kalorimetre, beslenme ölçümleri, fizyolojik ölçümler, fiziksel aktivite anketleridir.

1.4.3.2.1. Endirekt Kalorimetre

Oksijen tüketimini ölçebilen taşınabilir boyutlarda bir cihazdır. Cihaz; yüz maskesi veya burun klipsiyle birlikte bir ağızlık ve solunan havayı biriktiren kolektörden oluşmaktadır (Laporte ve ark. 1985, Lamonte ve Ainsworth 2001). Isı üretiminin ölçümü veya oksijen ve/veya karbondioksit üretimi ölçülerek enerji harcaması bulunmaktadır (CDC 2003).

Endirekt kalorimetre fiziksel aktivite seviyesini belirlemede laboratuvar ve alan çalışmalarında kullanılabilecek en iyi indirekt yöntemdir. Endirekt kalorimetre dinlenik metabolik oranı belirlemede yiyeceklerin termik etkisini belirlemede ve egzersizin termik etkisini bulmak için kullanılır. Bu değişkenler enerji harcanması ve kilo kontrolü arasındaki ilişkiyi anlamak için kullanışlıdır (Welk ve ark. 2000).

1.4.3.2.2. Beslenme Ölçümleri

Bu yöntemde gün içinde tüketilen besinler ne kadar tüketildiği bilgisiyle beraber günlüğe kaydedilerek bireyin günlük enerji tüketimi hesaplanmaktadır. Günlük toplam kalori alımı bireyin vücut ağırlığı ve fiziksel aktivite düzeyinden doğrudan etkilenmektedir. Örneğin; vücut ağırlıkları oldukça farklı iki bireyin günlük toplam kalori tüketimi aynı ise hafif olan birey ağır olan bireyden daha aktif

demektir (Laporte ve ark. 1985).

1.4.3.2.3. Fizyolojik Ölçümler

Fizyolojik ölçümler; Kalp hızı. Ventilasyon (solunum) takibi, vücut sıcaklığı, Kardiyorespiratuar (kalp-solunum) uygunluk düzeylerinin belirlenmesidir (Baş Aslan ve ark. 2007).

Fiziksel aktivite seviyesinin tahmin edilmesinde kullanılan Kalp atım hızı, indirekt bir yöntemdir. Bu yöntem, fiziksel aktivite düzeyinin fizyolojik etkilerinin belirlenmesinde güvenilir, pratik ve geçerlidir. Maliyetsiz ve kolay taşınabilen bir yöntemdir (Logan ve ark. 2000).

1.4.3.2.4. Fiziksel Aktivite Anketleri

Toplumsal çalışmalarda pratik bir yöntem olduğu için fiziksel aktivite anketleri uygulanmaktadır. Fiziksel etkinliğin değerlendirilmesi için farklı birçok anket çeşitleri mevcuttur. Bu yöntemde deneklerden bilgi alabilmek için sırasıyla fiziksel etkinliklerin yoğunluğu, sıklığı, süresi ve çeşidi hakkında sorular sorulur. Aktiviteler genellikle MET değerine veya harcanan enerjinin seviyelerine göre düşük, orta veya yüksek olarak gruplandırılır (Özer 2003). Kullanılan bu anketler genellikle boş zaman fiziksel aktivitesi (Lamb ve Brodie 1990), meslek aktivitesi (Ainsworth ve ark. 1993) ya da her ikisini birden (Haskell ve ark. 1980) değerlendirmektedir.

Anketler 4 bileşen temel üzerinde oluşturulmuştur:

- a)** Uygulama modeli (karşılıklı ya da görüşme, kendi kendine uygulama ve mektup)
- b)** Raporlandırma süresi (birkaç dakikadan 1 yıla kadar)
- c)** Fiziksel aktivite değerlendirmeye özgü özellikler (tipi, süresi, sıklığı ve yoğunluğu)
- d)** Hesaplama şekli (aktivite kategorisi, MET kilojoule, puan ve sıralama)

Fiziksel aktivite anketleri kullanılırken ortaya çıkan sınırlılıklar; öncelikle anketlerin subjektif olmasıdır. Çoğu anket, fiziksel aktivite yoğunluğunu tam olarak

belirleyememektedir. Anketlerin bazılarında kültürel, dil ve okuryazarlık seviyesi gibi sınırlılıklar vardır. Anketler, özel gruplara özgü olarak geliştirildiğinden uygulama alanı da sınırlanmaktadır (Bouchard 2000). Ancak enerji tüketimi ölçen diğer yöntemler ile karşılaştırılınca anketler daha geçerli bulunmuştur. Karşılaştırma daha çok indirekt kalorimetri. çift etiketli su ile yapılmış ve zayıf korelasyon bulunmuştur (Hoyt ve ark. 1994, Racette ve ark. 1995, Pereira ve ark. 1997). Akselerometre. heart-rate monitör ile karşılaştırıldığında ise korelasyonun daha iyi olduğu tespit edilmiştir (Miller ve ark. 1994). Fiziksel aktivite günlük, haftalık veya yıllık olarak kayıt edilebilmekte ve fiziksel aktivitenin yoğunluğu ölçümlerine göre; aktif. inaktif (düşük, orta, ağır) olarak seviyeler şeklinde sıralanabilmektedir. Bazı anketler 2. bazıları 100 sorudan oluşmaktadır. Aşağıda fiziksel aktivite anket türleri verilmiştir.

Anketler, büyük nüfuslar için ucuz ve uygulanabilirliği kolay olmasından dolayı en uygun yöntemlerdir. Fiziksel aktivitenin değerlendirilmesi için 40'ın üzerinde farklı anket bulunmaktadır. Birçok araştırmacı tarafından geliştirilen bu anketlerin uzunlukları, içerdiği aktivite çeşitleri ve sorgulanan zaman dilimi. büyük farklılıklar göstermektedir (Pols ve ark. 1998).

İçerdikleri detaya göre; Evrensel Anketler. Hatırlama Anketleri ve Detaylı Anketler olmak üzere üçe ayrılır (Lamonte ve Ainsworth 2001).

1.4.3.2.5. Evrensel Anketler

Fiziksel Aktivite seviyesini 1-4 maddelik soruyla ölçen anketlerdir. Evrensel anketlerle bazı aktivite tipleri ve fiziksel aktiviteler arasındaki örüntüler hakkında kısıtlı bilgiye ulaşılabilmektedir. Elde edilen bu sonuçlarla yalnızca basit fiziksel aktivite sınıflandırması yapılabilmektedir. Evrensel anketlerde yaş ve cinsiyet gruplarının benzer olması gerekir. Bu uygulamanın kolaylığı, şiddetli fiziksel aktivitelere katılımı belirlemede en iyiyi yansıttır. Zayıflığı ise bireylerin farklı fiziksel aktivite profillerine aynı oranı rapor edebilirler (Lamonte ve Ainsworth 2001).

1.4.3.2.6. Hatırlama Anketleri

Hatırlatma anketlerinde son bir gün, hafta veya aylık süre boyunca yapılan aktivitelerin çeşidi, frekansı ve süresi 10-20 maddeden oluşan sorularla sorgulanmaktadır. Karmaşık ve doldurulması zor bir ankettir. Fiziksel aktivite değerlendirmesi daha ayrıntılı olarak yapılmaktadır. Basit puanlama, egzersizleri birimlere ayırarak özetleme, verilerden toplam puana ulaşma gibi yöntemler bu anketin puanlama sistemini oluşturmaktadır (Lamonte ve Ainsworth 2001).

1.4.3.2.7. Detaylı Anketler

20 maddeden fazla soru vardır. Diğer anket tiplerine göre fazla detaylıdır. Son bir yıl veya tüm yaşantının içerdiği boş zaman ve mesleki fiziksel aktiviteler sıklık ve süreleriyle birlikte değerlendirilmektedir. Puanlaması sürekli değişkenler (kilokal/hafta, MET/gün vb.) ile yapılmaktadır (Lamonte ve Ainsworth 2001, Pols ve ark. 1998).

Anketler genel olarak ergenler, yetişkinler ve yaşlılara uygulanmaktadır. Ancak anket yöntemleri özel grupların demografik verileri içinde kullanılabilir (Yıldırım M. 2015). Bazı araştırmacılar yaşlı insanlar, ergenler veya çocuklar için özel anketler geliştirmektedir (Vanhees ve ark. 2005). Philippaerts ve ark. (1999), Tecumseh Toplum Sağlık Çalışması Anketi, Beş Şehir Projesi Anketi ve Baecke anketini, geçerlilik ve güvenilirlik yönüyle çift katmanlı su yöntemi ile karşılaştırmışlardır. Bu karşılaştırma sonucunda anketler geçerli ve güvenilir fiziksel aktivite verisi sağladığı görülmüştür. Racette ve ark. (1995) obez kadınlarda 7 gün tekrar anketi ve yaşlı bireylerde kullanılan Zutphen fiziksel aktivite anketi ile yaşlılar için fiziksel aktivite skalasını, çift katmanlı su yöntemi ile karşılaştırdığında anketlerin geçerli olduğunu bulmuşlardır.

1.5. Ölçek

Ölçekler, ölçmeye konu olan özelliklerin sınıflanması, sıralanması ya da miktar ve derecelerinin belirlenmesi için uyulması gereken kural ve kısıtlamaları belirleyen

ölçme araçlarıdır (Terlemez). Ölçekler, ölçme işlemini hem kolaylaştırır hem de elde edilen sonuçların niteliğinin de belirlenmesini sağlar. Bilimsel gelişme ölçmeye dayanır. Duyarlı ölçüm araçlarıyla yapılan ölçümler de bu gelişmeyi artırır (Tavşancıl 2002).

Davranış bilimlerindeki çalışmalarda, bir değişken ile diğer değişkenler arası ilişkileri inceleyerek bunlardan farklı düzeylerde sonuçlar çıkarıp yargılara varmadan önce zorunlu olarak karşılanması gereken en azından bir koşul vardır. Yani incelenen her değişkenin kendi başına, gerektiğinde ve yeterince ölçülebilmüş olmasıdır. Bir değişkenin ölçüleri ile ilgili bir kuşku varsa kuşkulu ölçüler ile incelenen ilişki ve fark testleri sonucunda elde edilenler ve bunlara dayalı tüm yorumlar da kuşkulu olacaktır. Bu sebeple, incelenen her değişken (psikolojik özellik - trait), öncelikle kendisinin herhangi bir kuşkuya yer bırakmayacak seviyede ölçülebilmelidir (Crocker ve Algina 1986).

Davranış bilimlerinde ölçülen ve araştırılan bir konu olan bundan dolayı gerektiğinde ölçülmesi şart olan psikolojik değişkenlerden birisi de tutumdur. Tutumların ölçülebilmesi, iyi tanımlanabilmesine bağlıdır. Tutum, kurum, durum, belirli nesne, kavram veya diğer bireylere karşı öğrenilmiş olumlu ya da olumsuz tepki verme eğilimidir. Bu nedenle ilgilerle tutumlar benzerdir. Fakat ilgiler bireyin kendi etkinlikleriyle ilgili duygu veya tercihleriyle sınırlıdır. Tutumlar ise örneğin; ahlaki bir değer yargısını kabul etme veya kabul etmeme gibi bir tutum eğilimine sahip değildir. Bir şey ile ilgilenen birey, düşüncelerinin ve tepkilerinin olumlu olduğuna ya da olumsuz olduğuna bakmadan, zamanının çoğunu ilgilendiği şeyle veya onunla ilgili olan şeylerle uğraşarak veya bunları düşünerek geçirir (Tezbaşaran 2008).

Tutumlar ve görüşler birbirine benzer; fakat görüşler genellenebilme seviyesi ve ölçme tekniği açısından tutumlardan farklı olduğu düşünülmektedir. Görüşler, belli oluşumlara ya da durumlara verilen özgül tepkilerdir. Tutumlar ise daha geniş olaylara veya insanlara karşı kişinin reaksiyonlarındaki etkileri açısından daha geneldir. Ayrıca insanlar görüşlerinin farkında olabilirler ama tutumlarının tam olarak farkında olmayabilirler (Tezbaşaran 2008).

Görüşler daha çok tarama listeleriyle (survey) ya da anketlerle ölçülür. Anketlerde kişilere belirli bir ürün, şahıs, konu, vb. hakkında sorular sorulur ve

bireyden görüşlerini aktarması istenir. Genel görüş anketleri, politikacı, işadami, reklamcı gibi toplulukları etkilemek isteyen kişiler açısından önemli bilgi kaynaklarıdır. Genel görüş anketlerinde hedef topluluğun görüşlerinin ve beklentilerinin ne olduğu anlaşılmaya çalışılır. Tarafsız ve temsil edici gruplar seçilip uygulanmış bir anketten elde edilen sonuçlar hedef topluluğun görüşlerini yansıttığı düşünülebilir. Hedef topluluğun (evrenin) iyi tanımlanmış olması ve yapısına en uygun örneklem grubunun seçilmiş olması gerekir (Tezbaşaran 2008).

Görüş anketlerinde daha çok açık uçlu sorular ya da birkaç seçeneği olan maddeler kullanılır. Görüş gerektiren açık uçlu soruların cevabı belirli değildir ve sınırlandırılmaz. Cevaplayıcılar görüşlerini istedikleri şekilde ifade edebilirler. Çoktan seçmeli maddelerde ise soruyu cevaplayan kişi birkaç seçenek arasından görüşüne uygun olanı seçerek işaretlemek durumundadır. Açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorulara göre daha zengin bilgi sağlayabildiği açıktır. Çoktan seçmeli maddeler ise büyük topluluklara anket uygulanırken nesnellik ve kullanılabilirlik bakımından daha kullanışlıdır. Bu iki tekniği birlikte kullanırken küçük ve temsil edici örnekleme açık uçlu soruların oluşturduğu bir anket uygulayıp buradan elde edilen bilgilerle büyük gruplar için uygulanacak anketteki maddeler için seçenek üretmektir (Tezbaşaran 2008).

1.5.1. Ölçek Geliştirme Aşamaları

Likert tipi ölçek hazırlama aşamaları, uyarıcıların doğası ve oluşturulacak tutum ölçeği hakkında birçok sayılıtlara dayandırılarak yapılmaktadır. Likert ölçek geliştirme aşamalarını “cevaplayıcı merkezli” oluşturmuştur (Torgerson 1957) ve tutum maddelerini değil cevapların ölçeklenmesini amaçlar. Likert’e göre ölçek geliştirmede uyarıcılara verilen tepkilerdeki tüm sistematik değişimler, cevaplayan kişinin tutumları arasında oluşan farklılıklara atfedilir. Uyarıcılardan biri diğerinin tekrarı olarak düşünülür.

Likert’in (1932) geliştirdiği dereceleme toplamlarıyla ölçekleme yaklaşımında, ölçülmek istenen tutumla bağlantılı birçok olumlu ve olumsuz ifade çok sayıda cevaplayana uygulanır. Cevaplayıcılar her bir ifade için “Tamamen katılıyorum”.

“Katılıyorum”. “Kararsızım”. “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevaplarını kullanırlar. Böylece her cevaplayan, ölçekte bulunan tüm ifadelerin içerdiği tutuma katılma / katılmama seviyesini bildirmiş olur.

Bu model, oluşturulan tutum ölçeğinin bileşenleri ile ilgili sezgisel sayıtlara dayanır. Bunlardan ilki ölçekte bulunan her maddenin tutum boyutuyla çok yönlü bir bağlantısı olduğu sayıltısıdır. Bir başka deyişle. “Tamamen katılıyorum” cevabı cevaplayanın aşırı olumlu tutumu olduğunu ve maddeden en yüksek puanı alacağını, “Kesinlikle katılmıyorum” cevabı cevaplayanın aşırı olumsuz tutumu olduğunu ve maddeden en düşük puanı alacağını gösterir. Bu sayıltı her maddenin ölçülecek tutumla benzer bir ilişkisinin olduğu anlamına gelmez; ancak her maddenin kendi başına çok yönlü bir cevaplama çizgisinin olduğu anlamına gelir.

Diğer iki sayıltı, toplamı ölçeklerde maddelerin bir araya getirilmesiyle ilişkilidir. Bunlardan birincisi, madde cevaplarının ölçülen tutumla çok yönlü bir ilişki içinde olduğu; ikincisi ise ölçeğin kapsamındaki maddelerin istenen tutumu ölçtüğü sayıltısıdır. Yani doğrusal şekilde bir araya getirilen maddeler ortak tek bir faktörle bağlantılı olmalıdır. Bu madde toplamlarının her birinin maddelerde kapsanan bilginin tamamını içermesi beklenir. Oluşan bu sayıltılar kesin değildir. Farklı amaçlarla bunlara ek sayıltılar eklenebilir veya bazıları değiştirilebilir.

Yapılacak İşler (Tezbaşaran 2008)

Likert tipi ölçek geliştirme yaklaşımında izlenen ardışık işlem adımları şunlardır:

1. Ölçülecek tutumun (özeliğın) tanımlanması
 - 1.a. Tutum kapsamının belirlenmesi
 - 1.b. Kapsama uygun gözlenebilir işaretçilerin belirlenmesi: Denemelik tutum ifadeleri
2. Deneme ölçeğinin düzenlenmesi ve deneme uygulaması
 - 2.a. Ölçek materyalinin hazırlanması
 - 2.b. Yönergelerin hazırlanması ve cevaplama düzeni
 - 2.c. Maddelerin ölçek içindeki düzeni
 - 2.d. Ön inceleme
 - 2.e. Deneme uygulaması
3. Deneme ölçeğinden elde edilen verilerin analizi

- 3.a. Maddelere verilen cevapların puanlanması
- 3.b. Bireylerin ölçekten aldığı ham puanların hesaplanması
- 3.c. Ham puan dağılımının özellikleri
- 3.d. Madde puanları dağılımının özellikleri
- 3.e. Madde analizi
- 4.a. Açıklayıcı Faktör Analizi
- 4.b. Korelasyon tekniğine dayalı analiz
- 4.c. Alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı analiz Regresyon tekniğine dayalı analiz
- 4.d. Doğrulayıcı Faktör Analizi

1.5.2. Ölçek Geliştirmede Kullanılan Terimler

Ölçekler, ölçmeye konu olan özelliklerin sınıflanması, sıralanması ya da miktar ve derecelerinin belirlenmesi için uyulması gereken kural ve kısıtlamaları belirleyen ölçme araçlarıdır (Terlemez L).

Ölçek geliştirme çalışmasından önce yapılacak ilk şey, “konu alanı ile ilişkili herhangi bir ölçeğin olup olmadığının” eğer varsa “bu ölçeğin ne derece duyarlı bir ölçek olduğunun” ve var olan ölçeğin duyarlılığı eğer yüksek ise, “bir uyarılma çalışmasının mı, yeni bir ölçek geliştirmenin mi daha doğru olacağı” değerlendirilmesidir (Tavşancıl 2002, Deniz 2007).

a) Var olan bir ölçeğin uyarlanması: Bir ölçeği yalnızca farklı bir dile çevirip çevrilen ölçeği kullanmak değil, çevrilen ölçekle ilgili gereken geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının da yapılması durumunda, ölçeğin farklı dil ve kültürlerle uyarlanması çalışması denir. Yeniden bir ölçek geliştirme çalışması yapmak yerine bir uyarılma çalışması yapmayı tercih etmenin bazı avantajları vardır. Bunlar avantajlardan en önemlisi zaman ve maliyet açısından daha ekonomik olmasıdır. Ayrıca ölçülecek özelliğin farklı kültürler arasında veya bir ülkenin farklı bölgeleri arasında karşılaştırılma yapma amaçlanıyorsa; var olan bir ölçeği uyarlamak ölçekte var olan özelliğin farklı kültürleri de ölçülmesi daha doğru bir yolu olacaktır. Diğer avantajı ise farklı bir kültürde ölçek geliştirme, o kültüre ait yeterli bilgiye sahip olunmadığı

durumlarda ortaya çıkmaktadır. Böyle bir yetersizliğin olduğu durumlarda yeni ölçek yerine uyarlama yapmak daha doğru bir seçenektir ve uyarlanacak olan ölçek iyi bir ölçek ise uyarlandığında duyulacak güven, yeni ölçeğe göre daha fazla olacaktır (Deniz 2007).

b)Yeni bir ölçek geliştirme: Yeni bir ölçek geliştirme çalışmasında yapılacak ilk şey. konu alanıyla ilgili geniş bir literatür taraması yapmaktır. Bunu yaparken, ölçek kapsamı için hangi soruların/konuların değerlendirilmesi gerektiğine dikkat edilmesi gerekir (DeVellis 2003).

Ölçüm şekli için bir format oluşturulmalı ve bu formata göre madde/soru havuzu oluşturulmalıdır (DeVellis 2003). Bu format, verilerin matematiksel özelliklerine göre mi olacağı (sıralama, sınıflama, eşit aralıklı ve oran ölçeği) yoksa bazı özel ölçüm durumlarına göre mi (Thurstone tipi, Likert tipi, Osgood boyutsal ayırma ölçeği gibi) olacağına karar verilmeli (Tavşancıl 2002).

Maddeler hazırlanırken, tasarlanan maddelerin sade ve kolay anlaşılır olmasına, bir maddenin birkaç yargı ve düşüncüyü ifade etmemesine özen gösterilmelidir (Ekici 2012, Naresh K.M.). Başlangıç soruları istenen bilginin çeşidine göre ve sonraki sorular üzerindeki etkisi dikkate alınarak düzenlenmelidir. Cevaplayıcılar ankete kişisel ve cevaplamakta çekinebileceği bir soru ile başlamak istemeyebilir. Bu nedenle, böyle soruların sonraki bölümlerde olması daha uygun olur (Naresh K.M.).

Sonraki aşama, geniş bir madde havuzu oluşturulduktan sonra uzman yorumuna başvurulmalıdır. Uzmanlar madde havuzundaki soruların gerekliliğini, soruların açık anlaşılır olmasını ve sorularının özgüllüğünün değerlendirmesini yapar. Böylece bazı ifadelerin çıkarılması gerektiği veya değiştirilmesi gerektiği önerisini yapabilirler. Fakat tavsiyelerin kabul edilmesi veya reddedilmesi, ölçek hazırlayan kişinin kendi seçimine bırakılmalıdır (DeVellis 2003). Uzman yorumu geliştirilecek olan ölçeğin kapsam ve görünüm geçerliğini değerlendirmiş olur (Taşkın ve Akat 2010). Uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan ölçek, taslak örneklem grubuna uygulanır.

Deneme uygulaması ölçeğin performansı için önemlidir. Örneklem hedef kitleyi temsil etmelidir (Aydemir Ö). Taslak uygulaması sonrası, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile değerlendirilmesi yapılarak son hali verilir (DeVellis 2003).

1.5.3. Geçerlik ve Güvenirlik Kavramlari

1.5.3.1. Geçerlik (Validity)

Geçerlik, bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliği, farklı bir özellikle karıştırmadan, doğru bir şekilde ölçebilme derecesidir (Ercan ve Kan 2004).

1.5.3.2. Yorumsal Geçerlik (Translation Validity)

Ölçek yapısının ne kadar işlevsel olduğunu gösterir.

1.5.3.3. Yüzeysel Geçerlik (Görünüş Geçerliği) (Face Validity)

Ölçme aracındaki soruların doğrudan incelenen konu ile alakalı bilgilere ait olduğu konusundaki uzman görüşüdür (Tavşancıl 2002).

1.5.3.4. İçerik (Kapsam) Geçerliği (Content Validity)

Mantıksal ve istatistiksel olarak iki farklı şekilde değerlendirilebilir (Ercan ve Kan 2004). Kapsam geçerliği ölçeğin ve ölçekteki maddelerin ulaşmak istediği amaca ne derece hizmet ettiği. Kapsam geçerliği için konu alanı uzmanlarının görüşü alınır.

1.5.3.5. Ölçüte Dayalı Geçerlik (Criterion-Related Validation)

Test puanlarının daha önceden belirlenmiş olan bir ya da birkaç dış ölçütle bağlantısını inceleyen bir tekniktir. Eş zaman geçerliliği ve yordama geçerliği olarak iki türü vardır. Eşzaman geçerliğinde (Concurrent validity), cevaplayıcıların geliştirilecek olan ölçekten aldıkları puanları aynı davranışı ölçmek için hazırlanmış bir başka test, hem de farklı bir davranışı ölçen bir test ile ölçülen puanlarının korelasyonuna bakılır. Karşılaştırılacak olan ölçmelerin aynı zamanda ya da yakın zamanda tekrar yapılması istenir (Büyüköztürk 2005). Yordama geçerliği (Predictive validity) ise daha sonra alınacak olan referans sonucunun önceden tahmin

edilmesidir.

1.5.3.6. Yapı Geçerliği (Construct Validity)

Yeni testi kıyaslayacak herhangi bir kriter (referans) yoksa ölçeğin yapı geçerliği sınanmalıdır. Ölçekten elde edilen sonucun ve elde edilen bu sonucun ne ile bağlantılı olduğunun açıklanması sağlanır (Tavşancıl 2002). Hazırlanan ölçeğin maddelerinin belirlenen özellikleri ne seviyede doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Tavşancıl 2002, Büyüköztürk 2005).

1.5.3.7. Benzer Ölçek Geçerliği (Convergent and Discriminant Validity)

Birleşim-ayrışım geçerliği, geliştirilen ölçeğin bir konu alanını ilgilendiren boyut puanının. aynı kavramı sorguladığı bilinen benzer başka bir ölçeğin aynı boyutuyla veya aynı şeyi gösteren başka bazı parametrelerle yüksek düzeyde bir korelasyon göstermesi varsayımına dayanır (Yılmaz ve Eser 2011).

1.5.3.8. Yapısal Eşitlik Modellemesi (Structural Equation Modeling)

Faktör analizi, bir ölçeğin hangi yapıları ölçeceğini belirler. Yapısal eşitlik modellemesiyle de ölçeğin kapsadığı yapılar arasındaki ilişkiler ve ilişkilerin yönü incelenebilir (Tavşancıl 2002). Yapı geçerliği çalışmalarında araştırmacı beklenenin aksine olumsuz bir sonuç ile karşılaşır; geliştirilen ölçeğin kavramsal yapıyı tam olarak ölçmediği, hipotezin dayandığı ilişkili bilgi ağının doğru olmadığı veya oluşturulan deneysel tasarımın hipotezi ölçmek için yetersiz olduğu düşünülür. İlk iki seçenekte ölçek ile ilgili yapısal geçerlikten uzak olduğu söylenebilir. Sonucusu için ise araştırma tasarımını daha iyi olmasını sağlamaya yönelik önlemler alınması gerektiği sonucuna varılır (Şencan 2005).

1.5.3.9. Faktör Analizi (Factor Analysis)

Hazırlanan ölçme aracı, araştırma evreninden yansız bir şekilde seçilen belli bir örneklem grubuna verilir ve maddelere verilmiş olan cevaplar puanlandırılarak faktör

analizi yapılır. Analiz sonuçlarına bakılarak ölçme aracından maddeler çıkartılır ya da eklenir daha sonra analiz tekrar yapılır. Bu süreç, ölçülecek alanı ölçmek için yeterli bir sayıda maddesi olan uygun bir çözüm elde edilinceye dek devam eder.

1.5.3.10. Güvenirlik (Reliability)

Bir ölçme aracında güvenirlik, ölçme aracının ölçmek istediği bir değişkeni ne derece tutarlılıkla ölçebildiğinin veya ölçme sonuçlarının hatalardan ne kadar arınmış olmasının derecesidir (Tavşancıl 2002. Arıkan 2011). Bir ölçme aracıyla aynı şartlarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerleri kararlılığın bir göstergesidir (Ercan ve Kan 2004).

Güvenirlikte 3 kavramdan söz edilir:

a)Tutarlılık: Bir ölçme aracındaki maddelerin (soruların) testin bütünü ile uyumlu olmasıdır.

b)Kararlılık: Ölçmek istenen özelliğin, aynı ölçme aracıyla farklı zamanlardaki ölçümlerde birkaç kez aynı sonuçların elde edilmesidir.

c)Duyarlılık: Ölçme aracının veya sonuçlarının ortaya çıkardığı biriminin büyüklüğü ile ilgilidir. Birim aralık küçüldükçe ölçme daha duyarlı bir hale dönüşür (Atılğan 2006).

1.5.3.10.1. Güvenirlik Katsayılarının Hesaplanması için Kullanılan Yöntemler

Güvenirlik katsayısı hesaplamak için kullanılan yöntemler için farklı sınıflamalar yapılmaktadır (Tavşancıl 2002. Ercan ve Kan 2004. Malhan ve Öksüz 2005). Test-retest ve eşdeğer formlar yöntemi, ölçek puanlama tutarlılığı ve iç tutarlılık katsayıları güvenirlikle ilgili değerlendirmede kullanılan katsayılardır (Malhan ve Öksüz 2005).

1.5.3.10.1.1. Formun Tekrarı Yöntemi (Zamana Göre Değişmezlik)(Test-retest)

Bir ölçme aracının, aynı çalışma grubuna, aynı koşullar altında ve aralıklı zamanlarda iki defa uygulanmasıdır. Bu iki uygulamadan elde edilmiş olan ölçüm

değerlerine ait korelasyon katsayısı, geliştirilen ölçeğin güvenirlik katsayısıdır (Ercan ve Kan 2004. Bakır O.).

1.5.3.10.1.2. Eşdeğer (Paralel) Formlar Yöntemi (Parallel Forms Reliability)

Ölçek geliştirilirken, aynı zorluk seviyesinde ve aynı bilgi içeriğine ait sorular veya maddelerden oluşturulmuşsa bu ölçek iki eşdeğer (paralel) form haline dönüştürülebilir (Tavşancıl 2002. Ercan ve Kan 2004). Yapılan ölçmelerin eşdeğer olabilmesi için aynı değişkeni ölçmesi yanı sıra, ölçmelerin ortalamalarının ve standart sapmalarının eşit olması gerekir (Tavşancıl 2002). Eşdeğer iki form öğrencilere sürekli olarak uygulanabilir. Aynı zamanda veya iki farklı zamanda aralıklı olarak uygulanır (Tavşancıl 2002. Ercan ve Kan 2004). Eşdeğer formlar uygulanırken aradaki zaman fazla olduğu takdirde kararlılığı olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle formlar denekler sıkılmayacak ve yorulmayacak kadar belli bir süre verilerek art arda uygulanmalıdır (Ercan ve Kan 2004).

1.5.3.10.1.3. İç Tutarlılık (Internal Consistency)

Belirlenen alanı ölçtüğü düşünülen soruların kendi içlerinde ne denli homojen olduğunun, soruların hedefinin doğru olup olmadığının, yani sadece belirlenen alanı ölçüp ölçmediğini tespit edebilmenin iyi bir ölçütüdür. Genellikle başvurulan bir güvenirlik ölçütüdür. Bir ölçme aracı, bir hedefi gerçekleştirmek (bütünü oluşturmak) üzere her biri bir diğerinden deneysel yönden bağımsız bölümlerden (örneğin, test maddeleri, anket soruları) meydana geldiği ve bunların bir bütün içinde, bilinen ve birbirlerine denk yüklere sahip olduğu varsayımı bir ölçekte iç tutarlılık için temel düşüncedir (Bakır O.).

a) Yarıya Bölme Yöntemi (Split-Half Method): Yarıya bölme yöntemi, formu iki eşit yarıya ayırarak iki yarının da deneklere beraber uygulanmasından sonra, deneklerin formlardan almış oldukları puanların birbiri ile olan korelasyonları (yarı testin korelasyon katsayısı), formlar hakkında güvenirlik çıkarımı yapılmasını sağlar (şartları uygunsa Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile) (Ercan ve Kan 2004). Eğer ölçeğin alt boyutları varsa bu boyutlar kendi içinde bir bütün kabul edilir ve sonrasında uygulanabilir. Spearman–Brown formülü ölçeğin bütününe güvenirlik katsayısı için uygulanır (Tavşancıl 2002).

b)Kuder-Richardson (KR) Güvenirlik Katsayilari: Kuder-Richardson formülleri, bir test içindeki her bir maddenin aynı şeyi ölçtüğü yani bir testte ölçülen değişkenin homojen olduğu sonucuna dayanır. Testin iki eş yarısı arasındaki korelasyon yerine testteki bütün maddelerin birbirleriyle olan tutarlılığının ölçümüdür ve bu iç tutarlılık katsayısıdır (Ercan ve Kan 2004).

KR-21 henüz madde analizi yapılmamış olan ölçeklere yapılır ve ölçekteki maddelerin madde zorlukları eşit olarak farz edilir. Bu yüzden KR-21 formülü sonucunda ortaya çıkan katsayı güvenirlüğün alt sınırı kabul edilir. Bir ölçeğin KR-20 veya KR-21 güvenirligi yüksek ise bu ölçek maddelerinin aynı yeterlilikleri test ettiği (testin tek boyutlu olduğu) ve ortaya çıkan test puanlarının da tesadüfi hatalardan uzak olduğu sonucuna varılabilir (Url-1). Elde edilen veriler dikotom (ikili) olmalıdır. Yani ölçek maddelerindeki cevaplar aranan özelliği taşıyorsa “1” puan, aranan özelliği taşımıyorsa ya da madde boş bırakıldıysa “0” puan verilerek oluşturulur (Ercan ve Kan 2004).

c)Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı: Ölçekteki k maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanmasıyla elde edilen ağırlıklı bir standart değişim ortalamasıdır (Ercan ve Kan 2004).

Cronbach (1951) tarafından geliştirilmiş olan alfa katsayısı yönteminin, maddeler doğru ve yanlış şeklinde puanlanmadığı zaman. 1-3, 1-4, 1-5 olarak puanlanarak uygun olan bir iç tutarlılık tahmin yöntemi olarak kullanılmasını savunanlar (Ercan ve Kan 2004) dışında ayrıca ikili olduğu durumlarda da kullanılabilir olacağını savunan görüşler de vardır (Bademci 2006). Hesaplanan katsayıda genel kabul en az 0.70 olmalıdır (Tavşancıl 2002).

Ölçek yerine, davranışların doğrudan gözlenmesinde her gözlemin bir madde olarak düşünülmesiyle yine Cronbach alfa katsayısı kullanılarak güvenirlilik hesaplanabilir (Tavşancıl 2002).

1.5.3.10.1.4. Puanlama Tutarlılığı

a)Gözlemciler Arası Tutarlılık (Inter- observer Consistency): Birden fazla araştırmacının birbirinden bağımsız bir şekilde, aynı problemi, aynı ölçek ile ölçtüğü zaman uygulanan güvenilirlik ölçütüdür. Bağımsız araştırmacılar arasındaki uyum düzeyini hesaplamak için t-testi, korelasyon, Cronbach alfa ve özel varyans çözümlenmeleri kullanılır. %70 ve daha fazla tutarlılık, güvenilirlik değerlendirme durumları için uygundur (Malhan ve Öksüz 2005). Ancak tutarlılık seviyesinin tesadüfe bağlı olma ihtimali de söz konusu olabilir. Böyle bir durumda kappa katsayısı kullanılır (Tavşancıl 2002). Beklenen tutarlılık Katsayısının “0” olması yüksek seviyede uyumsuzluğu işaret ederken 1’e yaklaşması yüksek seviyede uyumu işaret eder (-1 ise ters uyum) (Malhan ve Öksüz 2005).

b)Gözlemciler İçi Tutarlılık (Intra-observer Consistency): Aynı gözlemcinin iki veya daha fazla gözlemi yapması durumunda ölçümlerin arasındaki tutarlılık yüzdesi kullanılır (Malhan ve Öksüz 2005).

Sonuç olarak, oluşturulan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik seviyeleri yapılan çalışmaların değerlendirilmesinde hatalara veya taraf tutmalara sebep olabilecek önemli bir faktördür. Bir ölçeğin geçerlik düzeyi istenen bir seviyede değilse, çalışmalarda yapılan ölçümlerin heterojen bir duruma gelmesine sebep olarak ya istatistiksel olarak testlerin gücünü azaltmakta ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olarak belirlenmesini engellemekte ya da çok daha fazla deneğin çalışmaya dahil olmasını zorunlu kılarak daha fazla para ve zaman kaybına neden olmaktadır. Bir testin güvenilirliği düşük ise yapılan ölçümün “bias”a sebep olmakta ve özellikle klinik uygulamalarda ortaya çıkan bazı hatalı kararlara zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle kullanılacak olan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik seviyelerinin iyi bilinmesi gerekir. Hatta seçilmiş olan testlerin geçerlik ve güvenilirlik seviyelerinin yüksek testler olması özellikle dikkat edilmesi gereken önemli bir gerekliliktir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, ölçek maddeleri için madde havuzunun oluşturulması, verilerin toplanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, bu çalışmalar sırasında kullanılan istatistiksel yöntemler, ölçeğin yanıtlanması ve puanlanması konusunda bilgi verilmiştir. Dokuz aşamadan oluşan araştırmanın her evresinde gerçekleştirilen çalışmalar sırasıyla verilmeye çalışılmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen faktörlerin neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu çalışmada nicel araştırma türlerinden tarama yönteminden yararlanılmıştır.

Soru havuzunun oluşturulma sürecinde 324 öğrenciden konu ile ilgili kompozisyon yazmaları ve konu ile ilgili madde madde fikirlerini yazmaları istendi. Toplanan verilere içerik analizi yapıldıktan sonra ölçek ile ilgili alt boyutlar oluşturulmuştur. Ayrıca soru havuzu oluşturma sürecinde geliştirilecek olan ölçeğe yardımcı olması, öğrenci görüşlerinin alınması amacı ile araştırmacının kendi çalıştığı okulundan 10 öğrenci ile konu ile ilgili sohbet havasında Nitel araştırma yöntemlerinden açıklayıcı durum değerlendirilmesinden yararlanılarak konu ile ilgili öğrencilerin düşüncelerinden elde edilen içerik daha önce oluşturulan alt boyutlar ile ilişkilendirilerek soru havuzuna dahil edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kırşehir ili merkezinde devlete bağlı liselerde eğitim hayatlarına devam etmekte olan toplam 1990 ortaöğretim öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmaya katılan lise öğrencilerine çalışma ile ilgili gerekli bilgilendirmeler içeren gönüllü onam

formu imzalatıldı (Ek2).

Araştırmanın soru havuzu oluşturma sürecinde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örneklemeden faydalanılarak araştırmacının çalıştığı okuldan 334 öğrenciye ulaşıldı. Araştırmanın amacı, içeriği ve sınırları dikkate alınarak bazı araştırma türlerinde tesadüfi olmayan örnekleme daha anlamlı sonuçlar elde edilmesini sağlar (Kurtuluş, 2010). Araştırmanın pilot uygulaması aşamasında olasılığa dayalı örneklem türlerinden oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak Fen Lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi ve adrese dayalı olarak puansız öğrenci alan normal Anadolu Lisesi tercih edilerek bu okullardan 564 öğrenci örnekleme dahil edilme yoluna gidilmiştir. Bu okullar seçilirken okulların başarı durumları da gözeticilerle hem puanla öğrenci alınan Fen ve Anadolu öğretmen liseleri hem de adrese dayalı olarak puansız öğrenci alan normal Anadolu liseleri tercih edilerek örneklemin evreni yansıması sağlanmıştır. Geliştirilen ölçeğin ilk uygulama aşamasında ise olasılığa dayalı örneklem türlerinden oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak Fen Lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi ve adrese dayalı olarak puansız öğrenci alan normal Anadolu liseleri tercih edilerek bu okullardan 1092 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir.

Ölçeğimize ait madde havuzu oluşturulurken sırasıyla şu yollar takip edilmiştir;

1. Çalışmada soru havuzu oluşturulurken 1 okuldan toplam 334 öğrenci
 - a. 82 Erkek - 86 Kız --- Toplam: 168 Öğrenciye konu ile ilgili kompozisyon yazdırıldı.
 - b. 63 Erkek - 93 Kız --- Toplam: 156 Öğrenciye konu ile ilgili fikirleri madde madde yazdırıldı.
 - c. 5 Erkek - 5 Kız --- Toplam:10 Öğrenci ile Nitel görüşme yapılarak konu ile ilgili görüşleri alındı.
2. Denemelik ölçek uygulama aşamasında 3 okuldan toplam:
564 öğrenci: 223 Erkek - 341 Kız
3. Asıl uygulama için 4 okuldan toplam:
1092 öğrenci: 444 Erkek – 648 Kız

Toplam 1990 lise öğrencisi ölçeğin madde havuzu oluşturulma aşamasında. denemelik ölçek uygulaması aşamasında ve asıl uygulama aşamalarında çalışmaya katılmışlardır.

Araştırmalarda faktör analizi için yeterli örneklem büyüklüğüne ilişkin bazı görüşler mevcuttur. Genel olarak büyük örneklerle yapılan faktör analizi uygulamalarında değişkenler arası korelasyonların daha tutarlı sonuçlar verdiği ve açıklayıcı faktör analizi sonuçlarının tekrarlanabilirliğini arttırdığı konusunda ortak bir görüşü hakimdir (Worthington ve Whittaker 2006). Diğer taraftan, verilerin normal dağılımdan sapması da örneklem sayısını arttırmayı gerektiren durumlardan birisidir. Comrey ve Lee (1992)'e göre faktör analizi yapılan araştırmalarda yeterli örneklem büyüklüğü için 50'nin çok zayıf, 100'ün zayıf, 200'ün orta, 300'ün iyi, 500'ün çok iyi, 1000 kişilik örneklem grubunun mükemmel derecede yeterli olduğu ifade edilmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda geliştirdiğimiz ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin yapıldığı pilot uygulama aşamasında 564 öğrenciden oluşan bir örneklem grubuna çalışmamızda ulaşılmıştır. Bu sayının da Comrey ve Lee (1992)'e örneklem büyüklüğünün çok iyi olduğu görülmüştür.

2.3. Verileri Toplama Araçları

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması için iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formunun birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 3 adet soruya ek olarak öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuş.

Veri toplama aracı olan anket formunun ikinci bölümünde araştırmacı tarafından geliştirilen 50 maddelik beşli likert olarak fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği sorulmuştur. Geliştirilen ölçek (1= Kesinlikle Katılmıyorum. 2= Katılmıyorum. 3=Kararsızım. 4=Katılıyorum. 5=Kesinlikle Katılıyorum) değerleriyle puanlanmıştır.

2.4. Uygulama Aşamaları

2.4.1. Aşama (Ölçeğin Kapsamı - Literatür Taraması)

Ölçülecek kapsam belirlendi. (Lise öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelerini Engelleyen Faktörlerin ne olduğunu ölçebilecek bir veri toplama aracının geliştirilmesi).

Konu alanı ile ilgili geniş çaplı yerli ve yabancı literatür taraması yapıldı. Yapılan literatür taraması sonunda benzer çalışmalar belirlendi.

2.4.2. Aşama (Madde Havuzunun Oluşturulması)

Soru havuzunu oluşturmak için 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Kırşehir ilinde Hacı Fatma Erdemir Anadolu lisesinde eğitimine devam eden öğrencilere Beden Eğitimi öğretmeni tarafından dersin bir parçası olarak;

82 Erkek – 86 Kız --- Toplam: 168 Öğrenciye konu ile ilgili kompozisyon yazdırıldı.

63 Erkek – 93 Kız --- Toplam: 156 Öğrenciye konu ile ilgili fikirleri madde madde yazdırıldı.

5 Erkek – 5 Kız, Toplam 10 Öğrenci ile Nitel görüşme yapılarak konu ile ilgili görüşleri alındı. Soru havuzu oluşturma sürecinde geliştirilecek olan ölçeğe yardımcı olması, öğrenci görüşlerinin alınması ve ölçeğe yansıtılması amacı ile araştırmacının kendi çalıştığı okulundan 10 öğrenci ile konu ile ilgili sohbet havasında Nitel araştırma yöntemlerinden açıklayıcı durum değerlendirilmesinden yararlanılarak konu ile ilgili öğrencilerin düşüncelerinden elde edilen içerik daha önce oluşturulan alt boyutlar ile ilişkilendirilerek soru havuzuna dahil edilmiştir.

Öğrencilere uygulanan kompozisyon yazımı, madde yazımından elde edilen bilgilere içerik analizi yapılmış ve nitel görüşmelerde elde edilen içerik daha önce alt boyutlarına ayrılan ölçeğe ait soru havuzuna dahil edilmiştir ve bu kapsamında olan olumlu ve olumsuz maddeler derlenmiştir.

Benzer çalışmaların bazılarında kullanılan ölçeklerden soru havuzu için maddeler alınmıştır.

Yapılan bu çalışmalar sonrasında 224 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturuldu.

2.4.3. Aşama (Denemelik Ölçeğin Oluşturulması)

Ortaya çıkan 224 madde 40 lise öğrencisine okutuldu ve anlayamadıkları maddeler belirlendi.

Oluşturulan soru havuzu, alanında 10 yıldan fazla mesleki tecrübesi olan 3 alan uzmanına maddeler alt boyutlarına ayrılarak gönderildi.

Alan uzmanları tarafından kontrolü yapılan maddeler hakkındaki uzman görüşleri karşılaştırıldı.

Belirlenen konu alanına uygun olmayan maddeler tespit edilerek soru havuzundan çıkarıldı. Böylelikle ölçeğin kapsam geçerliliği sağlanmış oldu.

Uzman kontrolü ve öğrenci kontrolü sonrası 162 ye düşen soru havuzu sayısı alanında 10 yıldan fazla mesleki tecrübesi olan 3 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine okutuldu.

Soru havuzunda anlaşılmayan, birbiriyle anlamca aynı olan, yazım yanlışı olan ve anlamca bozuk maddeler Türk Dili ve Edebiyat öğretmenleri tarafından tespit edildi ve soru havuzundan çıkarılması gereken maddeler çıkarıldı.

Son kontroller sonrası soru havuzu sayısı 78'e düşürüldü.

Denemelik ölçeğin olumlu ve olumsuz maddeleri belirlenebilmesi için 5 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine okutuldu.

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinden geri dönen denemelik ölçeğin maddeleri incelenerek 35 olumlu madde, 41 olumsuz madde ve 2 nötr madde olarak belirlendi.

2.4.4. Aşama (Taslak - Denemelik Ölçeğin Uygulanması)

Hazırlanan taslak ölçek, küçük bir örneklem grubuna (40 kişi) ölçeğin uygulanabilirliklerine ve anlaşılabilirliklerine bakılma amacıyla uygulandı. Ve 78 maddeden oluşan taslak ölçeğin küçük örneklem grubu tarafından yaklaşık olarak 20 dakikada tamamlandığı tespit edildi.

Öğrencilerin ölçekte anlamadıkları sorular tespit edildi. Ölçek hakkındaki görüşleri soruldu. Örneklem grubu tarafından verilen cevaplar arasında ölçeğin biraz uzun olduğu, yazı puntolarının küçük olduğu ve bazı maddelerinin anlaşılabilirliklerinin zayıf olduğu belirtildi. Ölçeği ne kadar sürede tamamladıkları tespit edildi.

Daha sonra uygulama sonrası uzmanlar tarafından uygulanabilirlikleri ve anlaşılabilirlikleri üzerinde düzeltmeler yapıldı.

Taslak ölçeğe uygulanan madde analizi ve anlaşılmayan maddelerin çıkarılmasıyla 50 maddelik bir denemelik ölçek oluşturuldu.

Denemelik ölçeğin yönergeleri hazırlandı ve cevaplama düzeni hazırlandı.

Maddelerin ölçek içindeki düzeni belirlendi.

Uygulama öncesi son kontroller ve ön inceleme yapıldı.

Pilot uygulama için hazırlanan ölçek Kırşehir ilinde 3 okulda uygulanmaya karar verildi.

(Fen Lisesi – Anadolu Öğretmen Lisesi – Hacı Fatma Erdemir Anadolu Lisesi)

Denemelik ölçeğin uygulanacağı öğrenci grupları belirlendi.

(Her okuldan üç 9. Sınıf, üç 10. Sınıf ve üç 11. Sınıf)

Denemelik ölçek 3 farklı okulda belirlenmiş sınıflardaki 564 öğrenciye uygulandı.

2.4.5. Aşama (Denemelik Ölçeğin Güvenirlilik-Geçerlik Çalışması)

Fiziksel aktivitelere katılımı engelleyen faktörler ölçeğine ilişkin madde analizi sonucunda bir maddenin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında olmaması durumunun yeterli olduğu (Büyüköztürk 2009) bilindiğinden kullanılan ölçek

maddelerinden diğler maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında bulunan maddelerin çıkarılmasına karar verildi. Ölçekten madde çıkarımı yapıldıktan sonraki güvenilirlik düzeyine göre madde çıkarımı sonucu 50 maddeden. 27 maddeye düşen ölçeğin genel güvenilirlik düzeyinin 0.736'dan 0.824'e yükseldiği gözlemlenmiş ve ölçekte kalan maddelerin diğler maddelerle olan ilişkileri 0.30'un altında olan madde olmadığı belirlenmiştir.

Madde-toplam korelasyon değeri 0.30'un altında olan maddelerin olmaması nedeniyle madde ölçme gücünün yeterince güçlü olduğu belirlenmiş ve ölçekte ölçülmesi beklenen yapıya ait düzeyin saptanmasında yeterince katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda $r > 0.30$ düzeyindeki ilişkiler veri setinin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir.

2.4.6. Aşama(Denemelik Ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizlerinin Yapılması)

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğine ait toplam 27 sorudan oluşan ölçeğin. faktör analizinin ön şartları olan değişkenler arasında belli oranda korelasyon bulunmasının sonucunda veri setinin faktör analizine uygunluğuna karar vermek amacıyla KMO değeri, Barlett Küresellik testi ve değişkenler arasındaki ilişkiler esas alınmıştır (Tabachnick ve Fidel 2014). KMO değerinin.60'tan büyük olması veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir (Büyüköztürk 2009).

KMO örneklem yeterliliği $0.918 > 0.60$ ve Barlett küresellik testi $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu değerler örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini göstermektedir (Kan ve Akbaş 2005).

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucunu belirlemek için temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Faktörlerin nasıl döndürüleceğinin belirlenmesi için de dikey döndürme yöntemlerinden olan varimax dik döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçekteki maddelerin kalması ya da kalmaması durumuna karar vermede faktör yük değerlerinin 0.45 veya daha üzeri bir değer olması ölçüt olarak alınmıştır

(Büyüköztürk 2009). Bununla birlikte maddelerin binişikliğe bakılarak tek bir faktör altında yük değeri taşıma özelliği de dikkate alınmıştır. 27 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %88.377'sini açıklayan ve 5 faktörlü bir yapı ortaya çıktığı görülmüştür.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği öz değeri 1.00'dan büyük 5 faktörlü bir yapı sergilemektedir. Birinci faktör toplam varyansın %23.413'ünü; ikinci faktör toplam varyansın %22.377'ini; üçüncü faktör toplam varyansın %19.276'sını; dördüncü faktör toplam varyansın %16.699'unu ve beşinci faktörün toplam varyansın %6.611'ini açıklamaktadır. Beş faktörün birlikte toplam varyansın %88.377'ini açıkladığı belirlenmiştir. Varyansın %88.377 çıkması, toplam varyansın oldukça yeterli olduğu göstermektedir.

Faktör yapısını doğrulamak amacıyla değerlendirilen diğer bir nokta ise ölçeğin çizgi yamaç (Scree plot test grafiği) grafiğidir. Faktör yapısını doğrulamak amacıyla çizgi yamaç (Scree plot test grafiği) grafiği değerlendirildi.

Ölçek maddeleri ortak faktör yük değerleri ve döndürme sonrası oluşan faktör yapısına ait sonuçlar değerlendirildi. Ortak faktör yük değerleri 0.772-0.982 arasında; faktör yük değerleri ise 0.858 -0.977 arasında değişmektedir. Ayrıca faktör yük değerleri arasındaki farkların $>.10$ olması nedeniyle faktörler arasında binişiklik olmadığı belirlenmiştir.

Faktör 1 altında toplanan 7 madde olduğu belirlenmiştir. Faktör 1 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 1'e "AİLE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Aile boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha= 0.972$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 2 altında toplanan 7 madde olduğu belirlenmiştir. Faktör 2 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 2'ye "OKUL" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Okul boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.963$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 3 altında toplanan 6 madde olduğu belirlenmiştir. Faktör 3 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 3'e "TESİS KULÜP" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Tesis kulüp boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha=0.960$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 4 altında toplanan 5 madde olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki

maddeler incelendiğinde faktör 4'e "EĞİTİM SİSTEMİ" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Eğitim sistemi boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.962$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 5 altında toplanan 2 madde olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 5'e "ARKADAŞ-ÇEVRE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Arkadaş çevre boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.976$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin geneline ait güvenilirlik analizi sonucunun da ($\alpha= 0.824$) yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

2.4.7. Aşama (Madde Toplam Korelasyonlarına ve Alt Üst Grup Ortalamalarına Dayalı Madde Analizlerine Bakılması)

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin ölçtüğü özellik açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduğunu belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları ile özgün ölçekte toplam puana göre belirlenmiş Alt-Üst % 27'lik grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılmıştır. Alt-Üst % 27'lik gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi yöntemine başvurulmuştur.

2.4.8. Aşama(Denemelik Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analizlerinin Yapılması)

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının madde istatistikleri açısından DFA bulguları ile doğrulandığı söylenebilir. Buna göre, maddelerin faktör yük değerleri 0.85– 0.95 arasında değişmektedir. Söz konusu değerlerin yüksek faktör yükü olarak değerlendirilebilir. Öte yandan çoklu korelasyon karesine ilişkin değerler (R^2) 0.72– 0.90 arasında değişmektedir. Bu bağlamda da R^2 değerinin de yüksek ve orta bağlamda olduğu ifade edilebilir (Kline 2009). Maddeler ile örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyinin ifadesi olan t değerleri ise

$p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bütün değerlerin 2.56'dan büyük olduğu görülmüştür.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği uyum iyiliği değerlerine göre Path diyagramı üzerinde yapılacak olan modifikasyon öncesi X^2/df , RMSEA ve NNFI değerlerinin istenilen ölçütte olduğu görüldü. F3_39 ile F3_9 maddeleri arasında modifikasyon yapıldı.

Modifikasyon sonucu elde edilen tüm uyum indeksi kriterleri kabul edilebilir uyum indeksi kriterlerini sağladığı belirlendi.

2.4.9. Aşama(Asıl Uygulamanın Yapılması ve Alt Problemlerin İncelenmesi)

Pilot uygulaması yapılan ve 27 maddeye düşürülen Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFÖ) Asıl uygulamanın yapılması için kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması için iki bölümden oluşan (FİZAKEFÖ) anket formu kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formunun birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 3 adet soruya ek olarak öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuş. Anketin ikinci bölümünde öğrencilerin Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörleri için beşli likert tipli ölçek sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin: 444'ünün (%40.7) erkek, 648'inin (%59.3) kız olduğu; 97'sinin (%8.9) 14 yaşında, 356'sının (%32.6) 15 yaşında, 384'ünün (%35.1) 16 yaşında, 255'inin (%23.4) 17 yaşında olduğu belirlenirken; 376'sının (%34.4) 9. Sınıf, 377'sinin (%34.5) 10.sınıf, 339'unun (%31) ise 11. Sınıfa okudukları belirlenmiştir. Öğrencilerin 261'inin (%23.9) Fen Lisesinde okudukları, 214'ünün (%19.6) Öğretmen Lisesinde, 617'sinin (%56.5) ise Anadolu Lisesinde okudukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin 223'ünün (%20.4) okula girerken girmiş oldukları sınavdan 350 puan veya altında aldığı, 291'inin (%26.6) 350-450 puan aralığında aldığı ve 578 (%52.9) ise 450-500 puan arasında aldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları incelendiğinde: 150'sinin (%13.7) ailesinin aylık gelirinin 2000 TL veya altında, 429'unun (%39.3) ailesinin aylık geliri 2001-4000 TL arasında, 296'sının (%27.1) 4001-6000 TL arasında, 137'sinin %12.5'inin 6001-8000 TL arasında ve 80'inin (%7.3) 8000 TL veya üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin spor geçmişleri incelendiğinde: 433'ünün (%39.7) hiç spor yapmadığı, 318'inin (%29.1) 0-2 yıl arasında spor yaptıkları, 145'inin (%13.3) 2-4 yıl arasında spor yaptıkları, 93'ünün (%8.5) 4-6 yıl arasında spor yaptıkları, 47'sinin (%4.3) 6-8 yıl arasında spor yaptıkları ve 56'sının (%5.1) 8 yıl üzerinde spor yaptığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin haftalık spor yapma günlerine ait dağılımları incelendiğinde: öğrencilerin 376'sının (%34.4) hiç spor yapmadığı, 524'ünün (%48) haftada 1-3 gün spor yaptığı, 110'unun (%10.1) 3-5 gün spor yaptığı, 37'sinin (%3.4) 5-7 gün spor yaptığı ve 45'inin (%4.1) her gün spor yaptığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde: 225'inin (%20.6) annesinin ilkokul mezunu, 238'inin (%21.8) ortaokul mezunu, 332'sinin (%30.4) lise mezunu ve 297'sinin (%27.2) üniversite mezunu olduğu belirlenirken, öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde: 100'ünün (%9.2) ilkokul mezunu, 153'ünün (%14) ortaokul mezunu, 356'sının (%32.6) lise mezunu ve 483'ünün (%44.2) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

1. Birinci Alt Problem (AP₁)

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyetlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

2. İkinci Alt Problem (AP₂)

Bu bölümde öğrencilerin sınıf düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

3. Üçüncü Alt Problem (AP₃)

Bu bölümde öğrencilerin yaş düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla

tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

4. Dördüncü Alt Problem (AP₄)

Bu bölümde öğrencilerin okula giriş puan düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

5. Beşinci Alt Problem (AP₅)

Bu bölümde öğrencilerin ailenin gelir düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

6. Altıncı Alt Problem (AP₆)

Bu bölümde öğrencilerin spor geçmişlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

7. Yedinci Alt Problem (AP₇)

Bu bölümde öğrencilerin haftalık spor yapma durumlarına göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

8. Sekizinci Alt Problem (AP₈)

Bu bölümde öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

9. Dokuzuncu Alt Problem (AP₉)

Bu bölümde öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

10. Onuncu Alt Problem (AP₁₀)

Bu bölümde öğrencilerin okul türlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı

engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

11. On Birinci Alt Problem (AP₁₁)

Bu bölümde öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerle arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla korelasyon analizi uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 25.0 ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ait dağılımları belirlemek için frekans ve yüzde analizinin yanı sıra ölçeklere ait düzeylerin belirlenmesi için betimsel analizlerden ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğe ait geçerlilik güvenirlik analizlerinde önce madde analizi, ardından madde toplam korelasyon analizi yapılmış olup daha sonra ölçeklerin geçerliliklerinin belirlenmesi için açıklayıcı (AFA) faktör analizleri yapılmıştır. Ardından ölçeğin doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Elde edilen ölçeklerin güvenirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach's Alpha iç tutarlılık analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin dağılımlarını belirlemek için normal dağılım analizlerinden kolmogorov-smirnova analizi yapılarak verilerin basıklık, çarpıklık değerleri ile ortalama-medyan değerlerin yakınlığı incelenmiş verilerin dağılımının normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir.

Verilerin dağılımının normal olması sonucu alt problemlere ilişkin analizlerin test edilmesinde ikili gruplar için bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla gruplar için ise tek yönlü Anova analizi uygulanmıştır. Anova analizi sonucu anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için post-hoc testlerinden Scheffe analizi yapılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Pilot Uygulamaya Ait Bulgular

3.1.1. Verileri Toplama Aracı:

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması için iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formunun birinci bölümünde, öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için sınıf, yaş ve cinsiyet'ten oluşan 3 adet soruya ek olarak öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuştur. Anketin ikinci bölümünde 50 maddeden oluşan ve beşli likert tipli ölçek olarak tasarlanan "Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği" (FİZAKEFÖ) kullanılmıştır. Veri toplama bölümlerine ait detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.1.2. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFÖ)

Veri toplama aracı olan anket formunun ikinci bölümünde araştırmacı tarafından geliştirilen 50 maddelik beşli likert (1= Kesinlikle Katılmıyorum. 2= Katılmıyorum. 3=Kararsızım. 4=Katılıyorum. 5=Kesinlikle Katılıyorum) fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği (FİZAKEFÖ) sorulmuştur. Ölçeğe ait geçerlilik güvenirlik düzeylerinin belirlenmesi için pilot çalışma yapılmış olup pilot çalışma sonucu geçerlilik-güvenirlik analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Ölçeğin geçerlilik güvenirliğinin yapılması için 50 maddelik ölçek için 564 öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçek uyarlama ve geliştirmede yapı geçerliği için küçük örneklem kullanılarak ilişki katsayıları kestirildiyse daha az güvenilir olma eğilimindedir. Bu yüzden, ilişkilerin güvenilir bir şekilde gösterilmesi için örneklemin uygun büyüklükle olması önemlidir. Literatürde değişken sayısı fazla

büyük olmadığında faktörler güçlü ve belirgin olduğunda 100 ile 200 arasındaki örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirtilmektedir (Büyüköztürk 2002). Genel bir kurala göre, çalışma grubunu faktör analizi (geçerlilik) tekniğinin kullanımı için önerilen madde sayısı veya gözlenen değişken sayısının beş katı örneklem büyüklüğü olması gerektiği ifade edilmektedir (Child 2006). Eğer örneklem büyüklüğü değişken sayısından fazla olmaması koşuluyla az sayıda belirgin faktör ve güçlü, güvenilir ilişkiler varsa 50 olarak kararlaştırılabilir. Fakat faktör yapısının açık ve az sayıda olduğu durumlarda bu rakamın 100 olabileceği, güvenilir faktörler çıkartmak için 200 kişilik örneklemin olması gerektiği, daha iyi sonuçlar almak için büyük örneklem ile çalışmanın yeterli olacağı belirtilmektedir (Büyüköztürk 2002). Ölçeğin geçerlilik testinin yapılmasında bu pilot çalışmada ise 564 öğrenciye ulaşılmış olup bu örneklem sayısı 50 soruluk ölçeğin geçerlilik güvenilirliğini yapmak için yeterince uygun olduğunu göstermektedir.

3.1.3. Pilot Uygulamaya Ait Demografik Bilgiler

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin demografik düzeylerini belirlemek için sırası ile cinsiyet, yaş, sınıf ve okudukları okul yanı sıra öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ait dağılımları çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 3. 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Cinsiyet	F	%
Erkek	223	39.5
Kız	341	60.5
Yaş	F	%
13	1	0.2
14	158	28.0
15	190	33.7
16	174	30.9
17	41	7.3
Sınıf	F	%
9.Sınıf	210	37.2
10.Sınıf	196	34.8
11.Sınıf	158	28.0
Okul Türü	F	%
Fen Lisesi	294	51.4
Anadolu Lisesi	270	47.3
Toplam	564	100.0

Çizelge 3.1. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, 223'ünün (%39.5) erkek, 341'inin (%60.5) kız olduğu; 1'nin (%0.2) 13 yaşında, 158'inin (%28.0) 14 yaşında, 190'ının (%33.7) 15 yaşında, 174'ünün (%30.9) 16 yaşında, 41'inin (%7.3) 17 yaşında olduğu belirlenirken, 210'unun (%37.2) 9. Sınıf, 196'sının (%34.8) 10.sınıf, 158'inin (%28.0) ise 11. Sınıfa okudukları belirlenmiştir. Öğrencilerin 294'ünün (%51.4) Fen lisesin de okudukları, 270'ünün (%47.3) ise Anadolu lisesinde okudukları belirlenmiştir.

Çizelge 3. 2. Öğrencilerin Okula Giriş Puanlarına Ait Bulgular

Okula Giriş Puanı	F	%
350 Puan veya altı	63	11.2
350-450 Puan	131	23.2
450-500 Puan	370	65.6
Toplam	564	100.0

Öğrencilerin 63'ünün (%11.2) okula girerken sınavdan 350 puan veya altında aldığı, 131'inin (%23.2) 350-450 puan aralığında aldığı ve 370'ünün (%65.6) ise 450-500 puan arasında aldığı belirlenmiştir.

Çizelge 3. 3. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Ait Bulgular

Ailenin Aylık Gelir Durumu	F	%
0-2000 TL	74	13.1
2000-4000 TL	177	31.4
4000-6000 TL	171	30.3
6000-8000 TL	89	15.8
8000 TL ve üstü	53	9.4
Toplam	564	100.0

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları incelendiğinde: 74'ünün (%13.1) ailesinin aylık gelirinin 2000 TL veya altında, 177'sinin (%31.4) ailesinin aylık gelirinin 2000-4000 TL arasında, 171'inin (%30.3) ailesinin aylık gelirinin 4000-6000 TL arasında, 89'unun (%15.8) ailesinin aylık gelirinin 6000-8000 TL arasında ve 53'ünün (%9.4) ailesinin aylık gelirinin 8000 TL veya üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3. 4. . Öğrencilerin Spor Geçmişlerine Ait Bulgular

Spor Geçmişi	F	%
Hiç Spor Yapmadım	254	45.0
0-2 Yıl Spor Yaptım	153	27.1
2-4 Yıl Spor Yaptım	68	12.1
4-6 Yıl Spor Yaptım	47	8.3
6-8 Yıl Spor Yaptım	29	5.1
8 Yıl Üstü Spor Yaptım	13	2.3
Toplam	564	100.0

Öğrencilerin spor geçmişleri incelendiğinde: 254'ünün (%45.0) hiç spor yapmadığı, 153'ünün (%27.1) 0-2 yıl arasında spor yaptıkları, 68'inin (%12.1) 2-4 yıl arasında spor yaptıkları, 47'sinin (%8.3) 4-6 yıl arasında spor yaptıkları, 29'unun (%5.1) 6-8 yıl arasında spor yaptıkları ve 13'ünün (%2.3) 8 yıl üzerinde spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise öğrencilerinin yarıya yakınının hiç spor yapmadığı görülmüştür. Bununla birlikte lisede eğitimine devam eden öğrencilerin spordan çeşitli sebeplerle koptuğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Çizelge 3. 5. Öğrencilerin Haftalık Spor Yapma Gününe Ait Bulgular

Haftada Kaç Gün Spor Yapıyorsunuz?	F	%
Hiç Spor Yapmam	233	41.3
1-3 Gün Spor Yaparım	252	44.7
3-5 Gün Spor Yaparım	53	9.4
5-7 Gün Spor Yaparım	13	2.3
Her gün Spor Yaparım	13	2.3
Toplam	564	100.0

Öğrencilerin haftalık spor yapma günlerine ait dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 233'ünün (%41.3) hiç spor yapmadığı, 252'sinin (%44.7) haftada 1-3 gün spor yaptığı, 53'ünün (%9.4) 3-5 gün spor yaptığı, 13'ünün (%2.3) 5-7 gün spor yaptığı ve 13'ünün (%2.3) her gün spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin yarıya yakınının (%41.3) hayatının içerisinde spor olmadığı ve yine geriye kalan yarıya yakın kısmının (%44.7) hayatının içerisinde sporun sadece 1-3 gün yer aldığı görülmüştür. Bununda çeşitli nedenlerden dolayı hayatının içerisine sporu dahil edemediğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Çizelge 3. 6. Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumlarına Ait Bulgular

Anne Eğitim Durumu	F	%
Okur Yazar Değil	1	0.2
İlkokul Mezunu	104	18.4
Ortaokul Mezunu	76	13.5
Lise Mezunu	169	30.0
Üniversite Mezunu	214	37.9
Baba Eğitim Durumu	F	%
İlk Okul Mezunu	49	8.7
Orta Okul Mezunu	50	8.9
Lise Mezunu	157	27.8
Üniversite Mezunu	308	54.6
Toplam	564	100.0

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde: 1'inin (%0.2) annesinin okuryazar olmadığı, 104'ünün (%18.4) annesinin ilkokul mezunu, 76'sının (%13.5) annesinin ortaokul mezunu, 169'unun (%30.0) annesinin lise mezunu ve 214'ünün (%37.9) annesinin üniversite mezunu olduğu belirlenirken öğrencilerin babalarının

eğitim düzeyleri incelendiğinde, 49'unun (%8.7) babasının ilkokul mezunu, 50'sinin (%8.9) babasının ortaokul mezunu, 157'sinin (%27.8) babasının lise mezunu ve 308'inin (%54.6) babasının  niversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

3.1.4. Lise  ğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler  lçeğine Ait Gezerlilik Güvenirlik Analizi Sonuçları

Fiziksel aktivitelere katılımı engelleyen faktörler  leğine ilişkin madde analizi sonuçları izelge 3.7'de verilmiştir. Bu aşamada bir maddenin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında olmaması durumunun yeterli olduğu (Büyüköztürk 2009) bilinmektedir.

Çizelge 3. 7. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler  leğine İlişkin İstatistikler

Madde	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	134.9663	300.15	0.242	0.769
2-Teknolojik cihazlar ile fazla ilgilenmek fiziksel aktivite yapmamızı engeller	133.9699	307.66	0.085	0.775
3-Sporla ilgilenirim	133.9486	308.283	0.069	0.775
4-Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığımı destekleyeceğini düşünür	134.3316	298.318	0.306	0.767
5-Zamanımın çoğunu televizyon. bilgisayar. telefon. tablet vb. başında geçiririm.	134.7057	308.027	0.083	0.775
6-Teog sınavına hazırlık süreci geçmişte spor yapmamı engelledi	134.2926	309.394	0.03	0.778
7-Okuldaki programımın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	135.0798	293.061	0.422	0.763
8-Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	134.3138	297.612	0.302	0.767
9-Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	134.3245	296.429	0.397	0.764
10-Fiziksel �zelliklerim istediğim fiziksel aktiviteyi yapmaya uygun	133.8387	311.272	0.005	0.777
11-Özel dersler / etüt merkezleri / derşanelerde çok zaman harcarım	134.9734	307.418	0.09	0.775
12-İlkokul-ortaokul yıllarında spor yapma alışkanlığı kazandım	134.4202	306.162	0.106	0.774
13-Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	134.2482	298.35	0.345	0.766
14-Ailemin maddi imkanları yetersiz	135.594	308.536	0.092	0.774
15-Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	134.4167	297.235	0.309	0.767
16-Fiziksel aktivite sonrası kendimi enerjik hissederim	134.2305	296.618	0.385	0.765

17-Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	135.0426	293.622	0.398	0.763
18-Ergenlik çağındaki duygusal yoğunluğum fiziksel aktivite yapmama engel olur	135.3245	308.621	0.077	0.775
19-İnternet kafelere fazla gittiğim için fiziksel aktivite yapmam	135.9805	311.508	0.016	0.776
20-Fiziksel aktiviteleri heyecan verici bulurum	133.6418	307.566	0.104	0.774
21-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	134.9787	301.719	0.232	0.770
22-Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizi destekler	135.0479	295.317	0.344	0.765
23-Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	134.2305	296.618	0.385	0.765
24-Geçmişte yaşadığım ağır bir sakatlıktan dolayı spor yapmaktan korkarım	135.8954	310.833	0.034	0.775
25-Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	134.4415	296.798	0.325	0.766
26-Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	134.3333	297.065	0.360	0.765
27-Okuldan çıkış saatimiz çok geç olduğundan fiziksel aktivitelere katılamam	134.5089	307.59	0.086	0.775
28-Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	134.4574	297.712	0.284	0.768
29-Fiziksel aktiviteler gelecek hedeflerime ulaşmama engel değil	135.0993	312.2	-0.016	0.778
30-Obezite sorunun nedeniyle fiziksel aktivitelere katılamam	135.8954	309.774	0.066	0.774
31-Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	134.984	292.517	0.419	0.762
32-Spor tesisleri sürekli dolu olur	134.3316	299.256	0.342	0.766
33-Fiziksel aktiviteler sanal oyunlardan daha keyifli	134.0479	311.239	0.004	0.778
34-Spor tesislerine ulaşım araçları yetersiz	134.4929	308.719	0.080	0.774
35-YKS-TYT sınavları üzerimizde baskı / stres oluşturduğundan fiziksel aktivitelere katılımımız azalır	134.984	292.517	0.419	0.762
36-Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	135.0177	295.747	0.317	0.766
37-Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	134.9273	300.501	0.252	0.769
38-Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	134.3706	298.244	0.306	0.767
39-Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	134.3174	297.372	0.354	0.766
40-Fiziksel aktivite yapabileceğim salon / tesis ücretleri çok yüksek	134.6365	309.241	0.058	0.775
41-Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmıyor	135.0035	294.853	0.377	0.764
42-Fiziksel aktivitelere aktif olarak katılmayı tercih ederim	134.1791	306.151	0.130	0.773
43-Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	135.2287	292.972	0.403	0.763
44-Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	134.4681	296.963	0.307	0.767
45-İlkokulda beden eğitimi derslerinde başka derslerin yapılması fiziksel aktivite geçmişimizi olumsuz etkiledi	134.3546	309.448	0.032	0.777
46-Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	135.1082	297.78	0.327	0.766
47-Kronik sağlık sorunlarım nedeniyle fiziksel aktivitelere katılamam	135.7606	305.767	0.162	0.772
48-Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	134.9894	300.238	0.224	0.77
49-Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlarım artar	134.9309	296.235	0.357	0.765
50-Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	134.9238	300.561	0.221	0.770
		Toplam	Cronbach's	Alpha:
				0.773

Çizelge 3.7 incelendiğinde, kullanılan ölçek maddelerin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında bulunan 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 24, 27, 29, 30, 33, 34, 35, 40, 42, 45 ve 47 nolu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ölçekten madde çıkarımı yapıldıktan sonraki güvenilirlik düzeyine ait bilgiler çizelge 3.8'de verilmiştir.

Çizelge 3. 8. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine İlişkin Yenilenmiş İstatistik Değerleri

Yeni	Eski Madde Numaraları	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	1-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	72.1383	196.428	0.306	0.820
2	4-Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığımı destekleyeceğini düşünür	71.5035	194.932	0.376	0.818
3	7-Okuldaki programımın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	72.2518	192.093	0.451	0.815
4	8-Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	71.4858	194.971	0.350	0.819
5	9-Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	71.4965	197.87	0.330	0.819
6	13-Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	71.4202	199.161	0.387	0.821
7	15-Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	71.5887	194.243	0.370	0.818
8	17-Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	72.2145	193.06	0.410	0.816
9	21-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	72.1507	198.015	0.494	0.821
10	22-Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizidestekler	72.2199	192.875	0.398	0.817
11	23-Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	71.4025	198.568	0.302	0.820
12	25-Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	71.6135	193.804	0.390	0.817
13	26-Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	71.5053	198.272	0.399	0.821
14	28-Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	71.6294	194.667	0.341	0.819
15	31-Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	72.156	191.837	0.441	0.815
16	32-Spor tesisleri sürekli dolu olur	71.5035	199.909	0.282	0.821
17	36-Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	72.1897	194.879	0.324	0.820
18	37-Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	72.0993	197.365	0.302	0.821
19	38-Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	71.5426	194.956	0.373	0.818
20	39-Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	71.4894	198.737	0.386	0.821
21	41-Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmıyor	72.1755	193.545	0.405	0.817
22	43-Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	72.4007	192.006	0.430	0.815
23	44-Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	71.6401	194.284	0.358	0.818
24	46-Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	72.2801	196.55	0.337	0.819
25	48-Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	72.1613	196.374	0.388	0.821
26	49-Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlar artar	72.1028	194.757	0.382	0.817
27	50-Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	72.0957	196.485	0.489	0.821

Toplam Cronbach's Alpha: 0.824

Çizelge 8'e göre madde çıkarımı sonucu 50 maddeden. 27 maddeye düşen ölçeğin genel güvenilirlik düzeyinin 0.773'dan 0.824'e yükseldiği gözlemlenmiş ve

ölçekte kalan maddelerin diğer maddelerle olan ilişkileri 0.30'un altında olan madde olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3. 9. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğinin Madde Ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri

Yeni	Eski Maddeler	R	P
1	1-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	0.388	0.000
2	4-Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığımı destekleyeceğini düşünür	0.449	0.000
3	7-Okuldaki programımın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	0.519	0.000
4	8-Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	0.429	0.000
5	9-Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	0.398	0.000
6	13-Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	0.357	0.000
7	15-Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	0.447	0.000
8	17-Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	0.483	0.000
9	21-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	0.369	0.000
10	22-Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizi destekler	0.475	0.000
11	23-Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	0.372	0.000
12	25-Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	0.464	0.000
13	26-Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	0.372	0.000
14	28-Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	0.423	0.000
15	31-Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	0.512	0.000
16	32-Spor tesisleri sürekli dolu olur	0.348	0.000
17	36-Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	0.409	0.000
18	37-Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	0.379	0.000
19	38-Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	0.446	0.000
20	39-Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	0.359	0.000
21	41-Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmıyor	0.477	0.000
22	43-Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	0.503	0.000
23	44-Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	0.438	0.000
24	46-Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	0.410	0.000
25	48-Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	0.374	0.000
26	49-Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlarım artar	0.454	0.000
27	50-Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	0.375	0.000

Madde-toplam korelasyon değeri 0.30'un altında olan maddelerin olmaması nedeniyle madde ölçme gücünün yeterince güçlü olduğu belirlenmiş ve ölçekle ölçülmesi beklenen yapıya ait düzeyin saptanmasında yeterince katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda $r > .30$ düzeyindeki ilişkiler veri setinin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir. Çizelge 3.9 incelendiğinde, ölçek maddeleri ile toplam ölçek arasındaki ilişkinin tamamının söz konusu ölçütü karşıladığı görülmektedir. Çizelge 9'a göre maddelerle toplam ölçek arasındaki ilişkiler 0.348-0.519 arasında değişmektedir. Bununla birlikte, matriste sunulan ilişkilerin tamamı $p < .01$ düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgular ölçekteki maddelerin toplam puan ile

ilişkisinin yeterli düzeyde olduğunu ve maddelerde tutarlılık açısından problem olmadığını göstermektedir.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğine ait toplam 27 sorudan oluşan ölçeğin. faktör analizinin ön şartları olan değişkenler arasında belli oranda korelasyon bulunmasının sonucunda veri setinin faktör analizine uygunluğuna karar vermek amacıyla KMO değeri. Barlett Küresellik testi ve değişkenler arasındaki ilişkiler esas alınmıştır (Tabachnick ve Fidell 2014). KMO değerinin.60'tan büyük olması veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir (Büyüköztürk 2009).

Çizelge 3. 10. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği KMO Ve Barlett Testi Sonucu

KMO Örneklem Yeterliliği		0.918
Bartlett's Test of Sphericity	Ki-kare Değeri (χ^2)	22334.624
	Serbestlik Derecesi (df)	351
	Anlamlılık Değeri (p)	0.000

Çizelge 3.10'da görüldüğü üzere KMO örneklem yeterliliği $0.918 > 0.60$ ve Barlett küresellik testi $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu değerler örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini göstermektedir (Kan ve Akbaş 2005).

3.1.5. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucunu belirlemek için temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Faktörlerin nasıl döndürüleceğinin belirlenmesi için de dikey döndürme yöntemlerinden olan varimax dik döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçekteki maddelerin kalması ya da kalmaması durumuna karar vermede faktör yük

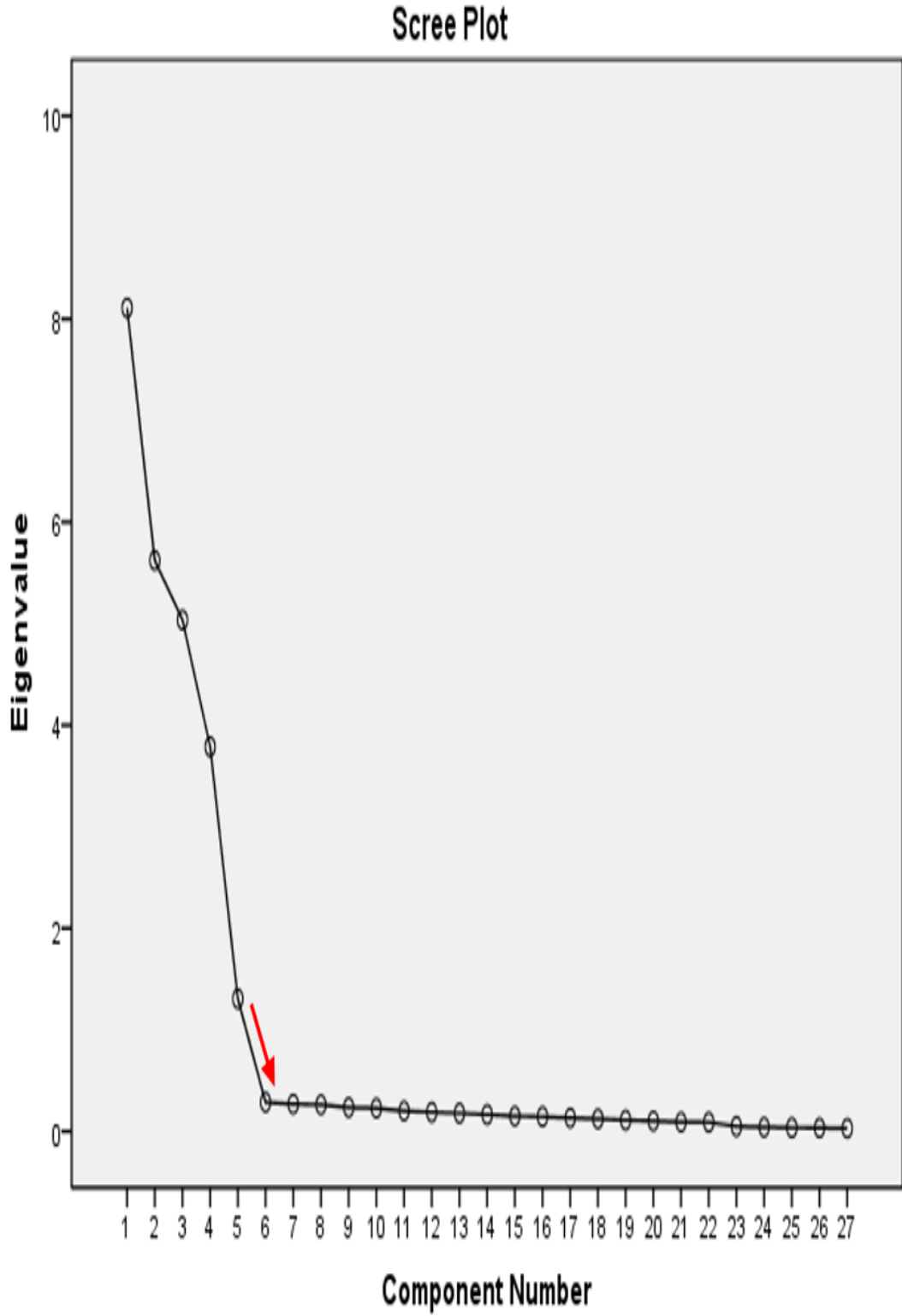
değerlerinin 0.45 veya daha üzeri bir değer olması ölçüt olarak alınmıştır (Büyüköztürk 2009). Bununla birlikte maddelerin binişikliğe bakılarak tek bir faktör altında yük değeri taşıma özelliği de dikkate alınmıştır. 27 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %88.377'sini açıklayan ve 5 faktörlü bir yapı ortaya çıktığı görülmüştür.

Çizelge 3. 11. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğinin Öz Değerleri Ve Açıkladıkları Varyans Düzeyleri

Bileşenler	Başlangıç Öz değerleri			Döndürme Sonrası Yüklerin Kareler Toplamı		
	Toplam	Varyans%	Kümülatif %	Toplam	Varyans %	Kümülatif %
1	8.109	30.034	30.034	6.322	23.413	23.413
2	5.623	20.825	50.859	6.042	22.377	45.791
3	5.037	18.655	69.514	5.204	19.276	65.067
4	3.788	14.028	83.542	4.509	16.699	81.766
5	1.305	4.835	88.377	1.785	6.611	88.377

Çizelge 3.11'e göre, fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği öz değeri 1.00'dan büyük 5 faktörlü bir yapı sergilemektedir. Birinci faktör toplam varyansın %23.413'ünü; ikinci faktör toplam varyansın %22.377'ini; üçüncü faktör toplam varyansın %19.276'sını; dördüncü faktör toplam varyansın %16.699'unu ve beşinci faktörün toplam varyansın %6.611'ini açıklamaktadır. Beş faktörün birlikte toplam varyansın %88.377'ini açıkladığı belirlenmiştir. Sosyal bilimlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilirken (Scherer ve ark. 1988) %88.377 çıkması, toplam varyansın oldukça yeterli olduğu göstermektedir.

Faktör yapısını doğrulamak amacıyla değerlendirilen diğer bir nokta ise ölçeğin çizgi yamaç (Scree plot test grafiği) grafiğidir. Aşağıdaki grafikte kırılmanın beşinci boyuttan sonra gerçekleştiği ve tüm maddelerin faktör yapıları bakımından mantıksal bütünlük sağladığı açık bir şekilde görülmektedir.

Şekil 3. 1. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Scree Plot Test Sonucu

Çizelge 3. 12. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Maddeleri Faktör Yük Değerleri

Yeni	Eski Maddeler	Faktörler					
		Ortak Faktör Varyansı	1	2	3	4	5
19	38-Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	0.862	0.926				
4	8-Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	0.873	0.927				
14	28-Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	0.898	0.941				
7	15-Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	0.907	0.947				
23	44-Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	0.911	0.947				
12	25-Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	0.908	0.949				
2	4-Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığımı destekleyeceğini düşünür	0.964	0.977				
10	22-Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizi destekler	0.772	0.867				
26	49-Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlarım artar	0.824	0.901				
22	43-Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	0.847	0.911				
21	41-Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmıyor	0.856	0.917				
8	17-Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	0.868	0.923				
15	31-Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	0.894	0.933				
3	7-Okuldaki programımın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	0.971	0.977				
16	32-Spor tesisleri sürekli dolu olur	0.78	0.858				
20	39-Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	0.801	0.886				
13	26-Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	0.816	0.890				
11	23-Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	0.823	0.903				
6	13-Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	0.847	0.906				
5	9-Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	0.96	0.963				
18	37-Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	0.853	0.913				
27	50-Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	0.892	0.928				
25	48-Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	0.905	0.936				
9	21-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	0.897	0.937				
1	1-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	0.969	0.973				
17	36-Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	0.982					0.909
24	46-Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	0.981					0.926

Çizelge 12'ye ölçeğe ait ortak faktör yük değerleri döndürme sonrası oluşan faktör yapısına ait sonuçlar bulunmaktadır. Tablodaki bulgular değerlendirilirken ortak faktör yük değerinin $>.20$ (Tabachnick ve Fidell 2014); faktör yük değerinin $>.45$ (Çokluk ve ark. 2016) ve iki faktör yük değeri arasındaki farkın en az $>.10$ (Büyüköztürk 2010) olması dikkate alınmıştır. Tabloda görüldüğü üzere ortak faktör yük değerleri 0.772 - 0.982 arasında; faktör yük değerleri ise 0.858 -0.977 arasında değişmektedir. Ayrıca faktör yük değerleri arasındaki farkların $>.10$ olması nedeniyle faktörler arasında binişiklik olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3. 13. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Boyutlarına Ait Güvenirlik Analizi Katsayıları

Faktör	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha (α)
Faktör 1	7	0.972
Faktör 2	7	0.963
Faktör 3	6	0.960
Faktör 4	5	0.962
Faktör 5	2	0.976
Ölçek Geneli	27	0.824

Çizelge 13'e göre, faktör 1 altında toplanan maddelerin sırası ile; 4, 8, 15, 25, 28, 38 ve 44 nolu maddeler (7 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 1 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 1'e "AİLE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Aile boyutuna ait güvenirlilik katsayısı ($\alpha=0.972$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 2 altında toplanan maddelerin sırası ile 7, 17, 22, 31, 41, 43 ve 49 nolu maddeler (7 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 2 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 2'ye "OKUL" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Okul boyutuna ait güvenirlilik analizi ($\alpha=0.963$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 3 altında toplanan maddelerin sırası ile 9, 13, 23, 26, 32 ve 39 nolu maddeler (6 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 3 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 3'e "TESİS KULÜP" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Tesis kulüp boyutuna ait güvenirlilik analizi ($\alpha=0.960$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 4 altında toplanan maddelerin sırası ile 1, 21, 37, 48 ve 50 nolu maddeler (5 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 4'e "EĞİTİM SİSTEMİ" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Eğitim sistemi boyutuna ait güvenirlilik analizi ($\alpha=0.962$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 5 altında toplanan maddelerin sırası ile 36 ve 46 nolu maddeler (2 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 5'e "ARKADAŞ-ÇEVRE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir.

Arkadaş çevre boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.976$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin geneline ait güvenilirlik analizi sonucunun da ($\alpha= 0.824$) yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin alt boyutları ve geneli bağlamında katsayılarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir (Singh, 2007).

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin ölçtüğü özellik açısından maddeleri ayırt etmede ne kadar yeterli olduğunu belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları ile özgün ölçekte toplam puana göre belirlenmiş Alt-Üst % 27'lik grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılmıştır (Büyüköztürk 2010). Alt-Üst % 27'lik gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi yöntemine başvurulmuş olup analiz sonuçları çizelge 14'de verilmiştir.

Çizelge 3. 14. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait %27 Alt-Üst Dilim Analizi Sonucu

Yeni	Eski Maddeler	T	Sd	P
2	4-Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığını destekleyeceğini düşünür	-10.93	302	0.000**
4	8-Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	-10.373	302	0.000**
7	15-Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	-11.095	302	0.000**
12	25-Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	-11.747	302	0.000**
14	28-Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	-10.567	302	0.000**
19	38-Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	-11.178	302	0.000**
23	44-Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	-11.113	302	0.000**
3	7-Okuldaki programımın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	-13.854	302	0.000**
8	17-Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	-12.954	302	0.000**
10	22-Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizi destekler	-12.804	302	0.000**
15	31-Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	-14.175	302	0.000**
21	41-Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmıyor	-13.308	302	0.000**
22	43-Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	-13.316	302	0.000**
26	49-Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlar artar	-11.555	302	0.000**
5	9-Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	-7.994	302	0.000**
6	13-Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	-6.984	302	0.000**
11	23-Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	-7.57	302	0.000**
13	26-Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	-7.13	302	0.000**
16	32-Spor tesisleri sürekli dolu olur	-6.698	302	0.000**
20	39-Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	-6.762	302	0.000**
1	1-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	-9.388	302	0.000**
9	21-Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	-8.313	302	0.000**
18	37-Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	-8.507	302	0.000**
25	48-Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	-8.768	302	0.000**
27	50-Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	-8.584	302	0.000**
17	36-Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	-8.866	302	0.000**
24	46-Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	-9.102	302	0.000**

**p<0.01

Çizelge 3.14 incelendiğinde Alt-Üst % 27'lik gruplar arasında puan

ortalamaları açısından farkların istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($p<.01$). Bu bulgular, ölçek maddelerinin ayırt etmede yeterli olduğunu gösterir niteliktedir.

3.1.6. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmalarını Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları

Çizelge 3.15’de fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği faktör yapısını test etmek amacıyla yürütülen DFA analizi sonucunda elde edilen madde istatistikleri bulguları yer almaktadır.

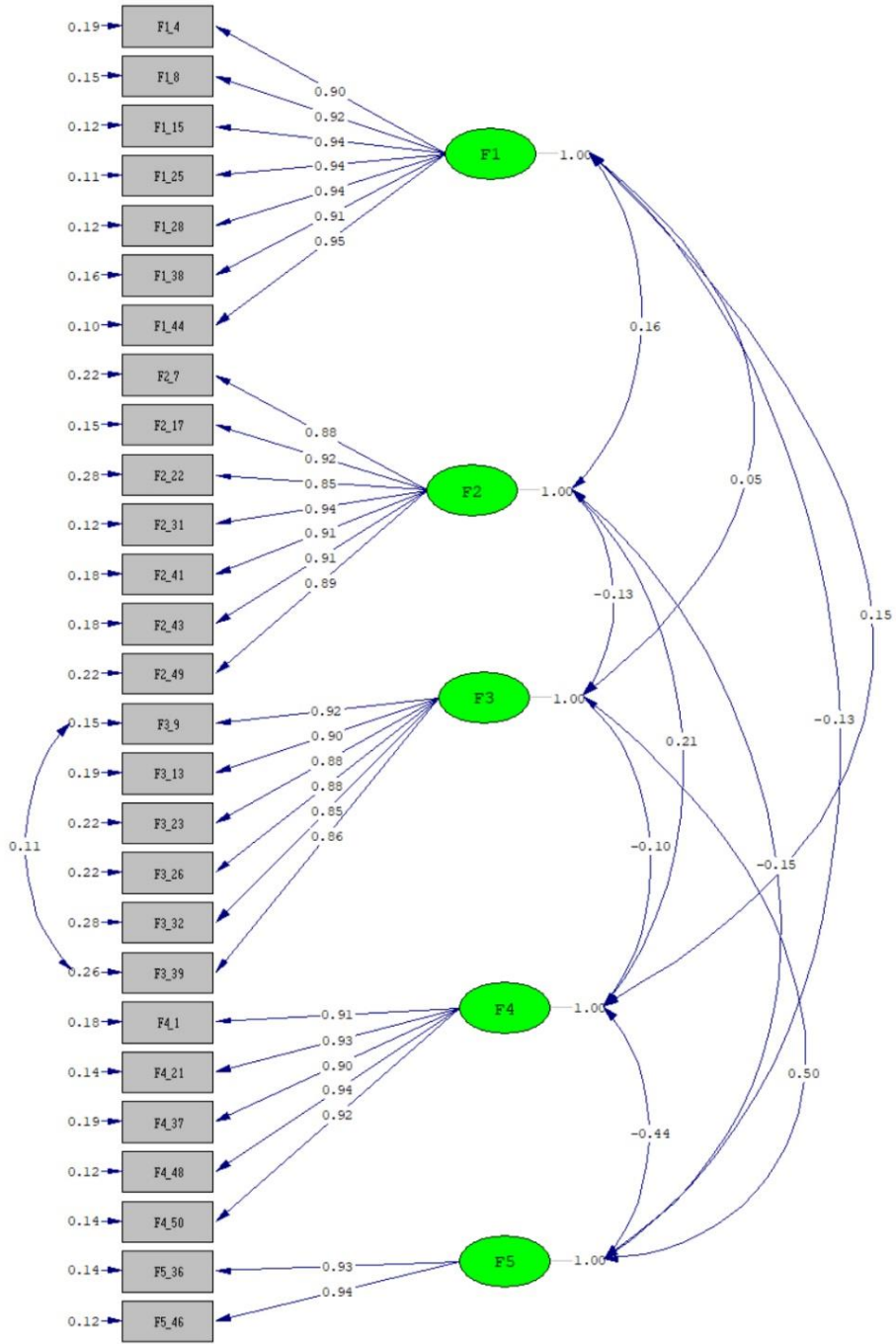
Çizelge 3. 15. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri

Faktör	Eski-YeniMadde No	Faktör Yük Değeri	R ²	T
AİLE	4 2	0.90	0.81	32.57**
	8 4	0.92	0.85	28.74**
	15 7	0.94	0.88	29.89**
	25 12	0.94	0.88	30.03**
	28 14	0.94	0.88	29.64**
	38 19	0.91	0.83	28.36**
	44 23	0.95	0.90	30.30**
OKUL	7 3	0.88	0.77	33.33**
	17 8	0.92	0.85	28.77**
	22 10	0.85	0.72	25.20**
	31 15	0.94	0.88	29.68**
	41 21	0.91	0.83	28.00**
	43 22	0.91	0.83	28.05**
TESİS KULÜP	49 26	0.89	0.79	26.93**
	9 5	0.92	0.85	33.14**
	13 6	0.90	0.81	27.54**
	23 11	0.88	0.77	26.64**
	26 13	0.88	0.77	26.81**
EĞİTİM SİSTEMİ	32 16	0.85	0.72	25.15**
	39 20	0.86	0.74	25.36**
	1 1	0.91	0.83	33.16**
	21 9	0.93	0.86	29.24**
	37 18	0.90	0.81	27.56**
ARKADAŞ-ÇEVRE	48 25	0.94	0.88	29.69**
	50 27	0.92	0.85	28.95**
	36 17	0.93	0.86	33.29**
	46 24	0.94	0.88	28.39**

Çizelge 15 incelendiğinde. fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının madde istatistikleri açısından DFA bulguları ile de doğrulandığı söylenebilir. Buna göre. maddelerin faktör yük

değerleri 0.85– 0.95 arasında değişmektedir. Söz konusu değerlerin yüksek faktör yükü olarak değerlendirilebilir. Öte yandan çoklu korelasyon karesine ilişkin değerler (R^2) 0.72– 0.90 arasında değişmektedir. Bu bağlamda da R^2 değerinin de yüksek ve orta bağlamda olduğu ifade edilebilir (Kline 2009). Maddeler ile örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyinin ifadesi olan t değerleri ise $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bütün değerlerin 2.56'dan büyük olduğu görülmüştür. Aşağıda DFA'ya ait path diyagramı sunulmuştur.

Chi-Square=447.95, df=313, P-value=0.00000, RMSEA=0.028

Şekil 3. 2. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeğine Ait Path Diyagram

Çizelge 3.16’da fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği uyum iyiliği değerleri sunulmaktadır. Buna göre modifikasyon öncesi X^2/df , RMSEA ve NNFI değerlerinin istenilen ölçütte olduğu görülmektedir. F3_39 ile F3_9 maddeleri arasında modifikasyon yapılmıştır.

Browne ve Cudek (1993) göre kabul edilebilir uyum kriterleri aşağıdaki çizelge 16’da verilmiştir.

Çizelge 3. 16. Uyum İndeksi Kriterlerine Ait Değerler

Uyum Kriterleri	Uyum Ölçütü
χ^2/sd	≤ 5
RMSEA	≤ 0.10
SRMR	≤ 0.10
RMR	≤ 0.80
NFI	≤ 0.80
NNFI	≤ 0.90
GFI	≤ 0.90
AGFI	≤ 0.85
CFI	≤ 0.90

Modifikasyon sonucu elde edilen tüm uyum indeksi kriterleri kabul edilebilir uyum indeksi kriterlerini sağladığı belirlenmiştir.

Çizelge 3. 17. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörler Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri

X^2/df	P	RMSEA	CFI	GFI	AGFI	NNFI	NFI	RMR	SRMR
1.431	0.000	0.028	0.990	0.940	0.930	0.990	0.990	0.032	0.020

Bir modelin bütün olarak kabul edilebilir olması için raporlanan uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olması gerekmektedir. Uyum iyiliği indekslerinin çoğunun değeri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Burada 0 değeri veri ile model arasında hiç uyumun olmadığını, 1 ise tam uyumun olduğunu ifade etmektedir. Eğer indeksin değeri 0.90’dan büyük ve 1’e yaklaşıyorsa veride uyumun hemen hemen sağlandığı söylenebilir. Çizelge 3.17’deki uyum indeks değerleri

incelendiğinde, tüm uyum indeksi değerlerin kabul edilebilir uyum indeksi ölçütleri arasında olduğu belirlenmiştir.

3.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Bulgular

3.2.1. Verileri Toplama Aracı:

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması için iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formunun birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 3 adet soruya ek olarak öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmiş, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuş, anketin ikinci bölümünde Güvenirlilik – Geçerlik çalışmaları yapılmış. Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda 27 maddeye düşürülen ve beşli likert tipli ölçek olarak tasarlanan “ Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engellleyen Faktörler Ölçeği” (FİZAKEFÖ) kullanılmıştır. Veri toplama bölümlerine ait detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.2.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Demografik Bilgiler

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin demografik düzeylerini belirlemek için sırası ile cinsiyet, yaş, sınıf ve okudukları okul yanı sıra öğrencilerin TEOG puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ait dağılımları çizelge 18’de verilmiştir.

Çizelge 3. 18. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Cinsiyet	F	%
Erkek	444	40.7
Kız	648	59.3
Yaş	F	%
14	97	8.9
15	356	32.6
16	384	35.1
17	255	23.4
Sınıf	F	%
9.Sınıf	376	34.4
10.Sınıf	377	34.5
11.Sınıf	339	31.0
Okul Türü	F	%
Fen Lisesi	261	23.9
Öğretmen Lisesi	214	19.6
Anadolu Lisesi	617	56.5
Toplam	1092	100.0

Çizelge 3.18. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, 444'ünün (%40.7) erkek, 648'inin (%59.3) kız olduğu; 97'sinin (%8.9) 14 yaşında, 356'sının (%32.6) 15 yaşında. 384'ünün (%35.1) 16 yaşında. 255'inin (%23.4) 17 yaşında olduğu belirlenirken. 376'sının (%34.4) 9. Sınıf. 377'sinin (%34.5) 10.sınıf. 339'unun (%31) ise 11. Sınıfa okudukları belirlenmiştir. Öğrencilerin 261'inin (%23.9) fen lisesin de okudukları. 214'ünün (%19.6) öğretmen lisesinde. 617'sinin (%56.5) ise Anadolu lisesinde okudukları belirlenmiştir.

Çizelge 3. 19. Öğrencilerin Okula Giriş Puanlarına Ait Bulgular

Okula Giriş Puanı	F	%
350 Puan veya altı	223	20.4
350-450 Puan	291	26.6
450-500 Puan	578	52.9
Toplam	1092	100

Öğrencilerin 223'ünün (%20.4) okula girerken girmiş oldukları sınavdan 350 puan veya altında aldığı. 291'inin (%26.6) 350-450 puan aralığında aldığı ve 578 (%52.9) ise 450-500 puan arasında aldığı belirlenmiştir.

Çizelge 3. 20. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Ait Bulgular

Ailenin Aylık Gelir Durumu	F	%
0-2000 TL	150	13.7
2000-4000 TL	429	39.3
4000-6000 TL	296	27.1
6000-8000 TL	137	12.5
8000 TL ve üstü	80	7.3
Toplam	1092	100

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları incelendiğinde, 150'sinin (%13.7) ailesinin aylık gelirinin 2000 TL veya altında, 429'unun (%39.3) ailesinin aylık geliri 2000-4000 TL arasında, 296'sının (%27.1) 4000-6000 TL arasında, 137'sinin %12.5'inin 6000-8000 TL arasında ve 80'inin (%7.3) 8000 TL veya üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3. 21. Öğrencilerin Spor Geçmişlerine Ait Bulgular

Spor Geçmişi	F	%
Hiç Spor Yapmadım	433	39.7
0-2 Yıl Spor Yaptım	318	29.1
2-4 Yıl Spor Yaptım	145	13.3
4-6 Yıl Spor Yaptım	93	8.5
6-8 Yıl Spor Yaptım	47	4.3
8 Yıl Üstü Spor Yaptım	56	5.1
Toplam	1092	100

Öğrencilerin spor geçmişleri incelendiğinde, 433'ünün (%39.7) hiç spor yapmadığı, 318'inin (%29.1) 0-2 yıl arasında spor yaptıkları, 145'inin (%13.3) 2-4 yıl arasında spor yaptıkları, 93'ünün (%8.5) 4-6 yıl arasında spor yaptıkları, 47'sinin (%4.3) 6-8 yıl arasında spor yaptıkları ve 56'sının (%5.1) 8 yıl üzerinde spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin önemli bir kısmının (%39.7) hiç spor yapmadığı görülmüştür. Bununla birlikte lisede eğitimine devam eden öğrencilerin spordan çeşitli sebeplerle koptuğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Çizelge 3. 22. Öğrencilerin Haftalık Spor Yapma Gününe Ait Bulgular

Haftada Kaç Gün Spor Yapıyorsunuz?	F	%
Hiç Spor Yapmam	376	34.4
1-3 Gün Spor Yaparım	524	48.0
3-5 Gün Spor Yaparım	110	10.1
5-7 Gün Spor Yaparım	37	3.4
Her gün Spor Yaparım	45	4.1
Toplam	1092	100

Öğrencilerin haftalık spor yapma günlerine ait dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 376'sının (%34.4) hiç spor yapmadığı, 524'ünün (%48) haftada 1-3 gün spor yaptığı, 110'unun (%10.1) 3-5 gün spor yaptığı, 37'sinin (%3.4) 5-7 gün spor yaptığı ve 45'inin (%4.1) her gün spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin önemli bir kısmının (%34.4) hayatının içerisinde spor olmadığı ve yine geriye kalan yarıya yakın kısmın (%48.0) hayatının içerisinde sporun sadece 1-3 gün yer aldığı görülmüştür. Bununda çeşitli nedenlerden dolayı lise öğrencilerinin hayatlarının içerisinde sporu dahil edemediğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Çizelge 3. 23. Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumlarına Ait Bulgular

Anne Eğitim Durumu	F	%
İlkokul Mezunu	225	20.6
Ortaokul Mezunu	238	21.8
Lise Mezunu	332	30.4
Üniversite Mezunu	297	27.2
Baba Eğitim Durumu	F	%
İlk Okul Mezunu	100	9.2
Orta Okul Mezunu	153	14.0
Lise Mezunu	356	32.6
Üniversite Mezunu	483	44.2
Toplam	1092	100

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde: 225'inin (%20.6) annesinin ilkokul mezunu, 238'inin (%21.8) ortaokul mezunu, 332'sinin (%30.4) lise mezunu ve 297'sinin (%27.2) üniversite mezunu olduğu belirlenirken öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde: 100'ünün (%9.2) ilkokul mezunu,

153'ünün (%14) ortaokul mezunu, 356'sının (%32.6) lise mezunu ve 483'ünün (%44.2) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

3.2.3. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümde öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerine ilişkin, betimsel istatistikleri, demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesine ait bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3. 24. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlere İlişkin Betimsel Bulgular

Ölçek/Boyutlar	\bar{X}	ss
Aile Faktörü Düzeyi	2.76	0.51
Okul Faktörü Düzeyi	3.03	0.61
Tesis-Kulüp Faktörü Düzeyi	3.08	0.48
Eğitim Sistemi Faktörü Düzeyi	2.95	0.73
Arkadaş-Çevre Faktörü Düzeyi	3.60	0.84

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerine ilişkin düzeyleri incelendiğinde, fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere ait aile faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=2.76$), okul faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=3.03$), tesis-kulüp faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=3.08$), eğitim sistemi faktörünün orta ($\bar{X}=2.95$) düzeyde olduğu, arkadaş-çevre faktörünün ise yüksek ($\bar{X}=3.60$) düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3. 25. Verilerin Dağılımına Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçek	Statistic	Sd	P	\bar{x}	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Aile Faktörü Düzeyi	0.085	1092	0.000	2.76	2.71	0.388	0.286
Okul Faktörü Düzeyi	0.056	1092	0.000	3.03	3.00	0.015	-0.262
Tesis-Kulüp Faktörü Düzeyi	0.083	1092	0.000	3.08	3.00	-0.141	0.096
Eğitim Sistemi Faktörü Düzeyi	0.077	1092	0.000	2.95	3.00	0.058	-0.394
Arkadaş-Çevre Faktörü Düzeyi	0.160	1092	0.000	3.60	3.50	-0.620	0.294

Verilerin hangi dağılımdan geldiğini belirlemek için; aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımının normallikten geldiği belirlenmiştir. (Tabachnick ve Fidell 2013).

3.2.4. Alt Problemlere Ait Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlere ait Düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılıklarına ait alt problemler ile değişkenler arasındaki ilişkilere ait bulgulara yer verilmiştir.

3.2.4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyetlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonuçları Çizelge 26'da ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 26. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	T	Sd	P																																												
Aile Faktörü	Erkek	444	2.81	0.53	-2.608	1090	0.009**																																												
	Kız	648	2.73	0.49				Okul Faktörü	Erkek	444	2.99	0.62	-2.151	1090	0.032*	Kız	648	3.07	0.60	Tesis-Kulüp Faktörü	Erkek	444	3.06	0.52	-1.404	1090	0.161	Kız	648	3.10	0.46	Eğitim Sistemi Faktörü	Erkek	444	2.91	0.77	-1.285	1090	0.199	Kız	648	2.97	0.70	Arkadaş-Çevre Faktörü	Erkek	444	3.55	0.90	-1.63	1090	0.103
Okul Faktörü	Erkek	444	2.99	0.62	-2.151	1090	0.032*																																												
	Kız	648	3.07	0.60				Tesis-Kulüp Faktörü	Erkek	444	3.06	0.52	-1.404	1090	0.161	Kız	648	3.10	0.46	Eğitim Sistemi Faktörü	Erkek	444	2.91	0.77	-1.285	1090	0.199	Kız	648	2.97	0.70	Arkadaş-Çevre Faktörü	Erkek	444	3.55	0.90	-1.63	1090	0.103	Kız	648	3.64	0.79								
Tesis-Kulüp Faktörü	Erkek	444	3.06	0.52	-1.404	1090	0.161																																												
	Kız	648	3.10	0.46				Eğitim Sistemi Faktörü	Erkek	444	2.91	0.77	-1.285	1090	0.199	Kız	648	2.97	0.70	Arkadaş-Çevre Faktörü	Erkek	444	3.55	0.90	-1.63	1090	0.103	Kız	648	3.64	0.79																				
Eğitim Sistemi Faktörü	Erkek	444	2.91	0.77	-1.285	1090	0.199																																												
	Kız	648	2.97	0.70				Arkadaş-Çevre Faktörü	Erkek	444	3.55	0.90	-1.63	1090	0.103	Kız	648	3.64	0.79																																
Arkadaş-Çevre Faktörü	Erkek	444	3.55	0.90	-1.63	1090	0.103																																												
	Kız	648	3.64	0.79																																															

*p<0.05;

**p<0.01

AP1: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri

cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktör düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü düzeylerinin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($t= -2.608$; $sd= 1090$; $p=0.009$; $p<0.01$) AP1 alt probleminin aile faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Cinsiyeti erkek ($\bar{x}=2.81$) olan öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları kız öğrencilere ($\bar{x}=2.73$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörü düzeylerinin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($t= -2.151$; $sd= 1090$; $p=0.032$; $p<0.05$) AP1 alt probleminin okul faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Cinsiyeti kız ($\bar{x}=3.07$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları erkek öğrencilere ($\bar{x}=2.99$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden, tesis-kulüp, eğitim sistemi ve arkadaş-çevre faktörleri düzeyinin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP1 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin sınıf düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 3.27’de ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 27. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Sınıf	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	9.sınıf	376	2.79	0.51	2	0.647	0.524	
	10.sınıf	377	2.75	0.51				
	11.sınıf	339	2.76	0.50				
Okul Faktörü	9.sınıf	376	3.13	0.60	2	8.013	0.000**	1-2
	10.sınıf	377	3.00	0.62				1-3
	11.sınıf	339	2.97	0.58				
Tesis-Kulüp Faktörü	9.sınıf	376	3.09	0.49	2	1.546	0.214	
	10.sınıf	377	3.05	0.46				
	11.sınıf	339	3.11	0.49				
Eğitim Sistemi Faktörü	9.sınıf	376	3.16	0.70	2	27.653	0.000**	1-2
	10.sınıf	377	2.86	0.74				1-3
	11.sınıf	339	2.80	0.69				
Arkadaş-Çevre Faktörü	9.sınıf	376	3.54	0.85	2	3.141	0.044*	1-2
	10.sınıf	377	3.69	0.83				1-3
	11.sınıf	339	3.58	0.82				

*p<0.05; **p<0.01

1.Grup= 9.Sınıf; 2.Grup= 10.Sınıf; 3.Grup=11.Sınıf

AP₂: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 8.013$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP₂ alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.13$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.00$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 27.653$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP₂ alt probleminin eğitim sistemi faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.16$) olan öğrencilerin eğitim sistemi

faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=2.86$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.80$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş çevre faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 27.653$; $p=0.044$; $p<0.05$) AP2 probleminin arkadaş çevre faktörü öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 grup arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.54$) olan öğrencilerin arkadaş çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.69$) olan öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü. ve tesis kulüp faktörü düzeyinin sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP2 alt probleminin bu boyutlar öznelinde reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin yaş düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 28’de ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 28. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Yaş Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Yaş	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	14	97	2.73	0.43	3	0.205	0.893	
	15	356	2.77	0.52				
	16	384	2.77	0.52				
	17	255	2.76	0.50				
Okul Faktörü	14	97	3.01	0.59	3	4.296	0.005**	2-3
	15	356	3.13	0.62				2-4
	16	384	2.99	0.61				
	17	255	2.97	0.59				
Tesis-Kulüp	14	97	3.06	0.45	3	0.23	0.876	

Faktörü	15	356	3.07	0.49				
	16	384	3.09	0.48				
	17	255	3.10	0.50				
Eğitim Sistemi Faktörü	14	97	3.11	0.70	3	13.713	0.000**	2-3
	15	356	3.10	0.71				2-4
	16	384	2.87	0.73				
Arkadaş-Çevre Faktörü	17	255	2.77	0.71				
	14	97	3.59	0.83	3	0.323	0.809	
	15	356	3.60	0.81				
	16	384	3.63	0.87				
	17	255	3.56	0.83				

**p<0.01

1.Grup= 14 yaş; 2.Grup= 15 yaş; 3.Grup=16 yaş;

4.Grup= 17 yaş

AP3: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri yaş düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün yaş düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 4.296$; $p=0.005$; $p<0.01$) AP3 alt probleminin okul öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 2. Grup ile 3 ve 4. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.13$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları yaşı 16 ($\bar{x}=2.99$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün yaş düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 13.713$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP3 alt probleminin eğitim sistemi öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 2. Grup ile 3 ve 4. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.10$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı

fiziksel aktivitelere katılmama durumları yaşı 16 ($\bar{x}=2.87$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.77$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü, tesis kulüp faktörü ve arkada çevre faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP3 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin okula giriş puan düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 29'da ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 29. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Okula Giriş Puanı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Okula Giriş Puanı	n	\bar{X}	ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	350 (-)	223	2.80	0.52	2	2.226	0.108	
	350-450	291	2.79	0.53				
	450-500	578	2.73	0.49				
Okul Faktörü	350 (-)	223	3.25	0.62	2	26.665	0.000**	1-2
	350-450	291	3.10	0.57				
	450-500	578	2.92	0.60				
Tesis-Kulüp Faktörü	350 (-)	223	3.14	0.52	2	1.876	0.154	
	350-450	291	3.07	0.44				
	450-500	578	3.07	0.49				
Eğitim Sistemi Faktörü	350 (-)	223	3.27	0.67	2	50.773	0.000**	1-2
	350-450	291	3.08	0.74				
	450-500	578	2.76	0.68				
Arkadaş-Çevre Faktörü	350 (-)	223	3.52	0.84	2	1.88	0.153	
	350-450	291	3.58	0.87				
	450-500	578	3.64	0.82				

**p<0.01

1.Grup= 350 puan veya altı; 2.Grup= 350-450 puan; 3.Grup=450-500 puan

AP4: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri okula giriş puan düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin okula giriş

puan düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün okula giriş puan düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 26.665$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP4 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.25$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.10$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.92$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün okula giriş puan düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 50.773$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP4 alt probleminin eğitim sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.27$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.08$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.76$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü, tesis kulüp faktörü ve arkadaş çevre faktörünün okula giriş puanı düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP4 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin ailenin gelir düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 30'da ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 30. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Ailenin Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Ailenin Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	0-2000 TL	150	2.76	0.52	4	0.728	0.573	
	2000-4000 TL	429	2.76	0.49				
	4000-6000 TL	296	2.80	0.53				
	6000-8000 TL	137	2.71	0.53				
	8000 TL ve üstü	80	2.74	0.43				
Okul Faktörü	0-2000 TL	150	3.18	0.68	4	5.820	0.000**	1-5
	2000-4000 TL	429	3.09	0.60				
	4000-6000 TL	296	2.95	0.60				
	6000-8000 TL	137	2.97	0.56				
	8000 TL ve üstü	80	2.91	0.57				
Tesis-Kulüp Faktörü	0-2000 TL	150	3.14	0.46	4	1.945	0.101	
	2000-4000 TL	429	3.11	0.49				
	4000-6000 TL	296	3.03	0.50				
	6000-8000 TL	137	3.07	0.49				
	8000 TL ve üstü	80	3.03	0.40				
Eğitim Sistemi Faktörü	0-2000 TL	150	3.10	0.80	4	3.900	0.004**	1-5
	2000-4000 TL	429	2.99	0.71				
	4000-6000 TL	296	2.86	0.73				
	6000-8000 TL	137	2.83	0.63				
	8000 TL ve üstü	80	2.92	0.76				
Arkadaş-Çevre Faktörü	0-2000 TL	150	3.50	0.89	4	2.497	0.041*	1-5
	2000-4000 TL	429	3.56	0.80				
	4000-6000 TL	296	3.60	0.87				
	6000-8000 TL	137	3.76	0.77				
	8000 TL ve üstü	80	3.73	0.90				

**p<0.01; *p<0.05

1.Grup= 0-2000 TL; 2.Grup= 2000-4000 TL; 3.Grup=4000-6000 TL; 4.Grup= 6000-8000 TL; 5.Grup= 8000+

AP₅: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri ailelerin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin aile gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden (**F_(4,1087)= 5.820; p=0.000; p<0.01**) AP₅ alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan (\bar{x} =**3.18**) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere (\bar{x} =**2.91**) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(4,1087)}= 3.900$; $p=0.004$; $p<0.01$) AP5 alt probleminin eğitim sistemi faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL a yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş-çevre faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(4,1087)}= 2.497$; $p=0.041$; $p<0.05$) AP5 alt probleminin arkadaş-çevre özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.50$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=3.73$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün aile gelir düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP5 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin spor geçmişlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 31’de ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 31. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Spor Geçmişlerine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Spor Geçmişleri	n	\bar{X}	Ss	Sd	F	P
Aile Faktörü	hiç spor yapmadım	433	2.74	0.50	5	0.575	0.719
	0-2 yıl spor yaptım	318	2.77	0.50			
	2-4 yıl spor yaptım	145	2.81	0.53			
	4-6 yıl spor yaptım	93	2.75	0.50			
	6-8 yıl spor yaptım	47	2.83	0.47			
	8 yıl üstü spor yaptım	56	2.79	0.57			
Okul Faktörü	hiç spor yapmadım	433	3.02	0.63	5	0.705	0.62
	0-2 yıl spor yaptım	318	3.05	0.61			
	2-4 yıl spor yaptım	145	3.06	0.55			
	4-6 yıl spor yaptım	93	2.97	0.60			
	6-8 yıl spor yaptım	47	2.97	0.64			
	8 yıl üstü spor yaptım	56	3.12	0.59			
Tesis-Kulüp Faktörü	hiç spor yapmadım	433	3.07	0.45	5	0.651	0.661
	0-2 yıl spor yaptım	318	3.10	0.50			
	2-4 yıl spor yaptım	145	3.13	0.48			
	4-6 yıl spor yaptım	93	3.06	0.55			
	6-8 yıl spor yaptım	47	3.06	0.58			
	8 yıl üstü spor yaptım	56	3.03	0.45			
Eğitim Sistemi Faktörü	hiç spor yapmadım	433	2.90	0.70	5	1.136	0.339
	0-2 yıl spor yaptım	318	3.00	0.74			
	2-4 yıl spor yaptım	145	3.00	0.77			
	4-6 yıl spor yaptım	93	2.93	0.73			
	6-8 yıl spor yaptım	47	2.84	0.65			
	8 yıl üstü spor yaptım	56	2.97	0.80			
Arkadaş-Çevre Faktörü	hiç spor yapmadım	433	3.53	0.84	5	1.901	0.092
	0-2 yıl spor yaptım	318	3.58	0.81			
	2-4 yıl spor yaptım	145	3.64	0.87			
	4-6 yıl spor yaptım	93	3.76	0.80			
	6-8 yıl spor yaptım	47	3.69	0.78			
	8 yıl üstü spor yaptım	56	3.78	0.95			

AP₆: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri spor geçmişlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin spor yapma geçmişlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen tüm faktörler düzeyinde öğrencilerin spor yapma geçmişlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP₆ Alt Problemi reddedilmiştir.

3.2.4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin haftalık spor yapma durumlarına göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 32’de ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 32. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Haftalık Spor Yapma	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P
Aile Faktörü	Hiç Spor Yapmam	376	2.76	0.50	4	0.477	0.752
	1-3 Gün Spor Yaparım	524	2.76	0.50			
	3-5 Gün Spor Yaparım	110	2.77	0.55			
	5-7 Gün Spor Yaparım	37	2.81	0.52			
	Hergün Spor Yaparım	45	2.85	0.49			
Okul Faktörü	Hiç Spor Yapmam	376	2.99	0.62	4	1.047	0.381
	1-3 Gün Spor Yaparım	524	3.06	0.59			
	3-5 Gün Spor Yaparım	110	3.01	0.65			
	5-7 Gün Spor Yaparım	37	3.03	0.59			
	Hergün Spor Yaparım	45	3.14	0.64			
Tesis-Kulüp Faktörü	Hiç Spor Yapmam	376	3.09	0.48	4	0.701	0.591
	1-3 Gün Spor Yaparım	524	3.10	0.47			
	3-5 Gün Spor Yaparım	110	3.03	0.50			
	5-7 Gün Spor Yaparım	37	3.00	0.47			
	Hergün Spor Yaparım	45	3.07	0.60			
Eğitim Sistemi Faktörü	Hiç Spor Yapmam	376	2.88	0.71	4	1.644	0.161
	1-3 Gün Spor Yaparım	524	2.98	0.71			
	3-5 Gün Spor Yaparım	110	2.93	0.84			
	5-7 Gün Spor Yaparım	37	3.09	0.60			
	Hergün Spor Yaparım	45	3.04	0.85			
Arkadaş-Çevre Faktörü	Hiç Spor Yapmam	376	3.52	0.82	4	2.336	0.054
	1-3 Gün Spor Yaparım	524	3.61	0.82			
	3-5 Gün Spor Yaparım	110	3.75	0.90			
	5-7 Gün Spor Yaparım	37	3.58	0.93			
	Hergün Spor Yaparım	45	3.79	0.88			

AP7: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri haftalık spor yapma zamanına göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin haftalık spor yapma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen tüm faktörler düzeyinde öğrencilerin haftalık spor yapma düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden

($p > 0.05$) AP7 Alt Problem 7 reddedilmiştir.

3.2.4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 33'te ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 33. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	İlkokul Mezunu	225	2.76	0.50	3	0.163	0.921	
	Ortaokul Mezunu	238	2.75	0.50				
	Lise Mezunu	332	2.77	0.52				
	Üniversite Mezunu	297	2.77	0.50				
Okul Faktörü	İlkokul Mezunu	225	3.11	0.63	3	3.828	0.010*	1-4
	Ortaokul Mezunu	238	3.10	0.64				
	Lise Mezunu	332	3.00	0.60				
	Üniversite Mezunu	297	2.96	0.56				
Tesis-Kulüp Faktörü	İlkokul Mezunu	225	3.09	0.45	3	0.672	0.569	
	Ortaokul Mezunu	238	3.11	0.50				
	Lise Mezunu	332	3.08	0.50				
	Üniversite Mezunu	297	3.05	0.47				
Eğitim Sistemi Faktörü	İlkokul Mezunu	225	3.02	0.72	3	3.434	0.016*	1-4
	Ortaokul Mezunu	238	3.02	0.79				
	Lise Mezunu	332	2.93	0.71				
	Üniversite Mezunu	297	2.85	0.69				
Arkadaş-Çevre Faktörü	İlkokul Mezunu	225	3.54	0.84	3	1.368	0.251	
	Ortaokul Mezunu	238	3.61	0.88				
	Lise Mezunu	332	3.57	0.84				
	Üniversite Mezunu	297	3.68	0.80				

* $p < 0.05$

1.Grup= İlkokul; 2.Grup= Orta Okul; 3.Grup=Lise; 4.Grup= Üniversite

AP8: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri annenin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün anne eğitim durumlarına göre farkının

istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)}= 3.828$; $p=0.010$; $p<0.05$) AP8 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 4. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=3.11$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.96$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün anne eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)}= 3.434$; $p=0.016$; $p<0.05$) AP8 alt probleminin eğitim sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 4. Ve 2. Grup ile 4. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu ($\bar{x}=3.02$) ve ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=3.02$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.85$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün ve arkadaş-çevre faktörünün anne eğitim düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP8 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 34'te ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 34. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	İlk Okul Mezunu	100	2.80	0.48	3	1.412	0.238	
	Orta Okul Mezunu	153	2.69	0.50				
	Lise Mezunu	356	2.77	0.50				
	Üniversite Mezunu	483	2.78	0.51				
Okul Faktörü	İlk Okul Mezunu	100	3.07	0.61	3	5.745	0.001**	2-4
	Orta Okul Mezunu	153	3.11	0.63				3-4
	Lise Mezunu	356	3.11	0.62				
	Üniversite Mezunu	483	2.95	0.58				
Tesis-Kulüp Faktörü	İlk Okul Mezunu	100	3.11	0.41	3	0.719	0.540	
	Orta Okul Mezunu	153	3.08	0.54				
	Lise Mezunu	356	3.10	0.49				
	Üniversite Mezunu	483	3.06	0.47				
Eğitim Sistemi Faktörü	İlk Okul Mezunu	100	3.01	0.72	3	6.146	0.000**	2-4
	Orta Okul Mezunu	153	3.06	0.77				3-4
	Lise Mezunu	356	3.02	0.72				
	Üniversite Mezunu	483	2.84	0.71				
Arkadaş-Çevre Faktörü	İlk Okul Mezunu	100	3.45	0.91	3	1.598	0.188	
	Orta Okul Mezunu	153	3.61	0.88				
	Lise Mezunu	356	3.59	0.81				
	Üniversite Mezunu	483	3.64	0.83				

**p<0.01

1.Grup= İlkokul; 2.Grup= Orta Okul; 3.Grup=Lise; 4.Grup= Üniversite

AP₉: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri babanın eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün baba eğitim durumlarına göre farkının

istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F(3,1088)= 5.745$; $p=0.001$; $p<0.01$) AP9 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 4. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Baba eğitim düzeyi Üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.95$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.11$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.11$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün baba eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F(3,1088)= 6.146$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP9 alt probleminin eğitim sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 4. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Baba eğitim düzeyi Üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.84$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.06$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.02$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün ve arkadaş-çevre faktörünün baba eğitim düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP9 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

3.2.4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin okul türlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen tek yönlü Anova testi sonuçları Çizelge 35'te ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 35. Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Okul Türü Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Tek Yönlü Anova Analizi Sonuçları

Ölçekler	Okul Türü	n	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Scheffe
Aile Faktörü	Fen Lisesi	261	2.70	0.47	2	8.082	0.000**	1-3
	Öğretmen Lisesi	214	2.69	0.54				2-3
	Anadolu Lisesi	617	2.82	0.50				
Okul Faktörü	Fen Lisesi	261	2.71	0.51	2	9.468	0.000**	1-3
	Öğretmen Lisesi	214	3.42	0.55				2-3
	Anadolu Lisesi	617	3.04	0.59				
Tesis-Kulüp Faktörü	Fen Lisesi	261	2.99	0.43	2	6.512	0.002**	1-2
	Öğretmen Lisesi	214	3.12	0.50				1-3
	Anadolu Lisesi	617	3.11	0.50				
Eğitim Sistemi Faktörü	Fen Lisesi	261	2.66	0.66	2	9.933	0.000**	1-2
	Öğretmen Lisesi	214	3.12	0.67				1-3
	Anadolu Lisesi	617	3.01	0.74				
Arkadaş-Çevre Faktörü	Fen Lisesi	261	3.72	0.77	2	5.555	0.004**	1-3
	Öğretmen Lisesi	214	3.66	0.89				
	Anadolu Lisesi	617	3.53	0.84				

**p<0.01

1.Grup= Fen Lisesi; 2.Grup= Öğretmen Lisesi; 3.Grup=Anadolu Lisesi

AP₁₀: Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörleri okul türü durumlarına göre anlamlı farklılık gösterir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin okul türlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda: öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 8.082$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP₁₀ alt probleminin aile faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 3. Grup ile 1. ve 2. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Anadolu lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.82$) öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları fen lisesi ($\bar{x}=2.70$) ve öğretmen lisesinde ($\bar{x}=2.69$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktöründe okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 92.468$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP₁₀ alt probleminin okul faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan

kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 3. Grup ile 1. ve 2. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Anadolu lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.04$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları fen lisesi ($\bar{x}=2.71$) öğrencilerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenirken öğretmen lisesinde ($\bar{x}=3.42$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden tesis-kulüp faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 6.512$; $p=0.002$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin tesis-kulüp faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.99$) öğrencilerin tesis-kulüp faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.11$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 9.933$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin eğitim sistemi faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.66$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.01$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş-çevre faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 5.555$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin arkadaş-çevre faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 3. grup arasında olduğu belirlenmiştir.

Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.72$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.53$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

3.2.4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen korelasyon analizi sonuçları Çizelge 36'da ifade edilmiştir.

Çizelge 3. 36 Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktörlerin Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Faktörler	Aile Faktörü	Okul Faktörü	Tesis-Kulüp Faktörü	Eğitim Sistemi Faktörü	Arkadaş-Çevre Faktörü
Aile Faktörü	1	-0.024	0.257**	0.095**	0.004
Okul Faktörü		1	0.139**	0.563**	0.085**
Tesis-Kulüp Faktörü			1	0.135**	0.085**
Eğitim Sistemi Faktörü				1	0.048
Arkadaş-Çevre Faktörü					1

**p<0.01

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına pearson korelasyon analizi ile bakılmıştır. Yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda, aile faktörü ile tesis kulüp faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.257$, $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda aile faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Aile faktörü ile eğitim sistemi faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.095$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda aile faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir.

Okul ile tesis-kulüp faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.139$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis kulüp faktöründeki engelleme

durumunun artırılması durumunda okul faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Okul ile eğitim sistemi faktörleri arasında yüksek seviyede anlamlı bir ilişki olduğu (**r=0.563; p<0.01**) belirlenmiştir. Bu sonuç, okul faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın yüksek seviyede olacağını göstermektedir. Okul ile arkadaş-çevre faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu (**r=0.085; p<0.01**) belirlenmiştir. Bu sonuç, okul faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda arkadaş-çevre faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir.

Tesis-Kulüp ile eğitim sistemi faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu (**r=0.135; p<0.01**) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Tesis-Kulüp ile arkadaş-çevre faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu (**r=0.085; p<0.01**) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda arkadaş-çevre faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Lise çağındaki gençlerin Fiziksel Aktivitelere dahil olma oranı gelişen teknoloji, kolay yaşam tarzı, eğitim hayatı ve başka birçok nedenden dolayı gittikçe azalmaktadır. Lise çağındaki gençlerimiz fiziksel aktivitelerden uzaklaştıkça sosyal ilişkilerinin zayıflayabilecekleri, sağlık yönünden olumsuz yönde etkilenebilecekleri, ülkemizdeki yetenekli sporcuların zamanla spordan uzaklaşabilecekleri, kaçınılamayacak gerçeklerdendir. Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelerle katılmama nedenlerini tespit etmek belki de liseli gençlerin belirtilen bu sorunlardan uzaklaşmalarına yardımcı olabilir.

Bu araştırmanın yapmamızın amacı da lise öğrencilerinin sosyal ve fiziksel gelişiminin arttığı bir dönemde fiziksel aktivitelerden neden uzaklaştığı ve yaşamlarının içerisinde fiziksel aktivitelerini engelleyen faktörlerin ne olduğunu belirlemek amacıyla geçerliliği ve güvenilirliği yüksek bir ölçek geliştirmektir.

Serbest zaman ve fiziksel aktivitelerle katılımın olumlu katkılarına rağmen insanlar farklı sebeplerden dolayı kendileri için önemli olan fiziksel etkinliklere katılmadıkları veya çeşitli engeller sebebiyle katılmadıkları görülmüştür (Karaküçük ve Gürbüz 2007, Chow ve Dong 2013).

Cinsiyet değişkenine göre; Cinsiyeti erkek ($\bar{x}=2.81$) olan öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelerle katılmama durumları kız öğrencilere ($\bar{x}=2.73$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyeti kız ($\bar{x}=3.07$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelerle katılmama durumları erkek öğrencilere ($\bar{x}=2.99$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Demir ve Demir (2006) gerçekleştirdikleri çalışmada çalışmamızın tam tersi bir sonuç elde etmiştir. Culp (1998) cinsiyetin toplumsal yaşamı büyük ölçüde etkilediğini ve bireylerin serbest zaman faaliyetlerini kısıtlayıcı etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Handerson ve arkadaşları (1996) gerçekleştirdikleri çalışmada kadınların ve erkeklerin sosyal ortamlarda farklı durumlar ile karşılaştığını ve bunun sonucunda serbest zamanlarında yaptıkları faaliyetlerin de

farklı olduğunu belirtmişlerdir.

Sallis ve Arkadaşları (1996) tarafından yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin günde ortalama 2 saat fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, kızların ise 1 saatten biraz daha çok fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, erkeklerin kızlara oranla daha yüksek fiziksel aktivite düzeyine sahip olduğu, kız öğrencilerin fiziksel aktivite engellerinin daha çok olduğunu belirttikleri ve kız öğrencilerin beden eğitimi dersini erkeklere oranla daha az sevdiğini tespit etmişlerdir. Bu çalışma düşüncelerimizle kısmen paralellik göstermekte (kız öğrencilerin beden eğitimi dersini daha az sevmesi) kısmen de zıtlık göstermektedir (kızların fiziksel aktivite engellerinin daha fazla olması).

Altuntaş (1995) Trabzon ilinde orta öğretim de öğretim gören öğren öğrencilerin fiziksel aktivitelerini ve spordan beklentilerini araştırmış, erkek öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımının kadın öğrencilere oranla daha yüksek olduğunu belirlemiş bu araştırmanın sonuçları da kısmen çalışmamızla benzerlik (erkek öğrencilerin spor yapmaya daha istekli olması) göstermektedir. Ancak genel sonuçlar (erkek öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılım oranları) çalışmamızla zıtlık göstermektedir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre; Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.13$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.00$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.16$) olan öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=2.86$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.80$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.54$) öğrencilerin arkadaş çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.69$) olan öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Yaş değişkenine göre; Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.13$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları yaşı 16 ($\bar{x}=2.99$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca bu sonuç 2. Alt problemimiz olan sınıf düzeyi farklılıklarına göre paralellik göstermektedir (Okul faktörüne ve Eğitim faktörüne göre).

Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.10$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları yaşı 16 ($\bar{x}=2.87$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.77$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tammelin ve arkadaşları (2003) sosyal statü ve fiziksel aktivitelerin bireylerin yaşıyla ilişkisinin araştırıldığı çalışma 14-31 yaş aralığında ki 4130 kadın ve 3664 erkek üzerinde gerçekleştirilmiştir. 14 yaş grubundaki gençlerin sıklıkla spora katıldığı, yaş ilerledikçe fiziksel aktivitelerin düştüğü belirlenmiştir. Yaş ilerledikçe performans sporuna katılım ve rekreatif spora katılım azalmaktadır (Ardahan 2012). Çalışmalar gerçekleştirdiğimiz araştırma ile zıtlık göstermektedir.

Okula giriş puanı değişkenine göre; okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.25$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.10$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.92$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.27$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.08$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.76$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Gelir düzeyi değişkenine göre; aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.18$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=2.91$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.10$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=2.92$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.50$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=3.73$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Yaptığımız çalışma da açıkça görülmüştür ki aile gelir durumu doğrudan öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımlarını etkilemiştir. Rimal (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada aile yapısının fiziksel aktivite düzeyine etki ettiğini

belirlemiştir. Bu sonuç çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Sallis ve Arkadaşları (1996) tarafından 1871 lise öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda öğrencilerin fiziksel aktiviteleri üzerinde cinsiyet, etnik konum, sosyoekonomik statü gibi faktörlerin etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyoekonomik düzeyi iyi olan öğrencilerin daha çok fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, kız öğrencilerin okulda bir spor etkinliğinde daha fazla kursa katılım gösterdiği, bilhassa kurslara katılmada sosyoekonomik düzeyin belirleyici bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Rimal (2002) tarafından ABD’de 2880 aile ile birlikte gerçekleştirilen çalışmada beslenme alışkanlıkları ve sosyo-ekonomik durum ile bireyler sağlık davranışları çeşitleri arasında bulunan ilişki ve bireylerin fiziksel aktivitelerine etki eden etkenler araştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularda ailelerin fiziksel aktivite alışkanlıklarına etki eden değişkenlerin aile yapıları, eğitim ve gelir seviyeleri olduğu belirlenmiştir.

İnsanların hayat şekli, var olan imkanları, yaşadığı çevre, çevresinde var olan rekreatif potansiyel, sosyal ilişkileri, karakteristik özellikleri, duygusal zekası, geçmiş tecrübeleri, cinsiyeti, geliri, medeni durumu, yaşı, eğitim durumu gibi bir çok faktör kişinin fiziksel aktivitelere olan hem ihtiyacını hem de bu etkinlikleri kimlerle yapmak istediğini belirlemektedir (Ardahan ve Lapa 2010). Yukarıda belirtilen çalışmalar gerçekleştirdiğimiz çalışma ile paralellik göstermektedir.

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre; anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=3.11$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.96$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 8. alt problemimiz (anne eğitim düzeyi) 4. Alt problemimiz (okula giriş puan düzeyi) ve 5. Alt problemimiz (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu ($\bar{x}=3.02$) ve ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=3.02$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.85$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 8. alt problemimiz (anne eğitim düzeyi) 4. Alt problemimiz (puan

düzeyi) ve 5. Alt problemimiz (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Akkaya (1998) Kocaeli ilindeki ortaöğretim gençlerinin sportif tercihlerine etki eden sosyo-ekonomik etkenleri araştırmıştır. Okul türünün ve çevresel spor alanlarının öğrencilerin sportif tercihlerine etki ettiğini, anne mesleğinin ve cinsiyetin de sportif tercihlere etki ettiği belirlenmiştir. Sportif tercihlere etki eden etkenlerinse, yaşanan alanın büyüklüğü, babanın ve annenin öğrenim seviyesi olduğu belirlenmiştir.

Altuntaş (1995) Trabzon ilinde orta öğretim de öğretim gören öğren öğrencilerin fiziksel aktivitelerini ve spordan beklentilerini araştırmış, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ve standartlarının yüksekliğinin fiziksel aktiviteyi artırıcı etkisi bulunduğunu öne sürmüştür. Söz konusu araştırmaların bulguları çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre; baba eğitim düzeyi Üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.95$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.11$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.11$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 9. alt problemimiz (baba eğitim düzeyi). 8. alt problemimizle (anne eğitim düzeyi). 4. alt problemimizle (puan düzeyi) ve 5. alt problemimizle (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Baba eğitim düzeyi üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.84$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.06$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.02$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 9. alt problemimiz (baba eğitim düzeyi). 8. alt problemimizle (anne eğitim düzeyi). 4. alt problemimizle (puan düzeyi) ve 5. alt problemimizle (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Adıbelli ve ark. (2017)'nin lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada babanın eğitim seviyesinin. Beslenme, fiziksel aktivite ve kişiler arası ilişkiler ile ilişkili olduğu, Binay (2012)'nin ergenler ile gerçekleştirdiği araştırmasındaysa babası lise, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan öğrencilerin okuryazar olmayan ve ilkokul mezunu olanlara göre daha yüksek fiziksel aktiviteye sahip olduğu belirlenmiştir. Litaratürde yer alan çalışmalar çalışmamız ile bu

bağlamda paralellik göstermektedir.

Okul türü değişkenine göre; Anadolu Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.82$) öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları fen lisesi ($\bar{x}=2.70$) ve öğretmen lisesinde ($\bar{x}=2.69$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 10. alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı), sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Anadolu lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.04$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları Fen Lisesi ($\bar{x}=2.71$) öğrencilerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenirken öğretmen lisesinde ($\bar{x}=3.42$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 10. alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı), sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.99$) öğrencilerin tesis-kulüp faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu Lisesinde ($\bar{x}=3.11$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 10. alt problemimiz (okul türleri) 5. alt problemimiz (aile gelir düzeyi). 7. alt problemimiz (anne eğitim durumu) ve 8. alt problemimiz (baba eğitim durumu) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.66$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu Lisesinde ($\bar{x}=3.01$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda 10. alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı), sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.72$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.53$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Gümüş ve ark. (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırmada meslek lisesinde eğitim gören öğrencilerin Fen ve Anadolu Lisesinde eğitim görenlere göre daha fazla fiziksel aktivite engelleri ile karşılaştığı belirlenmiştir. Bu durumun okullarında almış oldukları eğitimlerin beraberinde, alanları ile alakalı mesleki eğitimlerini sürdürmeleri ve bunun sonucunda fiziksel aktivitelere katılım gösterememesi olduğu

düşünülmektedir. Araştırmada öğrencilerin başarı düzeyleri yükseldikçe fiziksel aktivite engellerinin azaldığı belirtilmiştir bu bilgi hazırlanmış olduğumuz çalışma ile paralellik göstermektedir.

4.1. Pilot Uygulamaya Ait Sonuçlar

Ölçeğin geçerlilik güvenirliğinin yapılması için 50 maddelik ölçek için 564 öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçek uyarlama ve geliştirmede yapı geçerliği için küçük örneklem kullanılarak ilişki katsayıları kestirildiyse daha az güvenilir olma eğilimindedir. Bu yüzden, ilişkilerin güvenilir bir şekilde gösterilmesi için örneklemin uygun büyüklükle olması önemlidir. Ölçeğin geçerlilik testinin yapılmasında bu pilot çalışmada ise 564 öğrenciye ulaşılmış olup bu örneklem sayısı 50 soruluk ölçeğin geçerlilik güvenirliğini yapmak için yeterince uygun olduğunu göstermektedir.

Pilot uygulamaya katılan öğrencilerin 294'ünün (%51.4) Fen Lisesin de okudukları, 270'inin (%47.3) ise Anadolu Lisesinde okudukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, 223'ünün (%39.5) erkek, 341'inin (%60.5) kız olduğu, 1'nin (%0.2) 13 yaşında, 158'inin (%28.0) 14 yaşında, 190'mının (%33.7) 15 yaşında, 174'ünün (%30.9) 16 yaşında, 41'inin (%7.3) 17 yaşında olduğu belirlenirken, 210'unun (%37.2) 9. sınıf, 196'sının (%34.8) 10. sınıf, 158'inin (%28.0) ise 11. sınıfta okudukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin 63'ünün (%11.2) okula girerken sınavdan 350 puan veya altında aldığı. 131'inin (%23.2) 350-450 puan aralığında aldığı ve 370'inin (%65.6) ise 450-500 puan arasında aldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde. 1'inin (%0.2) annesinin okuryazar olmadığı. 104'ünün (%18.4) annesinin ilkokul mezunu. 76'sının (%13.5) annesinin ortaokul mezunu. 169'unun (%30.0) annesinin lise mezunu ve 214'ünün (%37.9) annesinin üniversite mezunu olduğu belirlenirken öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde. 49'unun (%8.7) babasının ilkokul mezunu. 50'sinin (%8.9) babasının ortaokul mezunu. 157'sinin (%27.8) babasının lise mezunu ve 308'inin (%54.6) babasının üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları incelendiğinde, 74'ünün (%13.1) ailesinin aylık gelirinin 2000 TL veya altında, 177'sinin (%31.4) ailesinin aylık gelirinin 2000-4000 TL arasında, 171'inin (%30.3) ailesinin aylık gelirinin 4000-6000 TL arasında, 89'unun (%15.8) ailesinin aylık gelirinin 6000-8000 TL arasında ve 53'ünün (%9.4) ailesinin aylık gelirinin 8000 TL veya üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu istatistiksel değerlere göre yapılan pilot çalışmada ortaöğretim çağında eğitimine devam eden farklı cinsiyetlerden, farklı yaşlardan, farklı sınıflardan, farklı okul türlerinden, farklı puan aralıklarından, farklı gelir gruplarından ve anne baba eğitim durumlarına göre geniş bir yelpazeden öğrencilerin çalışmaya dahil olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin spor geçmişleri incelendiğinde, 254'ünün (%45.0) hiç spor yapmadığı, 153'ünün (%27.1) 0-2 yıl arasında spor yaptıkları, 68'inin (%12.1) 2-4 yıl arasında spor yaptıkları, 47'sinin (%8.3) 4-6 yıl arasında spor yaptıkları, 29'unun (%5.1) 6-8 yıl arasında spor yaptıkları ve 13'ünün (%2.3) 8 yıl üzerinde spor yaptığı belirlenmiştir.

Çalışmamızda elde edilen öğrencilerin spor geçmişi ile ilgili bilgilere göre lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (% 72.1) ya hiç spor yapmadığını ya da spor geçmişlerinin çok az (0-2 yıl) olduğu gözlemlenmiştir. Bunun da lisede eğitime devam eden öğrencilerin spordan çeşitli sebeplerle koptuğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Öğrencilerin haftalık spor yapma günlerine ait dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 233'ünün (%41.3) hiç spor yapmadığı, 252'sinin (%44.7) haftada 1-3 gün spor yaptığı, 53'ünün (%9.4) 3-5 gün spor yaptığı, 13'ünün (%2.3) 5-7 gün spor yaptığı ve 13'ünün (%2.3) her gün spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin yarıya yakınının (%41.3) hayatının içerisinde spor olmadığı ve yine geriye kalan yarıya yakın kısmın (%44.7) hayatının içerisinde sporun sadece 1-3 gün yer aldığı görülmüştür.

Çalışmamızda elde edilen öğrencilerin haftalık spor yapma dağılımları ile ilgili bilgilere göre lise öğrencilerinin yarıya yakınının (% 41.3) hayatında sporun yerinin hiç olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun da lisede eğitime devam eden öğrencilerin çeşitli sebeplerle spordan uzak kaldığının ve sporu hayatının içerisine dahil

edemediğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Fiziksel aktivitelere katılımı engelleyen faktörler ölçeğine ilişkin madde analizi sonuçlarına göre bir maddenin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında olmaması durumunun yeterli olduğu (Büyüköztürk 2009) bilindiğinden kullanılan ölçek maddelerin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında bulunan 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 24, 27, 29, 30, 33, 34, 35, 40, 42, 45 ve 47 nolu maddelerin ölçekten çıkarıldı. Madde çıkarımı sonucu 50 maddeden. 27 maddeye düşen ölçeğin genel güvenilirlik düzeyinin 0.773'dan 0.824'e yükseldiği gözlemlenmiş ve ölçekte kalan maddelerin diğer maddelerle olan ilişkileri 0.30'un altında olan madde olmadığı belirlenmiştir. Bu aşamada bir maddenin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0.30'un altında olmaması durumunun yeterli olduğu (Büyüköztürk 2009) bilinmektedir.

Madde-toplam korelasyon değeri 0.30'un altında olan maddelerin olmaması nedeniyle madde ölçme gücünün yeterince güçlü olduğu belirlenmiş ve ölçekle ölçülmesi beklenen yapıya ait düzeyin saptanmasında yeterince katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda $r > .30$ düzeyindeki ilişkiler veri setinin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir. Ölçek maddeleri ile toplam ölçek arasındaki ilişkinin tamamının söz konusu ölçütü karşıladığı söylenebilir. Maddelerle toplam ölçek arasındaki ilişkiler 0.348-0.519 arasında değişmektedir. Bununla birlikte, matraste sunulan ilişkilerin tamamı $p < .01$ düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgular ölçekteki maddelerin toplam puan ile ilişkisinin yeterli düzeyde olduğunu ve maddelerde tutarlılık açısından problem olmadığını göstermektedir.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğine ait toplam 27 sorudan oluşan ölçeğin. faktör analizinin ön şartları olan değişkenler arasında belli oranda korelasyon bulunmasının sonucunda veri setinin faktör analizine uygunluğuna karar vermek amacıyla KMO değeri. Barlett Küresellik testi ve değişkenler arasındaki ilişkiler esas alınmıştır (Tabachnick ve Fidel 2014). KMO değerinin 60'tan büyük olması veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir (Büyüköztürk 2009).

KMO örneklem yeterliliği $0.918 > 0.60$ ve Barlett küresellik testi $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu değerler örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini

göstermektedir (Kan ve Akbaş 2005).

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucunu belirlemek için temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Faktörlerin nasıl döndürüleceğinin belirlenmesi için de dikey döndürme yöntemlerinden olan varimax dik döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçekteki maddelerin kalması ya da kalmaması durumuna karar vermede faktör yük değerlerinin 0.45 veya daha üzeri bir değer olması ölçüt olarak alınmıştır (Büyüköztürk. 2009). Bununla birlikte maddelerin binişikliğe bakılarak tek bir faktör altında yük değeri taşıma özelliği de dikkate alınmıştır. 27 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %88.377'sini açıklayan ve 5 faktörlü bir yapı ortaya çıktığı gözlemlenmiştir.

Sosyal bilimlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilirken (Scherer ve ark. 1988) %88.377 çıkması, toplam varyansın oldukça yeterli olduğu göstermektedir.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği öz değeri 1.00'dan büyük 5 faktörlü bir yapı sergilemektedir. Birinci faktör toplam varyansın %23.413'ünü; ikinci faktör toplam varyansın %22.377'ini; üçüncü faktör toplam varyansın %19.276'sını; dördüncü faktör toplam varyansın %16.699'unu ve beşinci faktörün toplam varyansın %6.611'ini açıklamaktadır. Beş faktörün birlikte toplam varyansın %88.377'ini açıkladığı belirlenmiştir. %88.377 çıkması, toplam varyansın oldukça yeterli olduğunu göstermektedir.

Faktör yapısını doğrulamak amacıyla değerlendirilen ölçeğin çizgi yamaç (Scree plot test grafiği) grafiğine göre kırılmanın beşinci boyuttan sonra gerçekleştiği ve tüm maddelerin faktör yapıları bakımından mantıksal bütünlük sağladığı gözlemlenmiştir.

Ölçeğe ait ortak faktör yük değerleri, döndürme sonrası oluşan faktör yapısına ait sonuçlara göre ortak faktör yük değerleri 0.772-.0.982 arasında; faktör yük değerleri ise 0.858 -0.977 arasında değişmektedir. Ayrıca faktör yük değerleri arasındaki farkların $>.10$ olması nedeniyle faktörler arasında binişiklik olmadığı belirlenmiştir.

Ortak faktör yük değerinin $>.20$ (Tabachnick ve Fidell 2014) faktör yük değerinin $>.45$ (Çokluk ve ark. 2016) ve iki faktör yük değeri arasındaki farkın en az

>.10 (Büyüköztürk 2010) olması dikkate alınmıştır.

Faktör 1 altında toplanan maddelerin sırası ile 4, 8, 15, 25, 28, 38 ve 44 nolu maddeler (7 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 1 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 1'e "AİLE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Aile boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha= 0.972$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 2 altında toplanan maddelerin sırası ile: 7, 17, 22, 31, 41, 43 ve 49 nolu maddeler (7 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 2 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 2'ye "OKUL" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Okul boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.963$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 3 altında toplanan maddelerin sırası ile 9, 13, 23, 26, 32 ve 39 nolu maddeler (6 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 3 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 3'e "TESİS-KULÜP" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Tesis kulüp boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha=0.960$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 4 altında toplanan maddelerin sırası ile 1, 21, 37, 48 ve 50 nolu maddeler (5 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 4'e "EĞİTİM SİSTEMİ" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Eğitim sistemi boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.962$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 5 altında toplanan maddelerin sırası ile 36 ve 46 nolu maddeler (2 madde) olduğu belirlenmiştir. Faktör 5 altındaki maddeler incelendiğinde faktör 5'e "ARKADAŞ-ÇEVRE" adının verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Arkadaş çevre boyutuna ait güvenilirlik analizi ($\alpha= 0.976$) sonucunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin geneline ait güvenilirlik analizi sonucunun da ($\alpha= 0.824$) yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin alt boyutları ve geneli bağlamında katsayılarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir (Singh 2007). Bu sonuca göre de 27 maddeden oluşan Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımlarını Engellenen Faktörler Ölçeğinin (FİZAKEFÖ) güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin ölçtüğü özellik açısından maddeleri ayırt etmede ne kadar yeterli olduğunu belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları ile özgün ölçekte toplam puana göre belirlenmiş Alt-Üst % 27'lik grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılmıştır (Büyüköztürk 2010).

Alt-Üst % 27'lik gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Alt-Üst % 27'lik gruplar arasında puan ortalamaları açısından farkların istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($p<.01$).

Bu bulgular, ölçek maddelerinin ayırt etmede yeterli olduğunu gösterir niteliktedir. Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği, ölçtüğü özellik açısından maddeleri ayırt etmede yeterli olduğu anlaşıldıktan sonra veriler üzerinden doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılabileceğini göstermektedir.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği faktör yapısını test etmek amacıyla yürütülen DFA analizi sonucu incelendiğinde. fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeğinin AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının madde istatistikleri açısından DFA bulguları ile de doğrulandığı söylenebilir. Buna göre, maddelerin faktör yük değerleri 0.85– 0.95 arasında değişmektedir. Söz konusu değerlerin yüksek faktör yükü olarak değerlendirilebilir. Öte yandan çoklu korelasyon karesine ilişkin değerler (R^2) 0.72– 0.90 arasında değişmektedir. Bu bağlamda da R^2 değerinin de yüksek ve orta bağlamda olduğu ifade edilebilir (Kline 2009). Maddeler ile örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyinin ifadesi olan t değerleri ise $p<.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bütün değerlerin 2.56'dan büyük olduğu görülmüştür.

Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği uyum iyiliği değerlerine göre modifikasyon öncesi X^2/df , RMSEA ve NNFI değerlerinin istenilen ölçütte olduğu görülmektedir. F3_39 ile F3_9 maddeleri arasında modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyon sonucu elde edilen tüm uyum indeksi kriterleri kabul edilebilir uyum indeksi kriterlerini sağladığı belirlenmiştir.

Bir modelin bütün olarak kabul edilebilir olması için raporlanan uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olması gerekmektedir. Uyum iyiliği indekslerinin çoğunun değeri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Burada 0 değeri veri ile

model arasında hiç uyumun olmadığını. 1 ise tam uyumun olduğunu ifade etmektedir. Eğer indeksin değeri 0.90'dan büyük ve 1'e yaklaşıyorsa veride uyumun hemen hemen sağlandığı söylenebilir.

Yapılan bu çalışmaya göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler ölçeği Browne ve Cudek (1993)'e göre kabul edilebilir uyum kriterleri arasında olduğu belirlenmiştir.

Uyum indeks değerleri incelendiğinde, tüm uyum indeksi değerlerin kabul edilebilir uyum indeksi ölçütleri arasında olduğu belirlenmiştir. Bu uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir uyum indeksi ölçütleri arasında olması kurmuş olduğumuz faktör modelinin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Doğrulayıcı faktör analizi ve modele ilişkin bulgular ışığında; 5 faktör ve 27 maddeden oluşan ölçeğimizin yapı geçerliliği kabul edilebilir olduğu belirlenmiştir.

4.2. Ölçeğin İlk Uygulamasına Ait Sonuçlar

Araştırmada kullanılan anket formunun birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 3 adet soruya ek olarak öğrencilerin teog puanları, ailenin aylık gelir durumu, spor geçmişi, haftada kaç gün spor yaptığı, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuş, anketin ikinci bölümünde Güvenirlilik – Geçerlik çalışmaları yapılmış. Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda 27 maddeye düşürülen ve beşli likert tipli ölçek olarak tasarlanan “Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği” (FİZAKEFÖ) kullanılmıştır.

Asıl uygulamaya katılan öğrencilerin 261'inin (%23.9) fen lisesin de okudukları, 214'ünün (%19.6) Öğretmen Lisesinde, 617'sinin (%56.5) ise Anadolu Lisesinde okudukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin. 444'ünün (%40.7) erkek, 648'inin (%59.3) kız olduğu. 97'sinin (%8.9) 14 yaşında, 356'sının (%32.6) 15 yaşında, 384'ünün (%35.1) 16 yaşında, 255'inin (%23.4) 17 yaşında olduğu belirlenirken, 376'sının (%34.4) 9. Sınıf. 377'sinin (%34.5) 10.sınıf. 339'unun (%31) ise 11. sınıfta okudukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin 223'ünün (%20.4) okula girerken girmiş oldukları sınavdan 350 puan veya altında aldığı, 291'inin (%26.6) 350-450 puan aralığında aldığı ve 578 (%52.9) ise 450-500 puan arasında aldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde, 225'inin (%20.6) annesinin ilkokul mezunu, 238'inin (%21.8) ortaokul mezunu, 332'sinin (%30.4) lise mezunu ve 297'sinin (%27.2) üniversite mezunu olduğu belirlenirken öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde, 100'ünün (%9.2) ilkokul mezunu, 153'ünün (%14) ortaokul mezunu, 356'sının (%32.6) lise mezunu ve 483'ünün (%44.2) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları incelendiğinde, 150'sinin (%13.7) ailesinin aylık gelirinin 2000 TL veya altında, 429'unun (%39.3) ailesinin aylık geliri 2000-4000 TL arasında, 296'sının (%27.1) 4000-6000 TL arasında, 137'sinin %12.5'inin 6000-8000 TL arasında ve 80'inin (%7.3) 8000 TL veya üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu istatistiksel değerlere göre yapılan asıl uygulamada ortaöğretim çağında eğitimine devam eden farklı cinsiyetlerden, farklı yaşlardan, farklı sınıflardan, farklı okul türlerinden, farklı puan aralıklarından, farklı gelir gruplarından ve anne baba eğitim durumlarına göre geniş bir yelpazeden öğrenci grubunun çalışmaya dahil olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin spor geçmişleri incelendiğinde, 433'ünün (%39.7) hiç spor yapmadığı. 318'inin (%29.1) 0-2 yıl arasında spor yaptıkları. 145'inin (%13.3) 2-4 yıl arasında spor yaptıkları. 93'ünün (%8.5) 4-6 yıl arasında spor yaptıkları. 47'sinin (%4.3) 6-8 yıl arasında spor yaptıkları ve 56'sının (%5.1) 8 yıl üzerinde spor yaptığı belirlenmiştir. Bu bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin önemli bir kısmının (%39.7) hiç spor yapmadığı görülmüştür. Bununda lisede eğitimine devam eden öğrencilerin spordan çeşitli sebeplerle koptuğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Çalışmamızda elde edilen öğrencilerin spor geçmişi ile ilgili bilgilere göre lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%68.8) ya hiç spor yapmadığını ya da spor geçmişlerinin çok az (0-2 yıl) olduğu gözlemlenmiştir. Asıl uygulamada ortaya çıkan istatistiksel değerlere göre lisede eğitimine devam eden öğrencilerin spordan çeşitli sebeplerle koptuğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu istatistiksel değerler pilot uygulamaya katılan öğrenci değerleriyle benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin haftalık spor yapma günlerine ait dağılımları incelendiğinde. öğrencilerin 376'sının (%34.4) hiç spor yapmadığı. 524'ünün (%48) haftada 1-3 gün spor yaptığı. 110'unun (%10.1) 3-5 gün spor yaptığı. 37'sinin (%3.4) 5-7 gün spor yaptığı ve 45'inin (%4.1) her gün spor yaptığı belirlenmiştir.

Çalışmamızda elde edilen öğrencilerin haftalık spor yapma dağılımları ile ilgili bilgilere göre lise eğitimine devam eden öğrencilerin önemli bir kısmının (%34.4) hayatının içerisinde spor olmadığı ve yine geriye kalan yarıya yakın kısmın (%48.0) hayatının içerisinde sporun sadece 1-3 gün yer aldığı görülmüştür. Asıl uygulamada ortaya çıkan istatistiksel değerlere göre lisede eğitimine devam eden öğrencilerin çeşitli sebeplerle spordan uzak kaldığının ve sporu hayatının içerisine dahil edemediğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu istatistiksel değerler pilot uygulamaya katılan öğrenci değerleriyle benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerine ilişkin

betimsel istatistikler incelendiğinde. Fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere ait aile faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=2.76$). okul faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=3.03$). tesis-kulüp faktörü düzeyinin orta ($\bar{X}=3.08$). eğitim sistemi faktörünün orta ($\bar{X}=2.95$) düzeyde olduğu. arkadaş-çevre faktörünün ise yüksek ($\bar{X}=3.60$) düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerine ilişkin betimsel istatistiklere göre. öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen en önemli faktörün ‘‘Arkadaş-Çevre’’ faktörü ($\bar{X}=3.60$) olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise lise çağındaki gençlere göre; çevrelerindeki arkadaşlarının derslere fiziksel aktivitelerden daha fazla önem verdiği düşüncesinin hakim olması ve spor ortamlarında iyi arkadaş edinememe kaygısı gibi nedenlerin sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen en önemli ikinci faktörün ‘‘Tesis-Kulüp’’ faktörü ($\bar{X}=3.08$) olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise lise çağındaki gençlere göre; tesislerin uzaklığı. tesislerin yetersizliği. okul kulüp işbirliği yetersizliği ve kulüplerin sporcu öğrencilere herhangi bir maddi olanak sağlamaması gibi nedenlerin sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen en önemli üçüncü faktörün ‘‘Okul’’ faktörü ($\bar{X}=3.03$) olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise lise çağındaki gençlere göre; okuldaki programlarının yoğunluğu ve sonrasında yeterli enerjilerinin kalmaması. beden eğitimi ders saatlerinin-içeriğinin ve fiziksel şartların yetersizliği. okul idarelerinin ve öğretmenlerin fiziksel aktivitelere katılım için yeterli desteği vermemesi gibi nedenlerin sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen en önemli dördüncü faktörün ‘‘Eğitim Sistemi’’ faktörü ($\bar{X}=2.95$) olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise lise çağındaki gençlere göre; fiziksel aktivitelere gerekli önemin verilmemesi, eğitim sisteminin spor yapan öğrencileri desteklememesi, eğitim sisteminin aile ve öğrenci üzerinde baskı oluşturması ve fiziksel aktiviteler konusunda yeterli bilince sahip olmamız gibi nedenlerin sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmalarını engelleyen en önemli beşinci faktörün ‘‘Aile’’ faktörü ($\bar{X}=3.60$) olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise lise çağındaki gençlere göre; ailevi problemler, fiziksel aktivitelerin sınav hazırlıklarını

engelleyecek düşüncesi, sporun iyi bir gelecek oluşturmayacağı düşüncesi, ailelerin fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilince sahip olmaması ve fiziksel aktivitelere katılmak yerine ailelerin öğrencilerden ders çalışmalarını istemeleri gibi nedenlerin sebep olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında, lise öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılmayı Engelleyen Faktör düzeylerinin, öğrencilere ait demografik özelliklere göre anlamlı farklılıkların olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan alt problemler ile boyutlar arasındaki ilişkilere ait sonuçlar incelenmiştir.

4.2.1. Alt Problem 1

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu testin sonucuna göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü düzeylerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($t= -2.608$; $sd= 1090$; $p=0.009$; $p<0.01$) AP1 alt probleminin aile faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Cinsiyeti erkek ($\bar{x}=2.81$) olan öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları kız öğrencilere ($\bar{x}=2.73$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre spor yapmaya biraz daha az istekli olabileceklerinden aileleri tarafından spor yapma ile ilgili bir engelleme ile karşılaşmadıkları düşünülmektedir. Oysaki erkek öğrenciler spor yapma isteğinin fazla olmasından dolayı ailelerinden bu konuda bir engel ile karşılaşabilecekleri düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörü düzeylerinin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($t= -2.151$; $sd= 1090$; $p=0.032$; $p<0.05$) AP1 alt probleminin okul faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Cinsiyeti kız ($\bar{x}=3.07$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları erkek öğrencilere ($\bar{x}=2.99$) göre daha yüksek

düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okulda daha yoğun çalıştıkları ve fiziksel aktivitelere katılmalarının derslerdeki başarılarını düşürebileceği düşüncelerine hakim olabileceklerinden veya kız öğrenciler erkek öğrencilere göre okul faktöründen etkilenecek daha fazla baskı altında kaldığı, erkek öğrenciler ise aileleri tarafından engellendikleri ancak okul tarafından bu konuda baskı görmedikleri veya bu baskıyı daha az hissettikleri düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden, tesis-kulüp, eğitim sistemi ve arkadaş-çevre faktörleri düzeyinin cinsiyetlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP1 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

Demir ve Demir (2006) gerçekleştirdikleri çalışmada çalışmamızın tam tersi bir sonuç elde etmiştir. Culp (1998) cinsiyetin toplumsal yaşamı büyük ölçüde etkilediğini ve bireylerin serbest zaman faaliyetlerini kısıtlayıcı etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Handerson ve arkadaşları (1996) gerçekleştirdikleri çalışmada kadınların ve erkeklerin sosyal ortamlarda farklı durumlar ile karşılaştığını ve bunun sonucunda serbest zamanlarında yaptıkları faaliyetlerin de farklı olduğunu belirtmişlerdir.

Sallis ve Arkadaşları (1996) tarafından yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin günde ortalama 2 saat fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, kızların ise 1 saatten biraz daha çok fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, erkeklerin kızlara oranla daha yüksek fiziksel aktivite düzeyine sahip olduğu, kız öğrencilerin fiziksel aktivite engellerinin daha çok olduğunu belirttikleri ve kız öğrencilerin beden eğitimi dersini erkeklere oranla daha az sevdiğini tespit etmişlerdir. Bu çalışma düşüncelerimizle kısmen paralellik göstermekte (kız öğrencilerin beden eğitimi dersini daha az sevmesi) kısmen de zıtlık göstermektedir (kızların fiziksel aktivite engellerinin daha fazla olması).

Altuntaş (1995) Trabzon ilinde orta öğretim de öğretim gören öğren öğrencilerin fiziksel aktivitelerini ve spordan beklentilerini araştırmış. erkek öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımının kadın öğrencilere oranla daha yüksek olduğunu belirlemiş bu araştırmanın sonuçları da kısmen çalışmamızla benzerlik (erkek öğrencilerin spor yapmaya daha istekli olması) göstermektedir. Ancak genel

sonuçlar (erkek öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılım oranları) alışmamızla zıtlık göstermektedir.

4.2.2. Alt Problem 2

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 8.013$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP2 alt probleminin okul öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.13$) olan öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.00$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebinin 9. Sınıfta eğitimine devam eden öğrencilerin geçen yıl girmiş oldukları TEOG sınavına hazırlanırken yaşamış oldukları yoğun sınav sürecinde okul faktöründen etkilendikleri ve bununla beraber henüz geçen yıl girmiş oldukları sınavın psikolojik etkisinden kurtulamayarak fiziksel aktivitelere katılımının engellenmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 27.653$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP2 alt probleminin eğitim sistemi faktörü öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.16$) olan öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=2.86$) ve 11.sınıf ($\bar{x}=2.80$) göre daha yüksek düzeyde olduğu

belirlenmiştir. Bunun sebebinin 9. Sınıfta eğitimine devam eden öğrencilerin okul faktöründe olduğu gibi. bir önceki yıl girmiş oldukları Teog sınavına hazırlanırken yaşamış oldukları yoğun sınav sürecinde eğitim sistemi faktöründen etkilendikleri ve bununla beraber henüz geçen yıl girmiş oldukları sınavın psikolojik etkisinden kurtulamayarak fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmiş olabilecekleri düşünülmektedir. Araştırmamızın sonuçlarını karşılaştırabilmek için öğrencilerin sınıf düzeylerine göre fiziksel aktivite engellerini araştıran bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş çevre faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 27.653$; $p=0.044$; $p<0.05$) AP2 alt probleminin arkadaş çevre faktörü öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi 9. Sınıfta olan ($\bar{x}=3.54$) öğrencilerin arkadaş çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları 10.sınıf ($\bar{x}=3.69$) olan öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin 9. Sınıflarda eğitimlerine devam eden öğrencilerin 10. Sınıflarda eğitimlerine devam eden öğrenciler kadar henüz arkadaşlarını tanımadıkları ve henüz lise eğitimlerine yeni başladıkları için eğitimlerine devam ettikleri lisede sosyal çevrelerinin fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyecek kadar oluşmadığı düşünülmektedir. 10. Sınıflarda eğitimlerine devam eden öğrenciler ise 9. Sınıflara göre eğitimlerini devam ettirdikleri liselerde biraz daha arkadaş-çevre faktöründen etkilenebilecek düzeyde sosyal çevrelerini oluşturdukları düşünülmektedir. Ayrıca 10. Sınıftaki öğrenciler 9. Sınıftaki öğrencilere göre üniversite sınavına bir adım daha yakın olduklarından sosyal çevrelerinde bu konunun daha fazla konuşulabileceği ve bu nedenle de arkadaş-çevre faktöründen daha fazla etkilenecek fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ve tesis kulüp faktörü düzeyinin sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP2 alt probleminin bu boyutlar

özneline reddedildiği belirlenmiştir.

4.2.3. Alt Problem 3

Öğrencilerin yaş düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün yaş düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 4.296$; $p=0.005$; $p<0.01$) AP3 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 2. Grup ile 3 ve 4. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.13$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları yaşı 16 ($\bar{x}=2.99$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.97$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin yaşı küçük olan (15) öğrencilerin. yaşı daha büyük olan (16-17) öğrencilere göre bir yıl önce çok yoğun bir şekilde hazırladıkları Teog sınavı hazırlık sürecinin üzerlerinde oluşturmuş olduğu okul ve öğretmen baskısının henüz olumsuz etkilerinden kurtulamamış olabilecekleri düşünülmüş ve fiziksel aktivitelere katılımlarının okul faktöründen bu nedenle etkilendikleri düşünülmektedir.

Ayrıca bu sonuç 2. Alt problemimiz olan sınıf düzeyi farklılıklarına göre paralellik göstermektedir (Okul faktörüne ve Eğitim faktörüne göre).

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün yaş düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 13.713$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP3 alt probleminin eğiti sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 2. Grup ile 3 ve 4. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Yaşı 15 olan ($\bar{x}=3.10$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları yaşı 16

($\bar{x}=2.87$) ve 17 olan öğrencilere ($\bar{x}=2.77$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bunun nedenin ise yaşı küçük olan (15) öğrencilerin, yaşı daha büyük olan (16-17) öğrencilere göre bir yıl önce çok yoğun bir şekilde hazırlandıkları TEOG sınavına hazırlık sürecinde, eğitim sistemimiz içerisindeki fiziksel aktivitelere katılım konusunda yeterli desteğin olmaması, eğitim sistemimizin spor yapan öğrenciyi desteklememesi vb. gibi nedenlerin üzerlerinde oluşturmuş olduğu olumsuz baskının henüz etkilerinden kurtulamamış olabilecekleri düşünülmüş ve fiziksel aktivitelere katılımlarının eğitim sistemi faktöründen bu nedenle etkilendikleri düşünülmektedir. Ayrıca bu sonuç 2. Alt problemimiz olan sınıf düzeyi farklılıklarına göre paralellik göstermektedir (Okul faktörüne ve Eğitim faktörüne göre).

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü. tesis kulüp faktörü ve arkadaş-çevre faktörünün sınıf düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP3 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

Tammelin ve arkadaşları (2003) sosyal statü ve fiziksel aktivitelerin bireylerin yaşıyla ilişkisinin araştırıldığı çalışma 14-31 yaş aralığındaki 4130 kadın ve 3664 erkek üzerinde gerçekleştirilmiştir. 14 yaş grubundaki gençlerin sıklıkla spora katıldığı, yaş ilerledikçe fiziksel aktivitelerin düştüğü belirlenmiştir. Çalışma gerçekleştirdiğimiz araştırma ile zıtlık göstermektedir.

4.2.4. Alt Problem 4

Öğrencilerin okula giriş puan düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün okula giriş puan düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 26.665$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP4 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.25$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.10$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.92$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise TEOG sınavına düzenli çalışarak ve zamanını doğru kullanarak çalışıp yüksek puan alan ve yerleştikleri liseler bakımından akademik başarısı daha yüksek lise türlerine (Fen-Anadolu Öğretmen) yerleşen öğrenciler okul faktöründen daha az etkilendikleri ve fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmesi daha düşük puan alan öğrencilere göre daha az olduğu düşünülmektedir. Oysa 350 puan ve altı puan alan öğrenciler yeterince ve istenildiği-beklenildiği gibi sınava hazırlanmadığından okul faktöründen olumsuz etkilenmiş olabilecekleri ve bu nedenle fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün okula giriş puan düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 50.773$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP4 alt probleminin eğitim sistemi öznelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2 ve 3. Gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Okula giriş puanı 350 puan veya altı olan ($\bar{x}=3.27$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları okula giriş puanı 350-450 ($\bar{x}=3.08$) ve 450-500 puan arasında olan öğrencilere ($\bar{x}=2.76$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bunun nedeninin ise TEOG sınavına düzenli çalışarak ve zamanını doğru kullanarak çalışan. sorumluluk bilinciyle sınava hazırlanan ve sınav döneminde daha rahat olup yüksek puan alan ve yerleştikleri liseler bakımından akademik başarısı daha yüksek lise türlerine (Fen-Anadolu Öğretmen) yerleşen öğrenciler eğitim sistemi faktöründen daha az etkilendikleri ve fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmesi daha düşük puan alan öğrencilere göre daha az olduğu düşünülmektedir. Oysa 350 puan ve altı puan alan öğrenciler yeterince ve istenildiği-beklenildiği gibi sınava hazırlanmadığından eğitim sistemi faktöründen olumsuz

etkilenmiş olabilecekleri ve bu nedenle fiziksel aktivitelere katılımlarının engellenmiş olabileceği düşünülmektedir. Litaratürde bu alt problem ile ilgili kaynağa rastlanmamıştır.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü, tesis kulüp faktörü ve arkadaş çevre faktörünün okula giriş puanı düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP4 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

4.2.5. Alt Problem 5

Öğrencilerin ailenin gelir düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(4,1087)}= 5.820$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP5 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.18$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=2.91$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise aile gelir düzeyi yüksek olan öğrenci gurubunun fiziksel aktivitelere katılımlarının aileler tarafından da özel kurslarla, farklı fiziksel aktivite tercihleri ile desteklendiği düşünülerek okul faktöründen aile gelir düzeyi düşük olan ve maddi imkanları sınırlı öğrencilere göre fiziksel aktivitelere katılımlarının daha az engellendiği düşünülmektedir. Ayrıca aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin okul sonrası ailelerine destek amacıyla çalışıyor olabilecekleri ve bu nedenle okul sonrası kalan zamanlarında fiziksel aktivitelere ayıracak zamanları ve enerjilerinin kalmadığı düşünülmekte bu nedenle de fiziksel aktivitelere katılımlarının engellendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(4,1087)}= 3.900$; $p=0.004$; $p<0.01$) AP5 alt probleminin eğitim sistemi faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.10$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=2.92$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise aile gelir düzeyi yüksek olan öğrenci gurubunun fiziksel aktivitelere katılımlarının aileler tarafından da özel kurslarla, farklı fiziksel aktivite tercihleri ile desteklendiği bilinmekte bu nedenle eğitim sistemi faktörünün aile gelir düzeyi yüksek aileler üzerinde her hangi bir psikolojik baskı oluşturmadığı, eğitim sistemi faktöründen aile gelir düzeyi düşük olan ve maddi imkanları sınırlı öğrencilere göre fiziksel aktivitelere katılımlarının daha az engellendiği düşünülmektedir. Ayrıca eğitim sistemimizin spor yapan öğrencilerin maddi olarak desteklenmediği de düşünülürse aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin okul sonrası ailelerine destek amacıyla çalışıyor olabilecekleri ve bu nedenle okul sonrası kalan zamanlarında fiziksel aktivitelere ayıracak zamanları ve enerjilerinin kalmadığı düşünülmekte bu nedenle de fiziksel aktivitelere katılımlarının gelir düzeyi yüksek ailelere göre daha fazla engellendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş-çevre faktörünün aile geliri düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(4,1087)}= 2.497$; $p=0.041$; $p<0.05$) AP5 alt probleminin arkadaş-çevre özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 5. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi 0-2000 TL olan ($\bar{x}=3.50$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları aile geliri 8000 TL veya üzerinde olan öğrencilere ($\bar{x}=3.73$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise aile gelir düzeyi daha

yüksek olan öğrencilerin çevrelerindeki arkadaşlarının fiziksel aktivitelere olumsuz bakış açılarından daha fazla etkilendikleri ve bu nedenle fiziksel aktivitelere katılımlarının aile gelir düzeyleri daha düşük olan öğrencilere göre arkadaş-çevre faktöründen etkilenerек engellendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün aile gelir düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP5 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

Yaptığımız çalışma da açıkça görülmüştür ki aile gelir durumu doğrudan öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımlarını etkilemiştir. Rimal (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada aile yapısının fiziksel aktivite düzeyine etki ettiğini belirlemiştir. Bu sonuç çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Sallis ve Arkadaşları (1996) tarafından 1871 lise öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda öğrencilerin fiziksel aktiviteleri üzerinde cinsiyet, etnik konum, Sosyo-ekonomik statü gibi faktörlerin etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyoekonomik düzeyi iyi olan öğrencilerin daha çok fiziksel aktivite gerçekleştirdiği, kız öğrencilerin okulda bir spor etkinliğinde daha fazla kursa katılım gösterdiği, bilhassa kurslara katılmada sosyoekonomik düzeyin belirleyici bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Rimal (2002) tarafından ABD’de 2880 aile ile birlikte gerçekleştirilen çalışmada beslenme alışkanları ve sosyo-ekonomik durum ile bireyler sağlık davranışları çeşitleri arasında bulunan ilişki ve bireylerin fiziksel aktivitelerine etki eden etkenler araştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularda ailelerin fiziksel aktivite alışkanlıklarına etki eden değişkenlerin aile yapıları, eğitim ve gelir seviyeleri olduğu belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen çalışmalar gerçekleştirdiğimiz çalışma ile paralellik göstermektedir.

4.2.6. Alt Problem 6

Öğrencilerin spor geçmişlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi

yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin spor yapma geçmişlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen tüm faktörler düzeyinde öğrencilerin spor yapma geçmişlerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP6 alt problemi reddedilmiştir.

4.2.7. Alt Problem 7

Öğrencilerin haftalık spor yapma durumlarına göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin haftalık spor yapma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova analizi sonucunda; Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen tüm faktörler düzeyinde öğrencilerin haftalık spor yapma düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP7 alt problemi reddedilmiştir.

Emir ve Arkadaşları (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulguları bizim çalışmamız ile ters düşmektedir. Yine Atasoy ve arkadaşları (2015)'in gerçekleştirdiği çalışmada da fiziksel aktivitelere katılım düzeyi Hiç/ Çok Nadir olarak belirtilmiş olan kişilerin fiziksel aktivite engellerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda çalışmamız ile paralellik göstermemektedir.

4.2.8. Alt Problem 8

Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi sonuçları yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerin anne eğitim düzeylerine göre okul faktörünün anne eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)}= 3.828$; $p=0.010$; $p<0.05$) AP8 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 4. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=3.11$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.96$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise anne eğitim seviyesi yükseldikçe öğrenci annelerinin fiziksel aktivitelere bakış açılarının değişmesine, öğrencilerin anneler tarafından fiziksel aktivitelere okuldan sonraki zamanlarını değerlendirmek amacıyla dahil olmaları yönünde desteklemesine, annelerin öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmaları durumunda okul başarısının düşmeyeceğini düşünmesi ve bu nedenle de okul idaresine öğretmenlere ve çocuklarına fiziksel aktivitelere katılmama konusunda baskı oluşturmadıkları düşünüldüğünden eğitim seviyesi yüksek olan anneler eğitim seviyesi daha düşük olan annelere göre fiziksel aktivitelere katılım konusunda okul faktöründe öğrenciler için daha az engel oluşturdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda 8. alt problemimiz (anne eğitim düzeyi) 4. Alt problemimiz (okula giriş puan düzeyi) ve 5. Alt problemimiz (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün anne eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)}= 3.434$; $p=0.016$; $p<0.05$) AP8 alt probleminin eğitim sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 4. Ve 2. Grup ile 4. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu ($\bar{x}=3.02$) ve ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=3.02$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=2.85$) göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise eğitim seviyesi yüksek olan annelerin eğitim

sisteminin fiziksel aktivitelere olumsuz bakış açısından eğitim seviyesi daha düşük annelere göre daha az etkilendikleri, eğitim sisteminin eğitim seviyesi yüksek anneler üzerinde eğitim seviyesi düşük annelere göre daha az baskı oluşturduğu bu nedenle de çocuğunun fiziksel aktivitelere katılımını desteklediği ve eğitim seviyesi yüksek annelerin eğitim seviyesi düşük annelere göre fiziksel aktiviteler konusunda daha bilinçli olduğu düşünüldüğünden fiziksel aktivitelere katılım konusunda eğitim seviyesi faktöründe öğrenciler için daha az engel oluşturdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda 8. alt problemimiz (anne eğitim düzeyi) 4. Alt problemimiz (puan düzeyi) ve 5. Alt problemimiz (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün ve arkadaş-çevre faktörünün anne eğitim düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP8 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

Akkaya (1998) Kocaeli ilindeki ortaöğretim gençlerinin sportif tercihlerine etki eden sosyo-ekonomik etkenleri araştırmıştır. Okul türünün ve çevresel spor alanlarının öğrencilerin sportif tercihlerine etki ettiğini, anne mesleğinin ve cinsiyetin de sportif tercihlere etki ettiği belirlenmiştir. Sportif tercihlere etki eden etkenlerinse, yaşanan alanın büyüklüğü, babanın ve annenin öğrenim seviyesi olduğu belirlenmiştir.

Altuntaş (1995) Trabzon ilinde orta öğretim de öğretim gören öğren öğrencilerin fiziksel aktivitelerini ve spordan beklentilerini araştırmış, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ve standartlarının yüksekliğinin fiziksel aktiviteyi artırıcı etkisi bulunduğunu öne sürmüştür. Söz konusu araştırmaların bulguları çalışmamız ile paraleldir.

4.2.9. Alt Problem 9

Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul

faktörünün baba eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 5.745$; $p=0.001$; $p<0.01$) AP9 alt probleminin okul özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 4. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Baba eğitim düzeyi Üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.95$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.11$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.11$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise baba eğitim seviyesi yükseldikçe öğrenci babalarının fiziksel aktivitelere bakış açılarının değişmesine, öğrencilerin babalar tarafından fiziksel aktivitelere okuldan sonraki zamanlarını değerlendirmek amacıyla dahil olmaları yönünde desteklemesine, babaların öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmaları durumunda okul başarısının düşmeyeceğini düşünmesi ve bu nedenle de okul idaresine öğretmenlere ve çocuklarına fiziksel aktivitelere katılmama konusunda baskı oluşturmadıkları düşünüldüğünden eğitim seviyesi yüksek olan babalar eğitim seviyesi daha düşük olan babalara göre fiziksel aktivitelere katılım konusunda okul faktöründe öğrenciler için daha az engel oluşturdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda 9. Alt problemimiz (baba eğitim düzeyi). 8. alt problemimizle (anne eğitim düzeyi). 4. Alt problemimizle (puan düzeyi) ve 5. Alt problemimizle (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün baba eğitim durumlarına göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(3,1088)} = 6.146$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP9 alt probleminin eğitim sistemi özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 4. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Baba eğitim düzeyi Üniversite mezunu olan ($\bar{x}=2.84$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ($\bar{x}=3.06$) ve lise mezunu olan öğrencilere ($\bar{x}=3.02$) göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise eğitim seviyesi yüksek olan babaların eğitim

sisteminin fiziksel aktivitelere olumsuz bakış açısından eğitim seviyesi daha düşük babalara göre daha az etkilendikleri, eğitim sisteminin eğitim seviyesi yüksek babalar üzerinde eğitim seviyesi düşük babalara göre daha az baskı oluşturduğu bu nedenle de çocuğunun fiziksel aktivitelere katılımını desteklediği ve eğitim seviyesi yüksek babaların eğitim seviyesi düşük babalara göre fiziksel aktiviteler konusunda daha bilinçli olduğu düşünüldüğünden fiziksel aktivitelere katılım konusunda eğitim seviyesi faktöründe öğrenciler için daha az engel oluşturdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda 9. Alt problemimiz (baba eğitim düzeyi). 8. alt problemimizle (anne eğitim düzeyi). 4. alt problemimizle (puan düzeyi) ve 5. alt problemimizle (gelir düzeyi) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörü ile tesis kulüp faktörünün ve arkadaş-çevre faktörünün baba eğitim düzeylerine göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendiğinden ($p>0.05$) AP9 alt probleminin bu boyutlar özneline reddedildiği belirlenmiştir.

Adıbelli ve ark. (2017)'nin lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada babanın eğitim seviyesinin, beslenme, fiziksel aktivite ve kişiler arası ilişkiler ile ilişkili olduğu. Binay (2012)'nin ergenler ile gerçekleştirdiği araştırmasındaysa babası lise, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan öğrencilerin okuryazar olmayan ve ilkokul mezunu olanlara göre daha yüksek fiziksel aktiviteye sahip olduğu belirlenmiştir. Litaratürde yer alan çalışmalar çalışmamız ile bu bağlamda paralellik göstermektedir.

4.2.10. Alt Problem 10

Öğrencilerin okul türlerine göre fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığına bakmak için tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bu testin sonuçlarına göre;

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden aile faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 8.082$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin aile faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 3. Grup ile 1. ve 2. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Anadolu lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.82$) öğrencilerin aile faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları fen lisesi ($\bar{x}=2.70$) ve öğretmen lisesinde ($\bar{x}=2.69$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi gibi yüksek puan alınarak akademik başarısı daha yüksek liselerde okuyan öğrencilerin derslerine düzenli çalıştıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını doğru bir şekilde yaptıkları için fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda ailelerinden herhangi bir engelle karşılaşmadıkları aksine fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda destek gördükleri düşünülmektedir. Anadolu lisesinde okuyan öğrenciler ise düzenli ders çalışmadıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını yapmadıkları için aileleri tarafından fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda ailelerinden engelleme ile karşılaştıkları düşünülmektedir. Bu bağlamda 10. Alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı), sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden okul faktöründe okul türüne göre farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 92.468$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin okul faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 3. Grup ile 1. ve 2. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Anadolu lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.04$) öğrencilerin okul faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları fen lisesi ($\bar{x}=2.71$) öğrencilerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenirken öğretmen lisesinde ($\bar{x}=3.42$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi gibi yüksek puan alınarak akademik başarısı daha yüksek liselerde okuyan öğrencilerin derslerine düzenli çalıştıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını doğru bir şekilde yaptıkları, okulda, derslerine ve öğretmenlerine karşı sorumluluklarını yerine getirdikleri için fiziksel aktivitelere katılmamaları konusunda okul faktöründen daha az etkilendikleri düşünülmektedir. Anadolu lisesinde okuyan öğrenciler ise düzenli

ders çalışmadıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını yapmadıkları için fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda okul faktöründen daha fazla etkilendikleri düşünülmektedir. Bu bağlamda 10. Alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı) sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden tesis-kulüp faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 6.512$; $p=0.002$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin tesis-kulüp faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.99$) öğrencilerin tesis-kulüp faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılmama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu Lisesinde ($\bar{x}=3.11$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise fen lisesinde okuyan öğrenciler zamanı Anadolu Öğretmen ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilere göre daha etkili kullandıkları ve tesislerde ders saatlerinden sonra yoğun olmadığı saatlerde fiziksel aktivitelere katıldıkları. bu durumda yine düzenli çalışmaya ve zamanı etkili verimli kullanma ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca anne ve baba eğitim durumu ve aile gelir seviyesinin böyle bir farkın oluşmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. Yani aile gelir durumu yüksek olan öğrenciler spor tesislerini daha verimli kullanmakta ancak aile gelir durumu daha düşük olan öğrenciler spor tesislerini yeterince kullanamamakta olduğu ve bu durumda fiziksel aktivitelere katılmalarında bir engel oluşturduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda 10. alt problemimiz (okul türleri) 5. Alt problemimiz (aile gelir düzeyi). 7. Alt problemimiz (anne eğitim durumu) ve 8. Alt problemimiz (baba eğitim durumu) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden eğitim sistemi faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)} = 9.933$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin eğitim sistemi faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile

2. ve 3. gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=2.66$) öğrencilerin eğitim sistemi faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları öğretmen lisesi ($\bar{x}=3.12$) ve Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.01$) okuyanlara göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi gibi yüksek puan alınarak akademik başarısı daha yüksek liselerde okuyan öğrencilerin derslerine düzenli çalıştıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını doğru bir şekilde yaptıkları için fiziksel aktivitelere katılmamaları konusunda eğitim sistemi faktöründen daha az olumsuz etkilendikleri düşünülmektedir. Anadolu lisesinde okuyan öğrenciler ise düzenli ders çalışmadıkları ve sınavları için gerekli çalışmalarını yapmadıkları için fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda eğitim sistemi faktöründen daha fazla etkilendikleri düşünülmektedir. Bu bağlamda 10. Alt problemimiz (okul türleri). 4. alt problemimizle (okula giriş puanı), sonuçları ile doğrudan paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörlerden arkadaş-çevre faktörünün okul türüne göre farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden ($F_{(2,1089)}= 5.555$; $p=0.000$; $p<0.01$) AP10 alt probleminin arkadaş-çevre faktörü özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc testlerinden scheffe testi yapılmış olup scheffe testi sonucunda farklılığın 1. Grup ile 3. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Fen Lisesinde okuyan ($\bar{x}=3.72$) öğrencilerin arkadaş-çevre faktöründen dolayı fiziksel aktivitelere katılamama durumları Anadolu lisesinde ($\bar{x}=3.53$) okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin ise Fen Lisesi gibi akademik başarısı daha yüksek okullarda okuyan öğrenciler çevrelerinde derslere fiziksel aktivitelerden daha fazla önem veren arkadaşlarının fazla olması ve arkadaş çevrelerinde fiziksel aktiviteler yerine daha çok gelecekte girecekleri üniversite sınavlarının konuşulma ihtimalinin daha yüksek olmasından dolayı fiziksel aktivitelere katılmaları konusunda arkadaş-çevre faktöründen daha fazla etkilendikleri düşünülmektedir.

Gümüş ve ark. (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırmada meslek lisesinde eğitim gören öğrencilerin Fen ve Anadolu lisesinde eğitim görenlere göre daha fazla fiziksel aktivite engelleri ile karşılaştığı belirlenmiştir. Bu durumun okullarında almış

oldukları eğitimlerin beraberinde, alanları ile alakalı mesleki eğitimlerini sürdürmeleri ve bunun sonucunda fiziksel aktivitelere katılım gösterememesi olduğu düşünülmektedir. Araştırmada öğrencilerin başarı düzeyleri yükseldikçe fiziksel aktivite engellerinin azaldığı belirtilmiştir bu bilgi hazırlamış olduğumuz çalışma ile paralellik göstermektedir.

4.2.11. Alt Problem 11

Bu bölümde öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmayı engelleyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmak için pearson korelasyon analizi ile bakılmıştır. Bu analizin sonuçlarına göre;

Aile faktörü ile tesis-kulüp faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.257$, $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda aile faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonucun tesislerle ilgili sorunların artması durumunda ailelerinde tesislere ve kulüplere bakış açılarının olumsuz yönde gelişebileceğini ve tesis kulüp problemleri nedeniyle öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımlarını daha fazla engelleyebilecekleri düşünülmektedir.

Aile faktörü ile eğitim sistemi faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.095$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda aile faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonucun eğitim sistemimizde ilgili spor yapan öğrencileri destekleme yönünde, fiziksel aktivitelere gereken önemin verilmesi konusunda, fiziksel aktivitelere katılımın faydaları hakkında yeterli bilincin oluşturulması konusunda, eğitim sistemimizin aile ve öğrenciler üzerinde baskı oluşturması konusunda durum iyileştirilmeleri yapılmaması durumunda lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarının aileler tarafından daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir.

Okul ile tesis-kulüp faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu

($r=0.139$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda okul faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonucun spor kulüplerinin okul ve öğretmenlerle iletişimin artırılması konusunda, kulüplerin spor yapan öğrencilere maddi yönde destek sağlama konusunda ve spor tesislerinin kullanım saatlerinin okul sonrası öğrencilerin uygun zamanlarına göre uyarlanması konusunda düzenlemeler yapılmaması durumunda lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarının okul faktörü tarafından daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir.

Okul ile eğitim sistemi faktörleri arasında yüksek seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.563$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, okul faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın yüksek seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonuca göre okul faktöründe, okul idaresi ve öğretmenler tarafından fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin desteklenmemesi, okuldaki program yoğunluklarının azaltılmaması, beden eğitimi ders saatlerinin yetersizliği, okullardaki spor salonlarının yetersizliği gibi problemler ile ilgili düzenlemeler yapılmazsa eğitim sistemimiz içerisinde fiziksel aktivitelere olan olumsuz bakış açısının artabileceği, fiziksel aktivitelere verilen önemin azalabileceği, fiziksel aktivitelere gereken önemi veren öğrencilerin azalabileceği ve eğitim sistemimizin aile-öğrenciler üzerinde daha fazla baskı oluşturabileceği düşünülmektedir. Bahsi geçen bu konularla ilgili gerekli düzenlemelerin yapılmaması durumunda Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarının eğitim sistemi faktörü tarafından daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir.

Okul ile arkadaş-çevre faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.085$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, okul faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda arkadaş-çevre faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonucun okul faktöründe lise öğrencilerini fiziksel aktivitelere katılmalarını engellediği düşünülen; okul idaresi ve öğretmenler tarafından fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin desteklenmemesi, okuldaki program yoğunluklarının azaltılmaması, beden eğitimi

ders saatlerinin arttırılması, okullardaki spor salonlarının arttırılması vb. gibi problemler ile ilgili düzenlemeler yapılmaması durumunda arkadaş-çevre faktörü tarafından daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir.

Tesis-Kulüp ile eğitim sistemi faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.135$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda eğitim sistemi faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Bu sonucun. tesis-kulüp faktöründe lise öğrencilerini fiziksel aktiviteye katılımlarını engellediği düşünülen; spor tesislerinin okul sonrası uygun olan saatlerde açık olmaması, spor tesislerinin şehre olan mesafesi, spor kulüplerinin sporculara yeterli maddi imkanı sağlamaması ve spor tesisi çalışanlarının olumsuz tutumlar sergilemesi vb. gibi problemler ile ilgili düzenlemeler yapılmaması durumunda eğitim sistemimiz içerisinde fiziksel aktivitelere olan olumsuz bakış açısının artabileceği, eğitim sistemimiz içerisinde fiziksel aktivitelere verilen önemin azalabileceği, eğitim sistemimizin aile-öğrenciler üzerinde daha fazla baskı oluşturabileceği ve eğitim sistemimiz içerisinde fiziksel aktivitelere gereken önemi veren öğrencilerin azalabileceği düşünülmektedir. Bahsi geçen bu konularla ilgili gerekli düzenlemelerin yapılmaması durumunda Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarının eğitim sistemi faktörü tarafından daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir,

Tesis-Kulüp ile arkadaş-çevre faktörleri arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.085$; $p<0.01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, tesis-kulüp faktöründeki engelleme durumunun artırılması durumunda arkadaş-çevre faktöründeki engelleme durumun da artacağını ama bu artışın düşük seviyede olacağını göstermektedir. Spor tesislerinin okul sonrası uygun olan saatlerde açık olmaması, spor tesislerinin şehre olan mesafesi. spor kulüplerinin sporculara yeterli maddi imkanı sağlamaması ve spor tesisi çalışanlarının olumsuz tutumlar sergilemesi vb. gibi problemler ile ilgili düzenlemeler yapılmaması durumunda arkadaş-çevre faktörü tarafından lise öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılımlarını daha fazla engellenebileceği düşünülmektedir.

Yapılan pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre ortaya çıkan 5 faktör

arasındaki en yüksek ilişki Okul ile eğitim sistemi faktörleri arasında olduğu ($r=0.563$; $p<0.01$) belirlenmiştir.

5. ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde uygulayıcılara ve gelecekte yapılacak araştırmalara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Ölçek geliştirme aşamalarını takip ederek yaptığımız bu çalışmamız sonunda geliştirmiş olduğumuz ‘‘Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyen faktörler ölçeği’’ (FİZAKEFÖ) daha alt yaşlardaki öğrenci gruplarının fiziksel aktivitelere neden uzaklaştıklarını tespit etmek için alt yaş gruplarında uygulanabilirliği sınanabilir.

Yurt dışında lise eğitimine devam eden öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmama nedenlerini bizim ülkemizdeki lise öğrencileri ile kıyaslama çalışmaları yapılabilir.

Gençlerin fiziksel aktivite ve spora katılımlarını arttırmak ve bu konudaki motivasyonlarını yükseltmek amacıyla eğitim-öğretim politikaları gözden geçirilmelidir. Eğitimin her kademesinde düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırılması ve sürdürülebilir hale getirilebilmesi için ders programlarındaki beden eğitimi ders saatleri artırılmalı. Teknolojik desteklerden faydalanılarak fiziksel aktivite ve spora teşvik edici programlar oluşturulmalıdır.

Halen liselerde haftada 2 ders saati seçmeli beden eğitim dersi saatlerinin artırılarak öğrencilerin ders ve hayat stresinden uzaklaşmaları amaçlanmalıdır.

Liselerin bulunduğu alanlara yakın yerlerde spor tesisi olanaklarının yeterliliği tespit edilmeli ve eksik tesislerle ilgili güncellemeler yapılmalı. Bu tesislere erişilebilirlik açısından ekonomik problemlerin giderilmesi gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik Spor Bakanlığı, Belediyeler, Kulüpler, Sivil Toplum Kuruluşları vb. gibi kamu kurum kuruluşları işbirliği ve koordineli çalışmalar yaparak medyada gençlerin, ailelerin fiziksel aktivite ve spor konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Hem yazılı hem de görsel medyada bu konu ile ilgili daha fazla yayımlara yer verecek politikalar geliştirilmelidir.

Öğrencilerin zamanı daha etkin kullanmasıyla ilgili eğitimler verilerek fiziksel aktivitelere katılımları yükseltilmeye çalışılmalıdır.

Araştırmamızda gelir seviyesinin düşmesine paralel olarak fiziksel aktivitelere katılımdaki engellerin arttığı tespit edildiğinden gençlerin fiziksel aktivitelere

katılımın engelleyen sebeplerden olan gelir durumlarını düzeltmek amacıyla sporcu öğrencilere burs imkanlarının artırılması gerekmektedir.

Araştırmamızda anne baba eğitim seviyesinin düşmesine paralel olarak fiziksel aktivitelere katılımdaki engellerin arttığı tespit edildiğinden gençlerin fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen sebeplerden olan anne baba eğitim düzeyinin artırılması amaçlanarak anne ve babalara fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda eğitimler yapılması gerekmektedir.

Araştırmamızda tespit edilen lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyen faktörlere; cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş düzeyi, okula giriş puanı, aile gelir düzeyi, spor geçmişleri, haftalık spor geçmişleri, anne eğitim durumları, baba eğitim durumları ve okul türleri gibi değişkenlerden farklı değişkenlerin tespit edilen faktörlere etkileri araştırılabilir.

6. KAYNAKLAR

- ACSM (2009). Exercise and Hypertension. *Med Sci Sports Exerc.*36(3): 533-552.
- AINSWORTH BE, JACOBS DR, LEON AS, RICHARDSON MT, MONTOYE HJ (1993) Assessment of the accuracy of physical activity questionnaire occupational data. *J Occupation Med*; 1993; 35 (10):1017- 1027.
- AKBULUT G, ÖZMEN M, BESLER T (2007) Çağın hastalığı obezite, *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, Mart 2007, Ek s. 2-15
- AKKAYA L (1998) Kocaeli'de Ortaöğretim Gençliğinin Sportif Tercihlerini Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AKSOY Y (2016) Davranış Değişim Aşamalarına Göre Düzenli Egzersize Katılımı Engelleyen Ve Güdöleyen Faktörlerin İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı.
- AKYOL A, BİLGİÇ P, ERSOY G (2008) Fiziksel Aktivite, Beslenme ve Sağlıklı Yaşam. *T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü*. Yayın no:729
- ALEXANDRIS K, CARROLL B (1997) Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 1997; 16, 107-125.
- ALTUNTAŞ M (1995) Ortaöğretim Gençliğinin Sportif Eğitim ve Beklentileri (Trabzon İli Uygulaması) . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- AMMAN MT, İKİZLER HC, KARAGÖZOĞLU C, (2000). Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Yayınevi, İstanbul-Bursa
- AIRAKSINEN O, BROX J, CEDRASCHI C, HILDEBRANDT J, KLABER-MOFFETT J, KOVACS F, MANNION A, REIS S, STAAL J, URSIN H, ZANOLI G (2004) *On Behalf of the COST B13 Working Group on Guidelines for Chronic Low Back Pain*. www.backpaineurope.org.
- ARDAHAN F, LAPA TY, YERLİSU T (2010) Outdoor recreation: the reasons and carried benefits for attending outdoor sports of the participants of cycling and/or trekking activities, *Int J Hum Sci*. 2010;8(1):1327-1341.

ARDAHAN F (2012) Rekreatyonel Egzersize Gdleme leğinin (REMM) eşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Antalya rneği *I. Rekreatyon Araştırmaları Kongresi*, Kemer/Antalya. 12-15 Nisan; 57-72.

ARIKAN R (2011) Araştırma Yöntem ve Teknikleri. *Nobel yayınevi*, 2011,1. Basım, bölüm 6:93-7.

ARSLAN C, KOZ M, GR E, MENDEŐ B (2003) niversite ğretim üyelerinin fiziksel aktivite düzeyleri ve sağlık sorunları arasındaki ilişkinin araştırılması. *Fırat. niversitesi Sağlık Bil. Dergisi*, 2003; 17(4), 249-258.

ATILGAN H (2006) Eğitimde lme ve Değerlendirme. Ankara: *Anıl yayıncılık*, 2006, Bölüm 1- 3:1-131.

AYDEMİR , lek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlik. http://www.saykad.net/wp-content/uploads/2012/11/o_aydemir1.pdf adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.

BADEMCİ V (2006) Tartışmayı Sonlandırmak: Cronbach'ın Alfa Katsayısı, İki Değerli lmlenmiş Maddeler ile Kullanılabilir. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2006;13:438-46.

BAKIR O, Bilimsel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirlik. [80.251.40.59/education.ankara.edu. tr/aksoy/eay/obakir.doc](http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/obakir.doc), adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.

BALTACI G (2008) Obezite ve Egzersiz. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Yayın No:730. Ankara

BASSETT DR, AINSWORTH BE, LEGGETT SR, MATHIEN CA, MAIN JA, HUNTER DC, DUNCAN GE (1996) Accuracy of five electronic pedometers for measuring distance walked. *Med Sci and Sports & Exerc* ; 1996; 88: 1071-1077.

BAŞ ASLAN U, LİVANELİĞLU A, ASLAN Ő (2007) Fiziksel Aktivite Düzeyinin niversite ğrencilerinde İki Farklı Yntemle Değerlendirilmesi, *Fizyoter Rehabil*, 18, (1), 11-19.

BIALLAS B, WILKE C, FROBSE I (2007) Rcken coaching - neue Wege fr ein altes Problem. In: Deime H, Huber G, Pfeifer K, Schle K. Neue aktive Wege in Prvention und Rehabilitation. Köln: Deutscher rzte-Verlag.157-168.

- BIRCH LL, DAVISON KK (2001) Family Environmental Factors Influencing the Developing Behavioral Controls of Food Intake and Childhood Overweight. *Pediatrics Clinics of North America*. 2001; 48(4): 893-90
- BONNEFOY M, NORMAND S, PACHIAUDI C, LACOUR JR, LAVILLE M, KOSTKA T (2001) Simultaneous validation of ten physical activity questionnaires in older men: a doubly labeled water study, *J. Am.Geriatr. Soc.*, 49,28-35.
- BOUCHARD C (2000) Physical Activity and Obesity. *Human Kinetics* ; ISBN-13: 9780880119092.133-150.
- BRANCA F, NIKOGOSIAN H, LOBSTEIN T (2007) The Challenge of Obesity in the WHO European Region and the Strategies for Response. Who Europe. Denmark
- BROWNE MW, CUDECK R (1993) Alternative ways of assessing model fit. In: Bollen, K.A., & Long, J.S. (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Beverly Hills, CA: Sage
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş (2002) Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı, Ankara: *Pegem Yayıncılık*.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2005) Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem yayınları, 2005, 5. Baskı, 1-182.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2009) Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum (9. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş, KILIÇ ÇAKMAK E, AKGÜN Ö E, KARADENİZ Ş, DEMİREL F (2010) *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5.bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- CASPERSEN CJ, KRISKA AM, DEARWATER SR (1994) Physical activity epidemiology as applied to elderly populations. *Bailliere's Clinical Rheumatology*;1994; 8 (19):7-27.
- CAVILL N, KAHLMEIER S, RACIOPPI F (2006) Physical activity and health in Europe: Evidence for action. *WHO Regional Office for Europe-Copenhagen* 2006;5-33.
- CEESAY SM, PRENTICE AM, DAY KC, MURGATROYD PR, GOLDBERG GR, SCOTT W (1989) The use of heart rate monitoring in estimation of energy expenditure: A validation study using indirect whole- body calorimetry. *Bri J Nutr* 1989; 61:175-186.

- Center of Disease Control and Prevention (2003) Physical activity and good nutrition: Essential elements to prevent chronic diseases and obesity, *GA, USA*, 1-9.
- CERIN, C, LESLIE E (2008) How socio-economic status contributes to participation in leisure-time physical activity. *Soc Sci Med.*, 66(12):2596-2609
- CHOW H, DONG YH (2013) Relationship Between Leisure Participation in Leisure Constraints On Taiwanese Breastfeeding Mothers, *National Cheng Kung University Tainan, Taiwan*. 2013;1-18.
- COSTANZO P, WOODY E (1985) Domain-specific parenting styles and their impact on the child's development of particular deviance: the example of obesity proneness. *J Soc Clin Psychol.* 1985; 3: 425-445.
- COMREY AL, LEE HB (1992) A First Course in Factor Analysis, Psychology Press, 2. ed., Hillsdale, NJ, USA: Lawrence Erlbaum Associates'den akt.; Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş., *Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları*, Pegem Akademi, Ankara, 2010.
- CONWAY JM, SEALE JL, JACOBS Jr DR, IRWIN ML, AINSWORTH B (2002) Comparison of energy expenditure estimates from doubly labeled water, a physical activity questionnaire, and physical activity records, *Am. J. Clin. Nutr.*, 75, 519-525.
- COOPOO Y, CONSTANTINOU D, ROTHBERG, AD (2008) Energy expenditure in office workers with identified health risks. *SAJSM.* 20(2):40-44.
- COUTER SE, SCHNEIDER PL, KARABULUT M, BASSETT DR. (2003) Validity of 10 electronic pedometer for measuring steps, distance, and energy cost, *Med. Sci. Sport. Exerc.*, 35, 1455-1460.
- CROCKER L, ALGINA J, (1986) Introduction to Classical and Modern Test Theory. *ISBN-0-03-061634-4*. P-527.
- CRONBACH LJ (1951) Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 1951. 16: 3, 297-334.
- ÇOKLUK Ö, ŞEKERCİOĞLU G, BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2016) *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve Lisrel uygulamaları* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- DAS P, HORTON R (2012) Rethinking our approach to physical activity. *The Lancet Physical Activity.* 380(9838): 189-190

- DENİZ Z (2007) Psikometrik Ölçüm Aracı Uyarlama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2007; 40(1):1-16.
- DEMİR C, DEMİR D (2006) Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, *Ege Akademik Bakış Dergisi*; 6(1):36-48.
- DEMİR M, FİLİZ K (2004) Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 2004; 5(2), 109-114.
- DEMİREL M, HARMANDAR D (2009) Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.;6(1):839-846.
- DEVELLIS RF (2003) Scale Development Theory and Applications Second Edition. *SAGE Publications International Educational and Professional Publisher*, 2003; chapter 5: 60-96.
- DISHMAN RK, SALLIS JF (1994) Determinants and interventions for physical activity and exercise. (C Bouchard, RJ Shephard, T Stephens, Eds) *Physical activity, fitness, and health: international proceedings and consensus statement*. s. 214-238. Champaign, IL: Human Kinetics.
- EBBEN W, BRUDZYNSKI L (2008) Motivations and barriers to exercise among college students. *Journal of Exercise Physiology online*. 2008; 11 (5):1-10.
- EKİCİ E (2012) Öğretmenlere Yönelik Bilişim Teknolojileri Öz-yeterlik Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2012; 31:53-65.
- EMİR E, KILIÇ SK, GÜRBÜZ B, ÖNCÜ E (2016) Leisurely Participation of Turkish Women's Constraints and Facilitators . *16th International Sport Sciences Congress* . Antalya.
- ERCAN İ, KAN İ (2004) Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2004;30(3):211-16.
- ESEN E, BÖLÜKBAŞI S, BÖLÜKBAŞI A (2008) Osteoporotik kırıkta farmakolojik yaklaşım *Ortopedi Travmatoloji Özel Dergisi*, 2008; 1 (4),75-79.

- EYLER, AA (2003) Personal, social, and environmental correlates of physical activity in rural Midwestern white women. *Am J Prev Med.*, 25(3 Suppl 1):86-92
- AO/WHO/UNU (2001) Human Energy Requirements. Report of a Joint FAO/WHO/UNU Expert Consultation. FAO 1 Food and Nutrition Technical Report Series. 17-24 October. Rome
- FOX KR, HILLSDON M (2007) Physical activity and obesity. *Obesity Reviews*, 2007;8 (1) , 115–121.
- GUTHOLD R, ONO T, STRONG KL, CHATTERJI S, MORABIA A (2008) Worldwide variability in physical inactivity A 51-Country Survey, *Am J Prev Med.*, 34(6):486-491
- GÜÇLÜ MB, SAĞLAM M, İNCE İD, SAVCI S, ARIKAN H (2008) *Kalp Damar Hastalıkları ve Egzersiz*. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- GÜMÜŞ H, IŞIK Ö, KARAKULLUKÇU Ö, YILDIRIM İ (2014) Ortaöğretim Kurumlarında Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2148-1148.
- GÜR H, KÜÇÜKOĞLU S (1992) YAŞLILIK VE FİZİKSEL AKTİVİTE, *ROCHE YAYINLARI*, 9.
- GÜRBÜZ B, ÖNCÜ E, EMİR, E (2012) Boş Zaman Engelleri Ölçeği: Yapı Geçerliğinin Test Edilmesi. 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- HALLAL PC, BAUMAN AE, HEATH GW, KOHL HW, LEE M, PRATT M (2012) Physical activity: more of the same is not enough. *The Lancet*. 380(9838): 190-191.
- HASKELL, WL (1996) Physical activity, sport, and health: Toward the next century. *Research Quarterly For Exercise and Sport*. 67(3):37-47.
- HASKELL WL, TAYLOR HL, WOOD PD, SCHROTT H, HEISS G (1980) Strenuous physical activity, treadmill exercise test performance and plasma high-density lipoprotein cholesterol. *Circulation*; 1980; 62 (4 Pt 2):IV53-61.
- HENDELMAN D, MILLER K, BAGGETT C, DEBOLD E, FREEDSON P (2000) Validity of Accelerometry For The Assessment Of Moderate Intensity Physical Activity in The Field. *Med. Sci. Sports Exerc*. Sep, 32, (9), 442-449.

HHS&CDC U.S. Department of Health And Human Services, Centers for Disease Control And Prevention (1996) National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Physical activity and health: a report of the Surgeon General, Atlanta, GA.

HOYT RW, JONES TE, BAKER-FULCO CJ, SCHOLLER DA, SCHOENE RB, SCHWARTZ RS, ASKEW EW, CYMERMAN A (1994) Doubly labelled water measurement of human energy expenditure during exercise at high altitudes. *Am. J. Physiol*; 1994;266:966-971.

JACKSON EL, HENDERSON KA (1995) Gender based analysis of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 1995: 17, 31– 51.

JANZ NK, BECKER MH (1984) The Health Belief Model: a decade later. *Health Educ Q* 1984, 11:1-47.

KAN A, AKBAŞ A (2005) Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237.

KARACA A (2008) Yetişkin bireylerde orta ve yüksek şiddetli fiziksel aktivitenin cinsiyete göre incelenmesi. *Hacettepe J. of Sports Sciences*. 19(1):54-62.

KARACA A, ERGEN E, KORUÇ Z (1998) Fiziksel aktivite değerlendirme anketi güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (1998)*.

KARAKOÇ YF, DÖNMEZ L (2014) Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası Mayıs 2014;40;39-49*

KARAKÜÇÜK S, GÜRBÜZ B (2007) Boş Zaman Engelleri Ölçeği-28: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(12): 3-10.

KEMPER HCG, VERSCHUR R. (1977). Validity and reliability of pedometers in habitual activity research. *European J Applied Physiol* 1977; 37:71-82.

KIRTLAND KA, PORTER DE, ADDY CL, NEET MJ, WILLIAMS JE, SHARPE PA, NEFF LJ, KIMSEY D, AINSWORTH BE (2003). Environmental measures of physical activity supports, *Am. J. Prev. Med.*, 24:323-331.

KLESGES RC, STEIN RJ ECK LH (1991) Parental Influence on Food Selection in Young Children and its Relationship to Childhood Obesity. *AmJ Clin Nutr*. 1991; 53: 859-864.

- KOWALSKI KC, CROCKER PRE, KOWALSKI NP (1997) Convergent validity of the physical activity questionnaire for adolescents. *Pediatr Exerc Sci* 1997, 9:342-352.
- KURTULUŞ K (2010) Araştırma yöntemleri. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- LAMONTE MJ, AINSWORTH BE (2001) Quantifying Energy Expenditure and Physical Activity in The Context of Dose Response. *Medicine Science and Sports Exercise*. 33, 370-378.
- LAMB KL, BRODIE DA (1990) The assessment of physical activity by leisure-time physical activity questionnaire. *Sports Med* 1990; 103:169-180.
- LAPORTE RE, MONTOYE HJ, CASPERSEN CJ (1985) Assessment Of Physical Activity In Epidemiologic Problems And Prospect. *Public Health Reports*. 100, 131 -147.
- LEE J, SCOTT D, FLOYD MF, Structural inequalities in outdoor recreation participation: A multiple hierarchy stratification perspective, *J Leisure Res* 2001;33(4):427-449.
- LOGAN N, REILLY JJ, GRANT S, PATON JY (2000) Resting Heart Rate Definition and Its Effect on Apparent Levels of Physical Activity in Young Children. *Medicine Science and Sports Exercise*. 32, (1): 229-239.
- LIVINGSTONE MB, COWARD WA, PRENTICE AM, DAVIES PS, STRAIN JJ, MCKENNA PG, MAHONEY CA, et al. (1992) Daily energy expenditure in free-living children: comparison of heart-rate monitoring with the doubly labelled water method. *Am J Clin Nutr* ; 1992; 56:343-352.
- LIKERT R (1932) A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22 140, 55.
- MALHAN S, ÖKSÜZ E (2005) Sağlığa Bağlı Yaşam Kalitesi *Kalitemetri*. 1-5. Bölüm:29-98.
- MORASKA A, FLESHNER M (2001) Voluntary physical activity prevents stress-induced behavioral depression and anti-KLH antibody suppression, *American Journal of Physiology, Regulatory, Integrative and Comparative Physiology* 2001;281:484-490.
- MONTOYE HJ, KEMPER HCG, SARIS WHM, WASHBURN RA (1996) Measuring Physical Activity And Energy Expenditure. *Human Kinetics*, 182-183.

- MILLER DJ, FREEDSON PS, KLİNE GM (1994) Comparison of activity levels using the caltrac accelerometer and five questionnaire. *Med Sci and Sport & Exerc* ; 1994;263:376-382.
- NAHAS MV, GOLDFINE B, COLLINS MA (2003) Determinants of physical activity in adolescents and young adults: the basis for high school and college physical education to promote active lifestyles. *Physical Educator*. 60(1):42-56
- NARESH KM, Questionnaire Design and Scale Development” Chapter 5. http://www.terry.uga.edu/~rgrover/chapter_5.pdf adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.
- NESS A, LEARY S, MATTOCKS C, BLAIR S, REILLY J, WELLS J, INGLE S, TILLING K, SMITH GD, RIDDOCH C (2007) Objectively measured physical activity and fat mass in a large cohort of children. *PLoS Medicine* 2007, 4:e97.
- ÖCAL M (2012) Ölçek Geliştirme: Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları (SZFA-K). *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi* 2012, 23 (2), 50–60.
- ÖZDİNÇ Ö (2005) Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun Ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, *SPORMETRE*, 2005;3 (2): 77
- ÖZER K (1993) Sporda Morfolojik Planlama. *Antropometri*, İstanbul. s:78
- ÖZER K (2003) Fiziksel Etkinliğin Ölçümü ve Değerlendirilmesi, *IX Ulusal Spor Hekimliği Kongresi Kongre Kitabı*, 24-26 Ekim, Nevşehir, 244-254.
- PASTOR Y, BALAGUER I, PONS D, GARCÍA-MERITA ML (2003) Testing direct and indirect effects of sports participation on perceived health in Spanish adolescents between 15-18 years of age. *J Adolescence*. 2003;26:717-730.
- PATE RR, PRATT M, BLAIR SN, HASKELL WL, MACERA CA, BOUCHARD C, BUCHNER D, ETTINGER W, HEALTH GW, KING AC, KRISKA A, LEON AS, MARCUS BH, MORRIS J, PAFFENBARGER RS, PATRICK K, POLLOCK ML, RIPPE JM, SALLIS J, WILMORE JH (1995) Physical activity and public health: a recommendation from the Centers for Disease Control and the American College of Sports Medicine. *JAMA*, 1995;273:402-407.
- PATTON GORMAN EM (2012) Sedentary time in the workplace: A natural experiment of the transition to an activity - permissive workplace physical environment. *Bachelor of Human Kinetics*, The University of British Columbia

- PENEDO FJ, DAHN JR (2005) Exercise and well-being: a review of mental and physical health benefits associated with physical activity. *Behavioural Medicine*, 2005; 18(2),189–193.
- PEREIRA MA, FITZGERALD SJ, GREGG EW, JOSWIAK ML, RYAN WJ, SUMINSKI RR, UTTER AC, ZMUDA JM (1997) Collection of Physical Activity Questionnaire for Health-related Research.; *Medicine & Science in Sports & Exercise. June. Supplement* 1997; 29 (6),5-9.
- PETERSON NA, HUGHEY J, LOWE JB, TIMMER AD, SCHEIDER JE, PETERSON JJ (2008) Health Disparities and Community-Based Participatory Research: Issues and Illustrations. RB Wallace, N Kohatsu (Ed). Public Health& Preventive Medicine içinde. USA: McGraw Hill Medical.
- PHILIPPAERTS RM, WESTERTERP KR, LEFEVRE J (1999) Doubly Labeled Water Validation Of Three Physical Activity Questionnaires, *Int. J. Sports. Med.*, 20, 284-289.
- PODL TR, GOODWIN MA, KIKANO GE, STANGE KC (1999) Direct observation of exercise counseling in community family practice, *Am. J. Prev. Med.*, 17, 207-210.
- POLS MA, PEETERS PH, KEMPER HC, et al. (1998) Methodological aspects of physical activity assessment in epidemiological studies. *Eur J Epidemiol.*, 14, 63-70.
- RACETTE S, SCHOELLER DA, KUSHNER RF (1995) Comparison of heart rate and physical activity recall with doubly labelled water in obese women. *Med Sci Sports & Exerc* ; 1995; 27:126-133.
- RAYMOREL, GODBEY G, CRAWFORD D, VONEYE A (1993) Nature and process of leisure constraints: An empirical test. *Leisure Sciences*, 1993; 15, 99–113.
- RHODES RE, DEAN RN (2009) Understanding physical inactivity: Prediction of four sedentary leisure behaviors. *Leisure Sci.* 2009;31:124-135.
- RIMAL A (2002) Association of Nutrition Concerns and Socioeconomic Status With Exercise Habits. *International Journal of Consumer Studies*, 26(4), 322-327.
- RIVERA JA (2009) National Health Institute Mexico World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research. Food, nutrition, physical activity and the prevention cancer: a Global Perspective; Physical Activity Goals and Recommendations. Instituto Nacional de Salud Pública.

Erişim:[http://www.dietandcancerreport.org/cancer_resource_center/downloads/speaker_slides/us/16_Rivera_Physical_Activity.pdf] Erişim Tarihi: 10.04.2018

SALLIS JF, ZAKARIAN, JM, HOVELL MF, HOFSTETTER LR (1996) Ethnic, Socio Economic and Sex Defferences in Physical Activity Among Adolescent. *Journal of Clinical Epidemiology*(49), 125-134.

SARIS WHM, BINKHORST RA (1977) The use of pedometer and actometer in studying daily physical activity in man. Part II: validity of pedometer and actometer measuring the daily physical activity. *European J Applied Physiol* 1977; 37:229-235.

SAMDAL, O., TYHJALA, J., ROBERTS, C., SALLIS, J.F., VILLBERG, J., WOLD, B. (2007). Trends in vigorous physical activity and TV watching of adolescents from 1986 to 2002 in seven European Countries. *European Journal of Public Health*. 17(3):242-248

SCHERER, ROBERT F, WIEBE FA, LUTHER DC, ADAMS J S (1988) Dimensionality of Coping: Factor Stability Using the Ways of Coping Questionnaire, *Psychological Reports*, 62, 763-770

SEQUEIRA MM, RICKENBACH M, WIETLISBACH V, TULLEN D, SCHUTZ Y (1995) Physical activity assessment using a pedometer and ist com- parison with a questionnaire in large population survey. *Am J Epidemiol* ; 1995; 1429:989-999.

SCHUTZ Y, FRODEVAUZ F, JEQUIER E (1998) Estimation of 24 h energy ex- penditure by a portable accelerometer. *Proceedings of the Nutrition Society* 1988; 47:23A.

SCOTT S (2008) ABLE Bodies Balance Training. Human Kinetics; (Internet) ISBN-13:9780736064682 (Cited 10.10.2009); 1-15.

SCHÜLE K (2006) Zum aktuellen Stand von Bewegungstherapie und Krebs. *Bewegungstherapie und Gesundheitssport*. 2006;22:170-175.

SINGH K (2007) Quantitative Social Research Methods. New Delhi: *Sage Publications*.

STEELE BG, BELZA B, CAIN K, WARMS C, COPPERSMITH J, HOWARD J, COPPERSMITH J, HOWARD J (2003) Bodies in motion: monitoring daily activity and exercise with motion sensors in people with chronic pulmonary disease. *J Rehabil Res. Dev.*, 40(5):45-58

- ŞAKAR Ş (2006) Obezitenin tıbbi beslenme tedavisi. *Obezite Dergisi*. 6(9):15-17
- ŞENCAN H (2005) Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlik. Ankara: *Seçkin Yayıncılık* 2005, 1.baskı:787-88.
- TABACHNICK BG, FIDEL LS (2014) *Using multivariate statistics*. USA: Pearson Education Limited
- TAMMELIN T, NAYHA S, HILLS AP, JARVELIN RM (2003) Adolescent Participation in Sports and Adult Physical Activity. *American Journal of Preventive Medicine*, 24(1), 22-28.
- TAŞKIN Ç, AKAT Ö (2010) Araştırma Yöntemlerinde Yapısal Eşitlik Modelleme. Bursa: Ekin Yayınevi, 2010, 2.bölüm:16-26.
- TAVŞANCIL E, Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: *Nobel yayınevi*, 1.baskı, 2002.
- TEZBAŞARAN AA (2008) Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.
- Terlemez L, L, İstatistik, <http://home.anadolu.edu.tr/~lterlemez/istatistikO%C3%96%C3%96P.pdf> adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.
- TORAMAN F, YAMAN H, ŞAHİN G, AYÇEM N, MURATLI S (2002) 9 haftalık bir antrenman programının yaşlıların beden bileşimleri üzerine etkisi. *Türk Geriatri Dergisi*. 5(3):91-96.
- TREMBLAY MS, SHEPHARD RJ, MCKENZIE TL, GLEDHILL, N (2001) Physical activity assesment options within the context of the Canadian physical activity, fitness and lifestyle. *Appraisal. Can. J. Appl. Physioi*, 26, 4, 388-407.
- TROST SG, OWEN N, BAUMAN AE, SALLIS JF, BROWN W (2002) Correlates of adults' participation in physical activity: review and update. *Med. Sci. Sport. Exerc.*, 34(12):1996-2001.
- TUDOR-LOCKE C, HAM SA, MACERA CA, AINSWORTH, BE, KIRTLAND KA, REIS JP, KIMSEY D (2004) Descriptive epidemiology of pedometer-determined physical activity, *Med. Sci. Sports. Exerc.*, 36, 1567-1573.

TUNAY VB (2008) *Yetişkinlerde Fiziksel Aktivite*, Ankara: Klasmat Matbaacılık.

TÜZÜN M (1995) Obezite Tanım, Sıklık, Tanı, Sınıflandırma, Tipleri, Dereceleri ve Komplikasyonları. (Ed.Yılmaz C). *Obezite*. s:1-20 Nobel Tıp Kitabevleri Ltd.

URL-1 Güvenirlik, bölüm 8. www.aoa.edu.tr/ozder/files/2.2.GÜVENİRLİK.doc adresinden 21 Aralık 2017 tarihinde ulaşılmıştır.

VANHEES L, LEFEVRE J, PHILLPPAERTS R, MARTENS M, HUYGENS W, TROOSTERS T, BEUNEN G (2005) How to assess physical activity? How to assess physical fitness?, *Eur. J. Cardiovasc. Prev. Rehabil.*, 12, 102-114.

YILMAZ E, ESER E (2011) Miyokart Enfarktüsü Boyutsal Değerlendirme Ölçeği (MIDAS) Türkçe Sürümünün Psikometrik Özellikleri. *Anadolu Kardiyoloji Dergisi*. 2011;11: 386-401.

YILDIRIM M (2015) Üniversite Öğrencilerinin Spora Dayalı Fiziksel Aktivitelere Katılımları Ve Yaşam Kalitelerinin Akademik Başarı Ve Sosyalleşme Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.

ZORBA E (1999) Herkes İçin Spor ve Fiziksel Uygunluk. Ankara. GSGM. Basımevi

WASHBURN, RA, MONTOYE HJ, (1986). The Assesment Of Physical Activity By Questionnarire. *American Journal Of Epidemiology*. 123, (4), 563–576.

WASHBURN RA, SMITH K, JETTE A, JANNEY C. (1993) The physical acti- vity scale for the elderly PASE: Development and evaluation. *J Clin Epidemiol* ; 1993;46:153-162.

WASHBURN RA, LAPORTE RE (1998) Assessment of walking behavior: Effect of speed and monitor position on two objective physical activity monitors. *Research Quarterly for exercise and Sport* 1998; 591:83-85.

WELK GJ, CORBİN CB, DALE D(2000) Measurement Issues in the Assesment of Physical Activity in Children. *Research Quaterly for Exercise and Sport*. Jun; 71, (2), 59- 73.

WELK GJ, SCHABEN JA, MORROW JR (2004) Reliability of accelerometry-based activity monitors: a generalizability study, *Med. Sci. Sports. Exerc.*, 36, 1637-1645.

WHO (2000) Obesity: Preventing and Managing the Global Epidemic. *Technical report series*, 894, WHO, Geneva

WHO (2004) Global strategy on diet, physical activity and health - WHA57.17. Geneva, World Health Organization. 2004;1-18.

WHO (2010) Global Recommendations On Physical Activity For Health. Erişim:http://whqlibdoc.who.int/publications/2010/9789241599979_eng.pdf. Erişim Tarihi:05.04.2018

WHO (2011) Obesity and Overweight. Fact SheetNo:311.Geneva, WHO. Erişim:[<http://who.int/mediacentre/factsheets/fs3117en>]. Erişim Tarihi: 05.04.2018.

WORTHINGTON RL, WHITTAKER TA, (2006) Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices, *The Counseling Psychologist*, 34, (6), 806-838.

EKLER

Ek 1. Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımlarını Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFÖ)

Çalışmamızda, lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada sizlerden elde edilen bilgiler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Her maddeyi dikkatlice okumanız ve karşısında bulunan;

(1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum ifadelerinden sizin için en uygun ifadenin karşısına çarpı (×) işareti koymanız istenmektedir. Lütfen her maddeye TEK yanıt veriniz ve BOŞ bırakmayınız. Çalışmamıza yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür ederiz.

KİŞİSEL BİLGİLER

Sınıf : _____ **Yaş :** _____ **Cinsiyet :** _____ **Okula Giriş Puanı (TEOG) :** _____
Ailenizin Aylık Geliri : 0-2000 TL 2001-4000 TL 4001-6000 TL 6001-8000 TL 8001 TL üstü
Spor Geçmişiniz : Spor yapmadım 0-2 yıl 2-4 yıl 4-6 yıl 6-8 yıl 8 yıl üstü
Haftada Kaç Gün Spor Yaparsınız: Hiç spor yapmam Haftada 1-3 Haftada 3-5 Haftada 5 -7 Her gün Spor Yaparım
Aile Eğitim Durumu: Anne: Okuryazar değil ilkokul Ortaokul Lise Üniversite
Baba: Okuryazar değil ilkokul Ortaokul Lise Üniversite

Madde No	Fiziksel Aktivitelere Katılmamızı Engelleyen Faktörler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı var	1	2	3	4	5
2	Ailem fiziksel aktivitelerin TYT/YKS hazırlığımı destekleyeceğini düşünür	1	2	3	4	5
3	Okuldaki programın yoğunluğu spor yapmama engel olmaz	1	2	3	4	5
4	Ailem fiziksel aktivitelere katılmak yerine ders çalışmamı ister	1	2	3	4	5
5	Spor tesisleri ders saatlerimden kalan zamanlarda kapanmış olur	1	2	3	4	5
6	Kulüpler sporculara maddi açıdan destek sağlamaz	1	2	3	4	5
7	Ailem sporun benim için iyi bir gelecek oluşturmayacağını düşünür	1	2	3	4	5
8	Beden eğitimi ders saatlerimiz yeterli	1	2	3	4	5
9	Eğitim sistemimizde fiziksel aktivitelere gereken önem verilir	1	2	3	4	5
10	Fiziksel aktivitelere katılmamız için okul idaremiz / öğretmenlerimiz bizi destekler	1	2	3	4	5
11	Fiziksel aktivite alanları şehir merkezine uzak değil	1	2	3	4	5
12	Ailem spor ortamlarının güvenli olmadığını düşünür	1	2	3	4	5
13	Spor kulüpleri okullar ile iş birliği içinde	1	2	3	4	5
14	Ailem aldığım düşük notların sebebinin fiziksel aktiviteler olduğunu düşünür.	1	2	3	4	5
15	Beden eğitimi derslerinde yeterli fiziksel aktiviteler yaparız	1	2	3	4	5
16	Spor tesisleri sürekli dolu olur	1	2	3	4	5
17	Arkadaşlarım için ders çalışmak fiziksel aktivitelerden daha önemli	1	2	3	4	5
18	Fiziksel aktivitelerin faydaları konusunda yeterli bilince sahibiz	1	2	3	4	5
19	Ailem fiziksel aktiviteler hakkında yeterli bilgiye sahiptir	1	2	3	4	5
20	Tesis görevlilerinin kötü yaklaşımları beni olumsuz etkiler	1	2	3	4	5
21	Okul sonrası yorgunluktan spor için yeterli enerjim kalmaz	1	2	3	4	5
22	Beden eğitimi derslerinde kullanabileceğimiz spor salonumuz var	1	2	3	4	5
23	Ailevi problemlerim fiziksel aktivitelere katılmamı engeller	1	2	3	4	5
24	Spor ortamlarında iyi arkadaşlar edinirim	1	2	3	4	5
25	Eğitim sistemimiz ailelerimizde ve bizde baskı oluşturur	1	2	3	4	5
26	Fiziksel aktivitelere katılınca derslerdeki başarımlar artar	1	2	3	4	5
27	Eğitim sistemimiz spor yapan öğrencileri destekler	1	2	3	4	5

Ek 2. Gönüllü onam formu örneği

ARAŞTIRMA AMAÇLI ÇALIŞMA İÇİN ONAM FORMU

Sevgili Arkadaşım,

Benim adım Sıtkı ÖZBEK. ‘‘Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımlarını Engelleyen Faktörler Ölçeği’’ ismi ile lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımlarını engelleyen faktörlerin tespitine dair bir araştırma yapıyoruz. Amacımız Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden uzaklaşma nedenlerini tespit edebilecek geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir ölçek geliştirmektir. Araştırma ile yeni bilgiler öğreneceğiz. Bu araştırmaya katılmanı öneriyoruz.

Bu araştırmaya katılacak olursan senden hazırladığımız anketimizi samimiyetle cevaplamayı rica edeceğiz. Bu anketi cevaplarırken soruları tam ve anlayarak okumanı ve sana uygun şıkkı işaretlemeni isteyeceğiz. Bu araştırmada hazırladığımız anketi birkaç kez cevaplayacaksın ve bu cevapladığın veriler alanında uzman 3 öğretim üyesi ve araştırmacı tarafından incelenerek sana dönütler verilecektir.

Bu araştırmanın sonuçları senin gibi lise öğrencileri için yararlı bilgiler sağlayacaktır. Bu araştırmanın sonuçları ülke genelinde YÖK tez veri tabanında yayınlanacak ve sonuçlara isteyen herkes ulaşabilecek ancak kesinlikle senin adını söylemeyeceğiz.

Bu araştırmaya katılmak senin isteğine bağlı ve istemezsen katılmazsın. Bu nedenle hiç kimse sana negatif sonuçlar doğuracak yaklaşımlarda bulunamaz. Önce katılmayı kabul etsen bile sonradan vazgeçebilirsiniz, bu tamamen sana bağlı. Kabul etmediğin durumda da araştırmayı yürüten insanlar önceden olduğu gibi davranır, farklılık olmaz.

Aklına şimdi gelen veya daha sonra gelecek olan soruları istediğin zaman bana sorabilirsin. Telefon numaram (05549249141) bu kağıtta yazıyor. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorsan aşağıya lütfen adını ve soyadını yaz ve imzanı at. İmzaladıktan sonra sana bu formun bir kopyası verilecektir.

Öğretmen adayının adı, soyadı:

Öğretmen adayının imzası:

Tarih:

Araştırmacının adı, soyadı, ünvanı: Sıtkı ÖZBEK Öğretmen

Adres : Hacı Fatma Erdemir Anadolu Lisesi Merkez/KIRŞEHİR

Tel: 05549249141

İmza:

Tarih:

Ek 3. Milli Eğitim Araştırma İzin Onayı

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 24512418-605.01-E.3849398
Konu : Sıtkı ÖZBEK'in
Araştırma izni

22/02/2019

VALİLİK MAKAMINA

Kırıkkale Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 12.02.2019 tarih ve 1101 sayılı yazıları ile; Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencisi Sıtkı ÖZBEK'in "Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği " konulu anket formu uygulama isteği bildirilmektedir.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencisi Sıtkı ÖZBEK'in söz konusu araştırmasını, merkezdeki lise öğrencilerine Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22.08.2017 tarih 12607291 sayılı (2017/25 nolu genelge) emirleri doğrultusunda, araştırmacının sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre müdürlüğümüz tarafından mühürlenmiş anket formlarının uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Şevket KARADENİZ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/02/2019

Adnan KAYIK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek 5. Etik Kurul Onayı

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU TOPLANTISI

KARAR TARİHİ : 14.01.2019
OTURUM NO : 01
TOPLANTI SAATI : 13:30

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Eyüp BAŞ başkanlığında gündemdeki maddeleri görüşmek üzere toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

GÜNDEM 3- Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK'ın danışmanı olduğu Sıtkı ÖZBEK tarafından gönderilen proje başvurusunun görüşülmesi.

KARAR 3- Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Oğuzhan YONCALIK'ın danışmanı olduğu Sıtkı ÖZBEK tarafından gönderilen "**Lise Öğrencilerinin Fiziksel Etkinliklere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği (FİZAKEFO)**" isimli proje incelenmiş olup, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesinde belirtilmiş olan Etik ilkelere uygun olduğuna karar verildi.

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

ÜYE Prof. Dr. Sevgi YURT ÖNCEL ÜYE Prof. Dr. Mustafa ÖZEN ÜYE Prof. Dr. Ali TAŞ

ÜYE Prof. Dr. Ahmet KARADOĞAN ÜYE Prof. Dr. Hacı Bayram IŞIK ÜYE Prof. Dr. Oktay AKBAŞ

ÜYE Doç. Dr. İbrahim HALZMAN ÜYE Doç. Dr. Şahin AHMETOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Diyarbakır ilinde doğdu, İlköğrenimini Mardin-Bitlis'te, orta öğrenimini Diyarbakır'da tamamladı, 2001 yılında Harran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden Futbol uzmanlık alanıyla mezun oldu. Yüksek lisansını 2005 yılında Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoloji Ana Bilim Dalında tamamladı. Futbol UEFA B, Badminton 1.Kademe Antrenörlükleri mevcuttur. Ayrıca Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Spor Masörlüğü belgesine sahiptir. 18 yıldır MEB'da farklı illerde ve farklı okullarda Beden Eğitimi Öğretmenliği yapmaktadır. Halen Kırşehir Hacı Fatma Erdemir Anadolu Lisesi'nde Beden Eğitimi Öğretmeni olarak çalışmaktadır.